

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 726

17. OŽUJKA 2017. CIJENA 50 DINARA

Nacrt strategije
razvoja kulture

INTERVJU:

**Josipa
Ivanković**

**Samo se iz pozicije
može utjecati**

SADRŽAJ:

7

Ministar Stier sastao se
s predstavnicima Hrvata u Srbiji

**O poglavlju 23
i političkoj situaciji**

15

Spartak Dulić, multimedijalni
umjetnik iz Subotice

**Sliku vraćam
bazi apstrakcije**

26-27

Susret predstavnika udruga
kulture održan u Petrovaradinu

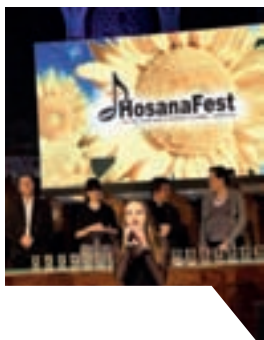
**Povezivanje – uvjet
za kvalitetniji rad**

29

HKUPD Stanislav Preprek
na novosadskom Salonu knjiga

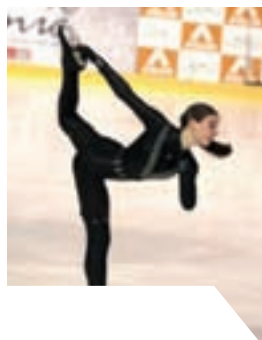
**Književni klub –
okosnica literarne
produkcije**

30-31

U Subotici predstavljena
monografija o HosanaFest-u

**Desetljeće Festivala
koji povezuje**

45

Leona Rogić, sudionica
juniorskog SP-a
u umjetničkom klizanju

**Želja mi je izboriti
plasman među
25 najboljih**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić, Martin Bačić, Josip Stantić,
Ladislav Suknović, Petar Pifat, Antun Borovac,
Andrej Španović, Josip Dumendžić,
Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Dražen Prčić

(urednik rubrike sport i zabava)

Željka Vukov

(urednica društvene rubrike i urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

I PRAVO i politika

Prošloga vikenda u Petrovaradinu održan je prvi ovogodišnji radni sastanak hrvatskih udruga. Na sastanku su predstavnici udruga, među ostalim, razgovarali i o nacrtu Strategije razvoja kulture Hrvata u Srbiji. Radi se o temeljnom radnom dokumentu Hrvatskoga nacionalnog vijeća »koji sadrži glavne značajke stanja kulture hrvatske zajednice u Srbiji i daje osnovne smjernice njezina razvoja za razdoblje do 2021. godine« i koji će služiti HNV-u za kreiranje i realiziranje vlastitih politika u području kulture, navodi se u nacrtu ovoga dokumenta.

Glavni ciljevi Strategije razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji, kako se navodi u nacrtu, sadržani su, s jedne strane, u razvoju kulturnoga stvaralaštva (tradicijska kultura, kulturni amaterizam, umjetničko stvaralaštvo, inicijative u znanosti, memoriranje i prezentacija kulture Hrvata u Srbiji), a s druge u očuvanju i zaštiti materijalne i nematerijalne kulturne baštine.

U uvodu Strategije iznose se značajke povijesnog naslijeđa i aktualnog društvenog položaja Hrvata u Srbiji. Ističe se heterogenost, teritorijalna disperziranost i strahoviti demografski pad Hrvata u Srbiji (od 196.409 koliko ih je bilo 1961. brojka je 2011. spala na 57.900), navodi se pravni okvir (Ustav, zakoni i međunarodni ugovori i konvencije) na kojima se zasniva nacionalno-manjinska kulturna autonomija, postojeći institucionalni okvir, tko će biti nositelji strategije i kakve su aktualne politike financiranja nacionalno-manjinske kulturne autonomije.

Po mome sudu Nacrt strategije je pregledan, i sustavno su izloženi problemi i zadaci po područjima kulture, no ono što ostaje kao neriješeno pitanje jeste kako će se svi ti zadaci isfinancirati i tko će to sve uraditi u predstojećem razdoblju.

Naime, kao što je to istaknuto i u Strategiji, osim Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata koji se financira iz proračuna AP Vojvodine, većina udruga u kulturi ima problema u financiranju svojih programa budući da u Srbiji još uvijek ne postoji model njihova financiranja koji bi im omogućio nesmetan rad.

I na radnom susretu su i ovoga puta, kao i svih prethodnih, predstavnici udruga isticali kako imaju velikih problema s financiranjem svojih aktivnosti uslijed neredovitih natječaja, nesigurnosti i neredovitog priljeva ionako malih sredstava.

I što sad? Strategija je tu, nabrojani su i zadaci i nositelji, ali može li se do beskraja računati samo na entuzijazam članova udruga? I pored entuzijazma potrebna su novčana sredstva za različite aktivnosti, a njih nema. Pretpostavljam ne zato što to predstavnici Hrvata ne bi htjeli već što država koja bi ih trebala osigurati nema sluha za to. A kako bi to moglo (i trebalo) biti, kako bismo saznali odgovor na to ne trebamo ići dalje od susjednih nam zemalja Hrvatske i Mađarske gdje kulturne udruge (ukoliko ispune ne prevelike zahtjeve) znaju na kolika sredstva mogu očekivati svake godine i redovito ih primaju. I na koncu dolazimo i do pitanja koje je postavljeno i u ovome broju našega tjednika: što je važnije za manjine – prava koja proizlaze iz Ustava i zakona ili sudjelovanje u vlasti, po principu tko je bliži vatri bolje se ogrije. Na to pitanje teško se može dati jednoznačan odgovor, pa bi, čini mi se, najbolje bilo razmišljati u pravcu i/i, a ne ili/ili.

J. D.

Terensko istraživanje studenata iz Zagreba O MIGRACIJAMA

Studenti etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta iz Zagreba, pod mentorstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**, boravili su prošlog tjedna na terenskom istraživanju u Beregu i Santovu. U ova dva mjesta istraživanje su radila četiri studenta, a **Katija Crnčević**, studentica pete godine, i njena kolegica **Lucija Bukovčan**, studentica četvrte godine tri dana provele su s mještanima Berega koji su im govorili o migracijama iz tog sela.

»Kazivači su nam bili različite uzrasne dobi, od onih rođenih početkom 90-tih godina, pa do ljudi od osamdesetak godina. Među kazivačima bilo je i onih koji su i sami migrirali u Njemačku i koji su govorili o tom svom iskustvu. S mladima smo govorili o migracijama mladih koji odlaze zbog školovanja i posla«, kaže Katija. Iz Berega se najviše migriralo 70-tih godina prošlog stoljeća kada su ljudi odlazili na rad u Njemačku. Ti odlasci bili su grupni. »U blizini Nürnberga postalo je mjesto koje su i zvali mali Bereg, jer je u njemu bilo puno ljudi iz ovog kraja. Za većinu njih taj odlazak bio je privremen, jer su se poslije određenog vremena vraćali kući«, kaže Katija.

Poredeći migracije u Plavnoj, Vajskoj i Bođanima, koje je istraživala prije Berega, s migracijama u Bregu Katija kaže da je migracija iz Berega bilo manje, a najveća razlika je u tome što u Beregu nije bilo migracija u vrijeme Domovinskog rata, odnosno zamjene kuća i odseljavanja u Hrvatsku.

Lucija je prije Berega terensko istraživanje radila u Baču i Sonti.

»U Sonti i Baču bilo je migracija u vrijeme Domovinskog rata, a u Beregu ih nije bilo. Rekla bih da je zajednička karakteristika migracija iz ova tri mjesta migracija mladih. Odlaze radi školovanja, radi posla«, kazala je Lucija.

Tijekom trodnevnog boravka u Beregu Katija i Lucija su razgovarale sa sedam kazivača. Ističu susretljivost i pristupačnost ljudi. Domaćin studenticama u Beregu bilo je HKPD **Silvije Strahimir Kranjčević** i predsjednik ove udruge **Milorad Stojnić**.

Z. V.

Predstavljanje udžbenika GLAZBENA ŠKRINJICA I.– IV.

Hrvatsko nacionalno vijeće organizira predstavljanje prvih autorskih udžbenika na hrvatskome, koje će biti održano u srijedu, 22. ožujka, s početkom u 19 sati u Gradskoj knjižnici u Subotici. Riječ je o udžbenicima za nastavni predmet glazbena kultura za prva četiri razreda osnovne škole. Oni su objavljeni početkom ove godine, a suautori su **Mira Temunović**, **Tamara Štricki-Seg**, **Vojislav Temunović** i **Margareta Uršal**. Osim autora, na predstavljanju će govoriti i **Jasna Vojnić**, u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća, koordinadora svih aktivnosti, predstavnik Zavoda za izdavanje udžbenika i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**.

SUDJELUJTE U IZRADI Strategije kulture

Hrvatsko nacionalno vijeće poziva sve zainteresirane da sudjeluju u izradi Strategije razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji za razdoblje od 2017. do 2021. godine i da svoje prijedloge, sugestije i dopune pošalju na e-mail ured@hmv.org.rs ili kultura@hmv.org.rs do 19. ožujka 2017. godine.

Tekst nacrtu Strategije dostupan je na internetskoj (www.hmv.org.rs) kao i na facebook stranici HNV-a.

Školovanje NA HRVATSKOM U SRBIJI

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu **Aleksandra Prčić** obranila je 9. ožujka doktorski rad na temu *Hrvatska manjina u Srbiji i školovanje na hrvatskom jeziku* pred povjerenstvom u sastavu izv. Prof. dr. sc. **Petar Vuković**, doc.dr.sc. **Mario Bara** i prof.dr.sc. **Jadranka Grbić**. Aleksandra Prčić je 2012. godine upisala doktorski studij Etnologije i kulturne antropologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao stipendistica Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Hrvatske. Na doktorskom radu radila je od

2013. godine pod mentorstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**, a istraživanje je provedeno u Subotici, te u Tavankutu i Đurđinu.

D. P.

KANDIDATI za predsjednika Srbije

Danas (17. ožujka) će se utvrditi ždrijebom redoslijed kandidata na glasačkim listićima na predstojećim izborima za predsjednika Srbije, koji će biti održani 2. travnja. Na ždrijebu su svi jednaki i nebitno je tko je kada predao kandidaturu, kada je proglašen niti tko je koliko potpisa podnio. Ždrijeb će biti javan i transparentan, i najavljen je izravni prijenos na RTS-u u 19 i 15 sati (ukoliko RIK ne promijeni vrijeme, na što ima pravo).

Podnošenje kandidature trajalo je do 12. ožujka, do 24 sata, a do srijede je RIK proglasio jedanaest kandidata.

Kandidati

Aleksandar Vučić, diplomirani pravnik iz Beograda, na prijedlog Koalicije *Aleksandar Vučić-Srpska napredna stranka, Socijalistička partija Srbije-Ivica Dačić, Socijaldemokratska partija Srbije-Rasim Ljajić, Jedinstvena Srbija-Dragan Marković Palma, Partija ujedinjenih penzionera Srbije-Milan Krkobabić, Pokret socijalista-Aleksandar Vulin, Srpski pokret obnove-Vuk Drašković, Pokret SNA-GA SRBIJE-BK-Bogoljub Karić i Savez vojvođanskih Mađara-Vajdasági Magyar Szövetség-Ištvan Pastor.*

Saša Janković, diplomirani pravnik iz Beograda na prijedlog GG *Za Srbiju bez straha.*

Dr. **Vojislav Šešelj**, sveučilišni profesor iz Zemuna, na prijedlog Srpske radikalne stranke.

Vuk Jeremić, magistar javne administracije i međunarodnog razvoja iz Beograda GG *Moramo bolje.*

Saša Radulović, diplomirani inženjer elektrotehnike iz Beograda, GG *Dosta je bilo.*

Nenad Čanak, diplomirani ekonomist iz Novog Sada, na prijedlog Lige socijaldemokrata Vojvodine.

Prof.dr. **Aleksandar Popović**, doktor kemijskih znanosti iz Beograda na prijedlog *Demokratske stranke Srbije.*

Boško Obradović, profesor srpskog jezika i književnosti iz Čačka na prijedlog *Srpskog pokreta Dveri.*

Miroslav Parović, diplomirani inženjer elektrotehnike i računarstva – master, iz Novog Sada na prijedlog GG *Narodni slobodarski pokret.*

Milan Stamatović, tehničar tehnolog iz Čajetine, Zlatibor, na prijedlog GG *Za zdravu Srbiju – Milan Stamatović.*

Luka Maksimović, student komunikologije iz Mladenovca, na prijedlog GG *Ljubiša Preletačević Beli, Beli – Samo jako.*

Debata o Akcijskom planu ZA MANJINE

Šefica pregovaračkog tima Srbije u pregovorima o članstvu u EU **Tanja Mišćević** rekla je u debati o Akcijskom planu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina da nema novih uvjetovanja u vezi s pravima nacionalnih manjina u tim pregovorima, da je europsko pravo u toj oblasti jasno i da se otvorena pitanja mogu riješiti dijalogom. Ona je rekla da će Europska komisija u svibnju obavijestiti članice EU o napretku Srbije u poglavlju 23, u okviru koga je pripremljen i plan za manjine, i poglavlju 24. U debati o Akcijskom planu za manjine ocijenjeno je da je ostvaren najveći napredak u oblasti udžbenika i obrazovanja na manjinskim jezicima, a da izazov predstavlja informiranje na jezicima manjina.

Ona je rekla da je pitanje nacionalnih manjina moguće iskoristiti i za bilateralna uvjetovanja, a da je »sreća Srbije ili zla kob« da ima »toliko susjeda koji su članice EU«. Ona je ocijenila da je u najboljem interesu Hrvatske, Bugarske, Mađarske i Rumunjske, pa i zemalja u širem okruženju poput Slovenije i Grčke, da Srbija napreduje u europskim integracijama.

Mišćević je rekla i da se odmaklo u pripremi izmjena dva krovna zakona - o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i pravima manjina i da se sada traži mišljenje Europske komisije.

Predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava Skupštine Srbije **Meho Omerović** je rekao da se ti zakoni uskoro očekuju u parlamentu.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** je rekao da hrvatska nacionalna manjina iskreno podržava europski put Srbije.

On je ocijenio da Akcijski plan za prava nacionalnih manjina nije savršen, da je plod kompromisa, ali je dodao kako ne misli da nije dao rezultate, da je najveći napredak ostvaren u oblasti udžbenika i obrazovanju, te je ukazao na probleme u komunikaciji s vlastima oko izrade i provođenja plana.

OGRANIČENI DIJALOG o akcijskom planu

Ana Tomanova-Makanova

Vlado Radulović

Od ukupno predviđenih 115 aktivnosti nacionalna vijeća mogu komentirati i slati izvještaj na svega 20

Nedavno je u Beogradu Ured za ljudska i manjinska prava prikazao drugi izvještaj o provedbi Akcijskog plana, čiji je sadržaj dostupan na njihovom službenom sajtu. Izvještaj kaže da su načinjeni pomaci u ostvarivanju prava manjina zapisanih tim dokumentom, međutim, zamjerke na njegovu sadržinu i provedbu su brojne.

»Informiranje na manjinskim jezicima u kontekstu EU integracija s akcentom na poglavlje 23« bila je tema konzultacija održanih 28. veljače u *Medija centru Vojvodine*. Cilj ovog skupa bio je napraviti presjek dosadašnjeg pregovaračkog procesa Srbije s Europskom unijom, odnosno upoznati se s dosadašnjom realizacijom Akcijskih planova vezanih za Poglavlje 23.

»Mnoge aktivnosti koje se nalaze u Akcijskom planu provode se već godinama, desetljećima, tako da njihov rezultat, po meni, nije toliko mjerljiv. Naravno da tu ima dobrih stvari, međutim u manjinskim redakcijama vlada mišljenje da oni nisu dobri, a ni precizni« – kazala je glavna i odgovorna urednica tjednika *Hlas l'udu* **Vladimira Dorčova-Valtnerova**.

Točka mimoilaženja predstavnika nacionalnih zajednica i predstavnika Vladinih ureda koji nastoje provoditi uredbe iz Akcijskog plana jeste samo sudjelovanje nacionalnih zajednica u tome općenito. Zajednice pozdravljaju postojanje ovog Plana, ali kada je riječ o njihovom monitoringu, one u većini slučajeva nemaju nadležnosti.

Od ukupno predviđenih 115 aktivnosti, nacionalna vijeća mogu komentirati i slati izvještaj na svega 20. To je, smatra pred-

sjednica Slovačkog nacionalnog vijeća **Ana Tomanova-Makanova**, pogreška koja ne dozvoljava nacionalnim zajednicama da daju svoj uvid u provedbu nekih, za njih veoma važnih, aktivnosti.

»Ako pogledate oblast informiranja i kulture, devet aktivnosti je propisano Akcijskim planom, a nacionalna vijeća smiju slati izvještaj o ispunjenju samo na dvije. Jedna je ona uvodna, koja se odnosi na unapređenje projektnog financiranja medija i programskog financiranja medija čiji su osnivači nacionalna vijeća i izuzimanje medija čiji su oni vlasnici iz procesa privatizacije, što je već urađeno, a druga se odnosi na pružanje potpore za pripremu projektne dokumentacije za sudjelovanje na natječajima za sufinanciranje medijskih sadržaja na jezicima nacionalnih zajednica«, izložila je problem Tomanova-Makanova.

Ovu uredbu Ured za ljudska i manjinska prava nazvao je validnom. Kažu kako je to mjera koja je neophodna radi vjerodostojnosti čitavog izvješća, jer ukoliko bi dozvolili pisanje izvještaja na svih 115 aktivnosti, ne bi mogli precizno utvrditi čiji je kut sagledavanja pravilniji, te tu dijalog ipak izostaje.

»Samo nositelji pojedinih aktivnosti imaju pravo pisati izvještaj nakon ispunjenja iste. Ne postoji nijedna iznimka koja će dozvoliti da to netko drugi radi, međutim pošto prvi put čujemo za ovaj problem, koji je Tomanova-Makanova iznijela, voljni smo porazgovarati o njemu i naći sretnije rješenje«, rekao je savjetnik u Uredu za ljudska i manjinska prava **Vlado Radulović**.

Dajana Marković

Ministar Stier sastao se s predstavnicima Hrvata u Srbiji

O POGLAVLJU 23 i političkoj situaciji

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić ukazao je na izazove i probleme kada je riječ o aktivnostima državnih tijela koja se odnose na ljudska i manjinska prava, to jest pregovaračko poglavlje 23 * Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov je govorio o politički motiviranim smjenama i otpuštanjima iz javne uprave zbog nacionalne pripadnosti

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih i europskih poslova **Davor Ivo Stier** sastao se 10. ožujka s predstavnicima Hrvata u Srbiji – predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnikom u Skupštini Srbije **Tomislavom Žigmanovim** te predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem**.

Sastanak je održan u okviru redovite suradnje i razmjene mišljenja na temu prava i položaja hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, kao i skrbi Hrvatske za pripadnike hrvatskog naroda izvan Hrvatske.

»Riječ je o nastavku redovite komunikacije najviših predstavnika hrvatske zajednice iz Srbije s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova Hrvatske. Naime, ovaj susret posljedica je dogovora na sastanku s hrvatskim ministrom vanjskih i europskih poslova Davorom Ivom Stierom kojega smo kolega Bačić i ja imali 12. prosinca prošle godine u Zagrebu, na kojemu je uočena potreba za neposrednom i učestaliom me-

đusobnom komunikacijom, što je sada i ostvareno«, rekao je Žigmanov.

U okviru sastanka s ministrom Stierom i njegovim suradnicima Slaven Bačić je upoznao ministra s tijekom europskih integracija Srbije, te stajalištima HNV-a u svezi s tim. Predsjednik Bačić je ukazao i na stanoviti broj izazova i problema kada je riječ o aktivnostima državnih tijela koja se odnose na ljudska i manjinska prava, to jest pregovaračko poglavlje 23, te iznio i aktivnosti na tome planu koje poduzima HNV, napose kada je riječ o monitoringu.

O političkoj situaciji i položaju Hrvata u Srbiji govorio je predsjednik DSHV-a, posebno iznijevši stajalište ove stranke o predstojećim izborima za predsjednika Srbije i o prijedporima koji su ga pratili. »Ministra Stiera sam upoznao i s najnovijim slučajevima kršenja ljudskih prava pripadnika hrvatske zajednice te politički motiviranim smjenama i otpuštanjima iz javne uprave zbog nacionalne pripadnosti«, kazao je Žigmanov.

PITANJE ZA DVOJBU:

je li manjinskim strankama bitnije sudjelovanje u vlasti ili provedba zakona?

Na pravnoj strani VJETRA

»Podjednako je važno da se ostvare Ustavom propisane normativne djelatnosti institucija kao i upliv, utjecaj ili aktivna participacija u vlasti. Imajući u vidu stupanj demokracije kakav danas postoji u Srbiji, onda je jako bitno sudjelovati u vlasti, jer se u nas kontinuirano zanemaruje i otežava uloga i rad oporbe«, kaže politolog dr. sc. Duško Radosavljević

Reći da Savez bačkih Bunjevaca (SBB) želi biti uz vlast, odnosno u vlasti, istinitije je od istini blizu tvrdnje kako je ovom društvu uvijek (bio) potreban vođa. Uostalom, dugački je niz pohvala i potpora što ih je – što za skupštinskom govornicom, što na konferencijama za novinare što u priopćenjima za javnost – na račun premijera i predsjednika Srpske napredne stranke (SNS) **Aleksandra Vučića** uputio predsjednik SBB-a **Mirko Bajić**. Posljednji primjer za to je i priopćenje SBB-a za javnost, naslovljeno »Konačno glas razuma u hrvatskoj zajednici«, u kom se – osim pozdrava zastupnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) u Skupštini Vojvodine **Vesni Prčić** zbog poziva da Hrvati glasuju za Vučića na predstojećim predsjedničkim izborima – navodi kako (upravo) politika SNS-a garantira »stabilnost i ravnopravnost u ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina«. Nije, naravno, Bajić jedini zagovornik teze po kojoj je biti uz vlast, preciznije: u vlasti (koliko se to već može), »garant stabilnosti i ravnopravnosti u ostvarivanju prava nacionalnih manjina«. Takvu tezu, s tek donekle izmijenje-

nim rječnikom (»imam samo pozitivna iskustva s Vučićem«, primjerice), već odavno zastupa i njegov politički mnogo moćniji kolega, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara (SVM) i Skupštine Vojvodine **István Pásztor**, a sličnih primjera možemo naći i izvan naše zemlje, primjerice u Hrvatskoj, gdje se predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća (SNV) **Milorad Pupovac** uvijek nekako nađe među većinom koja pobijedi na izborima.

S neprijateljem se ne surađuje

Ovakav odnos naprijed imenovanih (i drugih neimenovanih) predstavnika političkih stranaka koje se bore za ostvarivanje prava nacionalnomanjinskih zajednica prosto nameće brojna pitanja, od kojih je prvo i ključno: trebaju li ove stranke u fokus svog političkog djelovanja staviti borbu za sudjelovanje u vlasti ili nastojanje za dosljednom provedbom Ustava, zakona i funkcioniranjem institucija, što je također »garant stabilnosti i ravnopravnosti u ostvarivanju prava nacionalnih manjina«? Odgo-

vore na ovo i pitanja koja slijede dobili smo od politologa dr. sc. **Duška Radosavljevića**, pri čemu uzgred recimo da su izostali od bivšeg predsjednika Mađarskog nacionalnog vijeća (MNV), osnivača Mađarskog pokreta (MP) i aktualnog suca Ustavnog suda Srbije dr.sc. **Tamása Korhecza** koji nam ih je, po vlastitoj želji u svojstvu »običnog građanina«, korektno obećao i iz nama nepoznatih razloga još urednije uskratio.

Ističući da se duboko ne slaže s terminom nacionalne manjine kojim se pokriva naziv za različite nacionalne zajednice u Vojvodini (o čemu, među ostalim, svjedoči i njegov rad »De-partizacija nacionalnih saveta«), Radosavljević kaže kako je za političke predstavnike nacionalnih zajednica važno i jedno i drugo:

»Podjednako je važno da se ostvare Ustavom propisane normativne djelatnosti institucija, što je *conditio sine qua non* za opstojanje cjelokupne državne zajednice, kao i upliv, utjecaj ili aktivna participacija u vlasti. Imajući u vidu stupanj demokracije kakav danas postoji u Srbiji, onda je jako bitno sudjelovati u vlasti (na raznim nivoima), jer se u nas kontinuirano zanemaruje i otežava uloga i rad oporbe.«

S tim u vezi, Radosavljević kaže i kako je »dosta točna« teza po kojoj je samo sudjelovanje u vlasti garancija ostvarivanja prava nacionalnih zajednica u manjinskom položaju, ali i odmah dodaje da je to stoga jer je politička scena kod nas loše organizirana.

»Ako partije na vlasti skoro svih 27 godina postojanja 'čudnovate demokracije' u Srbiji vide partije u oporbi kao izdajnike i strane plaćenike, ta će ocjena još više važiti za partije nacionalnih zajednica! A, s neprijateljem se ne surađuje! Iz ove loše situacije partije nacionalnih zajednica pokušavaju izaći na 'zelenu granu' raznim prečicama i (ne)razumnim aktivnostima. Tako da i za političare iz ovih zajednica važi pravilo 'bolje je imati sto grama vlasti nego dva kilograma mozga', kaže sugovornik.

Upitan koliko se iza deklarativnog zalaganja za opće dobro (ne samo predstavnika političkih stranaka o kojima je ovdje riječ) primarno krije cilj ostvarivanja osobnih interesa i stvaranja elita unutar zajednice on odgovara da je politička scena u Srbiji korumpirana od vrha do dna.

»Veliki dio članstva, još više lidera, skoro svih partija bez izuzetka, su osobe sumnjive prošlosti, bez impresivnih radnih biografija. Motivi za bavljenje politikom su najvećim dijelom utemeljeni na osobnom financijskom i materijalnom boljitku. To u velikoj mjeri važi i za političke lidere nacionalnih zajednica. Zato vidimo borbu na 'život i smrt' i kada su izbori za nacionalna vijeća, koji bi trebali biti vrlo stručna tijela kulturne autonomije određene nacionalne zajednice, a pretvaraju se u političku kauljugu. Naravno da se određene osobe tu vrlo dobro snalaze i da svoje osobne interese tako predstavljaju kao da su oni interesi cijele nacionalne zajednice. Onda tako lijepo žive od kamate na nacionalni interes«, ističe Radosavljević.

Ustav za demonstraciju moći

Kada je riječ o spektru prava koja pripadnici nacionalnih zajednica u manjinskom položaju mogu svakodnevno ostvarivati, on kaže kako je izuzetno pogrešno ovo pitanje vezivati isključivo za političke institucije.

»Imamo problem da institucije u Srbiji, same vrlo krhke i pod prevelikim utjecajem dnevne politike, ne služe za stabiliziranje demokratskih procesa i dostignutih standarda, među ostalim, i u oblasti prava pripadnika nacionalnih zajednica. S druge strane, veoma je važno da zajednice koriste ta prava u realnom životu – škola, novine, lokalna zajednica, zapošljavanje, kultura, itd. Ljudi, bez obzira na nacionalnost, prije svega žive u lokalnoj zajednici, gdje ovi izazovi moraju biti svladani«, kaže sugovornik.

Radosavljević kaže i kako je također pogrešno vezivati određenu nacionalnu zajednicu uz političku stranku (ili stranke) koje ju nastoje predstavljati, bez obzira na to nalazi li se (stranka) u oporbi ili je dio vladajuće koalicije:

»Nacionalna zajednica je konstituent političke zajednice, u našem slučaju Republike Srbije, te joj kao takvoj pripadaju prava garantirana Ustavom! To nije roba kojom se trguje, o kojoj se pregovara, koja se poklanja ili oduzima s promjenom vlasti! To moraju shvatiti i političke partije i osobe koje su na vlasti, možda još i više, 'nacionalni kneževi', koji tako pravdaju svoje političke pothvate.«

Komentirajući kako stvari stoje u zemljama s daleko razvijenijim stupnjem demokracije kada je riječ o načinu ostvarivanja prava nacionalnih zajednica u manjinskom položaju (Nijemci u Danskoj, Šveđani u Finskoj, Austrijanci u Italiji...), Radosavljević kaže kako su različite prakse u njima svaka priča za sebe. U zaključku svoga izlaganja on se ipak fokusira na domaći teren:

»Dojam je da centralnu vlast u Srbiji ovo pitanje ne interesira, da smatraju kako je to pitanje skinuto s dnevnog reda donošenjem zakonskih rješenja o nacionalnim zajednicama, posebno o nacionalnim vijećima, kojima nitko nije zadovoljan, ali sada stoji kao najveće prepreke optimalnom rješavanju problema vezanim za položaj pripadnika nacionalnih zajednica. Uvjeren sam da bi ovo pitanje bilo mnogo kvalitetnije rješavano da prijeđe u nadležnost AP Vojvodine, ali bi se za to morala mijenjati čitava struktura Ustava Srbije. A, za to nema famozne 'političke volje'. Čitaj: politika u Srbiji još uvijek tavori u pretpolitičkom dobu.«

Konačno, ono što (namjerno) nismo pitali našeg sugovornika nego smo ostavili kao temu za zajedničko razmišljanje tiče se prije svega dvojbe je li u tako jasnim objašnjenjima kakva kontinuirano daju Bajčić i Pásztor riječ o zamjeni teza ili političkoj pragmatičnosti, odnosno uvažavanju realnosti kod nas? Zamjena teza tiče se prioriteta po načelu »koka-jaje«, s tim da pitanje nije što je starije nego je li snaga političke stranke i pojedinca koji ju predvodi jača i od samog Ustava, zakona i institucija koje bi ih trebale provoditi u praksu? Ako je to točno, onda uredi i paragrafi ne služe ničemu drugome nego da onaj tko je na vlasti određuje tko će, kada i koliko iz njih zgrabiti. U tom slučaju posve je sporedna i sama narav predstojećih izbora u kom i sami kandidati (i oni koji ih podržavaju) – nebitno da li svjesno obmanjuju ionako zbunjenu javnost ili iz notornog nepoznavanja limitiranih ovlasti buduće funkcije predsjednika države – govore kao budući premijer(i), usmjeravajući svoju retoriku ravno »u srce naroda« (rješavanje socijalnih, obrazovnih, zdravstvenih, komunalnih i drugih problema koji su u nadležnosti Vlade, odnosno resornih ministarstava). U tom slučaju nebitni su i stranački programi ili ideološko opredjeljenje. Bitno je samo stati s prave strane vjetra.

Z. R.

Josipa Ivanković, vijećnica u Skupštini grada Subotice, vijećnica HNV-a
i predsjednica KK *Spartak* iz Subotice

SAMO SE IZ POZICIJE može utjecati na odluke

***Važno je raditi s ljudima koji utječu na donošenje i donose odluke koje se tiču svih nas, to je jedan od razloga mog prelaska u SNS * Kada bismo vijećnike HNV-a birali izravno, mislim da bi Vijeće izgledalo drukčije, da bi politika zajednice bila drukčija*
Ima kvalitetnih žena u hrvatskoj zajednici, neke su i na određenim pozicijama, ali mislim da se ne eksponiraju dovoljno, slabo su prisutne u donošenju odluka***

Josipa Ivanković iz Subotice je već dugo prisutna u javnom životu hrvatske zajednice. Bila je aktivna u udrugama (Matika hrvatska Subotica i Pučka kasina 1878.), elektorica na prvim izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće 2002. godine, a u posljednja dva saziva je i vijećnica toga tijela.

Aktivna je i na subotičkoj političkoj sceni. Karijeru je započela u Liberalno-demokratskoj partiji, te bila kandidatkinja te stranke za gradonačelnicu Subotice na izborima 2012. Kao nestranačka osoba, bila je savjetnica gradonačelnika Subotice **Modesta Dučića** i vijećnica u lokalnom parlamentu. Godine 2016. jedna je od osnivačica *Pokreta za građansku Suboticu*. Donedavno je bila vijećnica tog pokreta u gradskoj skupštini, kada prelazi u vijećničku skupinu *Aleksandar Vučić – Srbija pobjeđuje*, kao i u Srpsku naprednu stranku.

Ivanković je po struci diplomirana ekonomistica. Također, predsjednica je i Muškog košarkaškog kluba *Spartak* iz Subotice.

 Nakon pet godina u strankama i pokretima građanske orijentacije (LDP, Pokret za građansku Suboticu) nedavno ste prešli u jednu nacional-konzervativnu stranku, kako Srpska napredna stranka opisuje svoju orijentaciju. Koji su razlozi Vašeg prelaska u SNS?

Ozbiljne odluke koje se tiču svih nas Subotičana, razvitka grada i boljitka građana, mogu se donijeti samo iz pozicije, a ne iz oporbe. Važno je raditi s ljudima koji utječu na donošenje i donose odluke koje se tiču svih nas. To je jedan od razloga mog prelaska u SNS. Budući da na predsjedničkim izborima podržavam kandidata **Aleksandra Vučića**, a *Pokret za građansku Suboticu* **Sašu Jankovića**, bilo mi je logično da se priklonim onima čiji program podržavam. Smatram da je Aleksandar Vučić jedini kandidat za predsjednika koji ono što priča zaista može i uraditi. Glas za njega je jedini način da se započete reforme nastave i da Srbija nastavi sigurnim putem k Europskoj uniji.

 Izjavili ste da ćete se i kroz angažman u SNS-u boriti za ostvarivanje manjinskih prava Hrvata. Na koji se način SNS bavi manjinskim pravima, koji je Vaš koncept u tom smislu?

Mislim da su ljudska i manjinska prava prioritet u radu svake stranke koja drži do sebe, pa tako i SNS-a. U SNS-u ima članova koji su pripadnici nacionalnih manjina, kako na razini Subotice, tako i čitave Srbije. Na mitingu SNS-a u Subotici jedan od gostiju bio je i predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara **István Pásztor**. Gospodin Vučić je naglasio da je jedan od ciljeva suradnja sa susjedima, što vidimo na dobrom primjeru Mađarske. Po mojem mišljenju, logično je da stranke nacionalnih manjina surađuju s vlašću. Samo na taj način mogu pridonijeti boljitku i razvoju svoje zajednice, odnosno njezinih pripadnika. Primjer suradnje SNS-a i SVM-a je u tom smislu odličan. Slažem se s gospodinom Pásztorom koji je rekao da je povijest za povjesničare i da trebamo zajednički živjeti u sadašnjosti i zajednički graditi budućnost. Mislim da i Hrvati kao zajednica mogu ići u tom smjeru, da pomognemo gospodinu Vučiću da se europski put

Srbije i ostvari. Mađarska i Hrvatska su članice Europske unije i važno je da i Srbija to postane.

 Smatrate li da kroz rad u subotičkom parlamentu, kao članica vijećničke skupine okupljene oko SNS-a, možete pomoći u rješavanju otvorenih pitanja koje Hrvati imaju?

Ja sam u subotičkom parlamentu od svog prvog mandata sebe prikazivala kao Hrvaticu. Moj nacionalni identitet je dio mene i to nikad nisam skrivala. Smatram da se svatko od nas 67 vijećnika subotičkog parlamenta prvenstveno mora boriti za interes Subotičana, svih naših sugrađana i razvoj našeg grada. Otvorena pitanja koje Hrvati imaju nisu u tolikoj mjeri u nadležnosti lokalnog subotičkog parlamenta, ali svakako ću ja unutar SNS-a dati svoj maksimalni doprinos za rješavanje ovih pitanja. Nadam se da će pametnom politikom situacija u regiji biti značajno unaprijeđena i da će odnosi između Srbije i Hrvatske biti sve bolji u budućnosti, jer smatram da je to u općem interesu.

 Kada smo u Skupštini grada Subotice imali slučaj oštrem polemike između Tomislava Žigmanova (DSHV) i Stevana Bakića (SNS), koju je Žigmanov kasnije u otvorenom pismu Aleksandru Vučiću okarakterizirao kao prijetnju, u raspravu ste se uključili i Vi kao vijećnica ocjenjujući da je Bakićev nastup »vrijeđanje Hrvata u Subotici«, zbog kojeg se osjećate »ugroženo«. Kasnije ste za B92 o istom slučaju dali praktički suprotnu izjavu: »Što se tiče ugroženosti položaja Hrvata, o njoj u Subotici nikad nije bilo govora. Ni u ratnim vremenima položaj Hrvata u Subotici nije bio ugrožen do te mjere u kojoj politički predstavnici hrvatske nacionalne zajednice vole i često rade«.

Da, nakon preslušanog snimka promijenila sam mišljenje i ispričala se gospodinu Bakiću. Prenaglila sam s reakcijom na Skupštini. Kada sam preslušala zvučni zapis s te sjednice, uvidjela sam da gospodin Bakić nije rekao to što sam mislila i na što sam reagirala. Priznala sam da sam pogriješila. Kako sam i rekla, ne slažem se s mišljenjem gospodina Žigmanova po pitanju ugroženosti Hrvata, posebice kada je Subotica u pitanju.

 Vijećnica ste HNV-a u dva saziva, aktualnom i prošlom. Jedna ste od aktivnijih u raspravama na sjednicama Vijeća, nerijetko kritizirate odluke koje se donose. Kako ocjenjujete rad aktualnog saziva Vijeća, te vodstva HNV-a glede ostvarivanja manjinske samouprave?

HNV je postalo totalitarna institucija. Na sjednicama Vijeća ukinuta je točka razno. Dakle, 29 vijećnika iz različitih krajeva kada se skupi na sjednici nema mogućnost iznijeti određenu problematiku koja nije na dnevnom redu, da informira druge što se događa u njihovom kraju, da se pohvali nekim rezultatom, požali na problem i slično. Budući da *Lista br. 1 – dr. sc. Slaven Bačić* ima većinu, imate situaciju da se sjednice svode isključivo na podržavanje prijedloga odluka koje priprema Izvršni odbor u čijem sastavu nema predstavnika s druge vijećničke liste, što je uvijek ranije bio slučaj. Držim da je problematično i

to što mi kao vijećnici bivamo jako slabo obavještavani o radu HNV-a od dužnosnika HNV-a. Primjerice, o dotacijama koje HNV dobiva, ili imate slučaj da smo mi tek nedavno, kada je bilo riječi o proračunu, saznali da je HNV u 2016. imao dvoje dodatno uposlenih – savjetnicu predsjednika HNV-a i međunarodnog tajnika. O tomu nije odlučivalo Vijeće, nego je tu odluku donio samostalno predsjednik **Slaven Bačić**, što, po mojem mišljenju, nije u skladu sa Statutom Vijeća. Radi se o novcu, novcu koji vodstvo hrvatske zajednice očigledno troši vrlo netransparentno. Nadalje, puno je telefonskih sjednica, još jedna zloupotreba vodstva HNV-a, jer čim se sjednica održava telefonskim putem ne postoji mogućnost rasprave. Mislim također i da predsjednik HNV-a treba biti osoba uposlena s punim radnim vremenom, u potpunosti posvećena poslu za koji je izabrana, a ne osoba kojoj je ta funkcija kao hobi. Kada su u pitanju mladi kadrovi, ne vidim strategiju da se oni stave u funkciju hrvatske zajednice. Jedna od zamjerki je i to što vodstvo HNV-a favorizira na natječajima njima podobne udruge, koje su bile uz DSHV na izborima za nacionalno vijeće. Neki projekti, poput Hrvatskog školskog centra, se dugo odnosno uopće ne realiziraju. Jedan od većih problema hrvatske manjinske politike je što Hrvati u Srbiji još uvijek nemaju formiran poseban birački popis, što mi još uvijek idemo na elektorski izbor biranja vijećnika HNV-a. To je nešto što se mora mijenjati. Kada bismo birali vijećnike izravno, mislim da bi Vijeće izgledalo drukčije, da bi politika zajednice bila drukčija. Naša je zajednica dosta nekompaktna, što nije bio slučaj početkom devedesetih kada se osnivala prva politička partija Hrvata – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Ako zagrebemo ispod površine, vidi se da mi imamo problema sami sa sobom. To što pitanje udžbenika na hrvatskom nije riješeno već više od deset godina nisu krive Srbija niti Hrvatska, već HNV. Mi imamo prevedene udžbenike čiji sadržaj nije sukladan zahtjevima nastave, a za taj dio posla odgovoran je HNV. Jedan od problema je i mali broj djece u hrvatskim odjelima, to je nešto o čemu se javno ne priča. Pripadnici hrvatske zajednice očito ne vide interes da upišu svoje dijete u hrvatski odjel. Vi u Tavankutu ove godine imate upisano jedno dijete na nastavu na hrvatskom jeziku. A Tavankut se, kada se priča o ovdašnjim Hrvatima, apostrofira kao najhrvatskije mjesto. Očito da to nije više nije tako. To trebamo sebi priznati, pogledati se u zrcalo i reći jasno i glasno.

Kod dijela problema o kojima ste govorili odgovornost se ne može pripisati isključivo vodstvu zajednice, već i okolnostima poput kontinuiranog demografskog pada, naslijeđa devedesetih, etničke distance koja još uvijek postoji spram Hrvata, aktualne ekonomske migracije...

Ne kažem da je to isključivo njihova krivica. Ali se ne slažem da je situacija toliko loša kada je u pitanju etnička distanca. Pojedinačne incidente prema nacionalnim zajednicama imate, a uglavnom se ispostavi na kraju da incident nije bio baziran na nacionalnoj osnovi, već je u pitanju bio neki privatni problem, nasrtaj zbog krađe ili slično. Mislim da danas 2017. godine u Srbiji nije problem javno se očitovati kao Hrvat. Mislim da vodstvo hrvatske zajednice previše ističe negativne stvari, stalno se forsiraju problemi. Imam puno prijatelja Hrvata koji slično misle. Nedostaje pozitivne kampanje.

Što Vi u okviru Vaših mogućnosti činite da pomognete život hrvatske zajednice?

Sudjelovala sam u kampanji *Izjasni se hrabro* 2011. godine, pozivajući Hrvate da izraze svoju nacionalnu pripadnost prilikom popisa stanovništva u Srbiji. Trudim se da dolazim spremna na sjednice HNV-a, da ukazujem na dobre i loše odluke koje se donose. U smislu kritika, često me doživljaju kao zlonamjernu i žao mi je zbog toga. Ali razumijem da se vremenom uči prihvatiti kritiku, pa se nadam da će vodstvo HNV jednom i to naučiti. Jer svi mi radimo za isti cilj, u HNV-u ne bi trebalo biti oporbe. Dio sam neformalne skupine od desetak aktivista iz Vojvodine i Beograda i radimo na formiranju posebnog biračkog popisa za izbore za HNV. Radimo na terenu, radimo na animiranju ljudi da se upišu. Identificirali smo manje lokalne zajednice Hrvata u Leskovcu i Nišu. Od prošlih izbora mislim da smo uspjeli upisati oko 1.500 osoba na terenu. U mojoj obitelji, koja nije mala, moji stričevi i tetke često svoju djecu upisuju u hrvatske odjele. Odlazim na manifestacije hrvatskih udruga, da ih na taj način podržim. Također, ima hrvatskih udruga kojima sam uspjela pomoći preko kontakata koje imam da se povežu s ljudima koji im mogu pomoći da ostvare svoje projekte.

U kontekstu nedavno obilježenog 8. ožujka, međunarodnog Dana žena, a kao političarka, kako vidite poziciju žena u političkom i javnom životu hrvatske zajednice?

Ima kvalitetnih žena u hrvatskoj zajednici, neke su i na određenim pozicijama, ali mislim da se ne eksponiraju dovoljno, slabo su prisutne u donošenju odluka. Možda iz straha da se ne zamjeraju nekome. Možda i zbog toga što je hrvatska zajednica konzervativna. Na sjednicama HNV-a se slabo čuje glas žena, većinu svojih kolegica vijećnica nisam čula nijednom da se javljaju za riječ, da diskutiraju, ne znam ni kakav imaju glas. Slično je i s predstavnicama DSHV-a u subotičkoj skupštini. Ja jesam atipična, tj. sklona sam govoriti i kad me ne pitaju, ali čudi me da žene koje imaju potrebu baviti se politikom, nemaju potrebu iznositi svoja mišljenja i ideje. Ne treba se bojati eventualne greške, što netko više radi – više će naučiti. Važno je da se čuje i naš glas. Kada govorimo o udrugama, tu žene imaju značajnu ulogu, posebice u očuvanju dijelova kulturne baštine, poput slamarki.

Predsjednica ste MKK Spartak iz Subotice. Jedina ste žena na čelu jednog košarkaškog kluba u Srbiji, a vjerovatno i šire. Kako se snalazite u toj ulozi, koji su izazovi i slično?

Tu sam dužnost preuzela krajem kolovoza 2015. godine. Klub je bio u lošem stanju, gotovo pred gašenjem i u velikim dugovima. U prvoj godini nam je cilj bio da se stabiliziramo, vratimo dugove i da opstanemo u prvoj ligi. Ove sezone su nam ciljevi veći, i evo poslije 21 godine, *Spartak* je ponovno igrao u *Kupu Radivoja Koraća*, najprestižnijem košarkaškom natjecanju u zemlji. Sama činjenica da smo se uspjeli plasirati govori za sebe. Imamo dobro selektirani mladi tim, odlične trenere, pa je logično da nam je cilj ući u *play off* za Superligu. Naravno, financijski uvjeti nisu sjajni, Grad u potpunosti stoji iza nas, ali veliki izazov nam je naći nekog jakog sponzora, neko subotičko poduzeće koje će vidjeti budućnost košarke u ovim mladim momcima. Mislim da *Spartak*, koji je poznato ime u Srbiji i šire, to zaslužuje. Subotičani zaslužuju da poslije mnogo godina u svom gradu dočekaju *Zvezdu* i *Partizan* i ostale ABBA ligaške klubove. Isto kao što Subotica zaslužuje da ponovno bude jak centar na košarkaškoj mapi naše zemlje.

Davor Bašić Palković

IZAĐI BEZ STRAHA!
[GLASUJ HRABRO]
za onoga koji se zalaže:

da građani hrvatske nacionalnosti žive na
dostojanstven način ✓

da **Hrvati** prestanu biti objekti diskriminacija ✓

da se stvore sve društvene i političke
pretpostavke za **ravnopravnost** Hrvata ✓

za **jednake mogućnosti**
sudjelovanja **Hrvata** u javnom životu ✓

IZAĐIMO NA IZBORE
za predsjednika Republike
i tako očitujmo vlastitu zainteresiranost za svoju
i budućnost Srbije!

**DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI**

Kako komentirate predstojeće predsjedničke izbore?

Izbori me ne zanimaju

Antun Paštrović,
Sombor

Znate što: ova predsjednička kampanja mene uopće ne interesira. Mi poljoprivrednici smo pred sezonom proljetnih radova i čim vrijeme dozvoljava ja sam u traktoru i na njivi. Ako ne tamo, onda gledam kako nabaviti sjeme, mineralno gnojivo, gorivo za sjetvu. To je ono od čega se živi, a ne od kampanje i praznih obećanja koje će oni koji su ih dali i tako zaboraviti već dan poslije kampanje. Mislim da tako razmišlja i većina običnih ljudi koji nisu politički aktivni, pa se ne moraju kao stranački aktivisti uključiti u kampanju. Jeste da se ta kampanja ne može izbjeći, jer čim zađete na neku prometniju cestu dočeka vas bilbord s nasmijanim kandidatima i njihovim porukama. Sjednete li uz televizijski program opet će vas sustići neki predizborni program ili predizborni spot. E sada tko ima živaca sve to pratiti neka prati. Jedni se hvale što su sve to uradili i kako eto mi tako dobro živimo i tko nam je kriv što to ne primjećujemo. Drugi opet govore kako će baš kada oni dođu na vlast biti u ovoj zemlji dobro, s većim plaćama i mirovinama. Nama samo ostaje da povjerujemo u sve to. Tko još vjeruje obećanjima, jer smo ih se naslušali svih ovih godina? Ako pobijedi predstavnik vladajuće stranke, to će značiti samo učvršćivanje vlasti u rukama jednog čovjeka. Ako pobijedi netko drugi, bit će to znak da ljudi žele promjene. Ali to sigurno neće biti onako kako se obećava. Sve u svemu, ne očekujem ništa novoga.

Z. V.

Sve je već viđeno

Marinko Šokac,
Sonta

Već odavno se ne radujem nikakvim izborima, jer su mi od početka devedesetih, pa naovamo, ubili svu želju za bilo kakvim političkim promjenama. Sve ovo je već odavno viđeno i proživljeno. Ovih dana opetovano svjedočimo o putujućim cirkusima. Takvih vožnji nagledali smo se početkom devedesetih u režiji **Slobodana Miloševića**. Evo, sada i premijer **Vučić** obilazi državu silnim autobusima, pa nas TV izvještava o halama punim njegovih simpatizera gdje god se pojavi. Sve me to bolno podsjeća na one Miloševićeve mitinge, poslije kojih su uslijedili ratovi, hiperinflacija, besposlica i bijeda. TV više ne gledam, gade mi se sva obraćanja narodu, puna negativnog naboja kad se govori o političkim protivnicima, a puna sladunjavih obećanja u slučaju pobjede baš onoga koji ima riječ. Za svake nove izbore, bilo predsjedničke, bilo parlamentarne, uvijek se nudila masa kandidata, naslušali smo se svakakvih obećanja o boljem životu. Međutim, koja god opcija pobjeđivala, bolje je bivalo samo političarima. Mi obični smrtnici ostajali smo bez posla, bez prihoda, snalazili smo se kako umijemo, teško smo preživljavali. Moje generacije se još nisu oporavile od svega proživljenog, niti će ikada. Za bilo koje uposlenje ne trebamo nikom, poslodavci kažu da smo matori, a za mirovine smo premladi. Iskreno, mislim da će Vučić biti pobjednik i ovih izbora, tako da se ne nadam promjeni kursa u politici ove države, odnosno ne nadam se nikakvom boljitku za običan narod.

I. A.

Podržati prodemokratskog kandidata

Mihailo Balić,
Beograd

Što se tiče predsjedničkih izbora nama, Hrvatima iz Beograda, oni nisu pretjerano zanimljivi. Svakako se treba opredijeliti za kandidata koji u svojoj kampanji ima namjeru poboljšati položaj pripadnika manjina, a nas se osobno dotiče položaj hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Imali smo prilike vidjeti da DSHV daje preporuku da se glasa za prodemokratskog kandidata, s čime se apsolutno slažem. Također smo imali priliku vidjeti da je npr. HGS podržao kandidata za predsjednika **Sašu Jankovića**. Kampanju pratim onoliko koliko mi obveze dozvoljavaju, ali ono što primjećujem jeste da se najviše medijskog prostora daje **Aleksandru Vučiću**. Smatram da to nije u redu, jer stariji sugrađani teško barataju inernetom, pa ne mogu pratiti kampanju drugih kandidata. Svakako da nećemo glasati za, npr. **Boška Obradovića**, zatim **Vojislava Šešelja**. Dakle, smatram da bi izbor trebao biti netko od prodemokratskih kandidata. S obzirom na to da je hrvatska zajednica, tako da kažem rasuta u Srbiji, ovdje u Beogradu se ipak može nešto pročitati i čuti o tim prodemokratskim kandidatima. Hrvatska zajednica u Srbiji ne treba se koristiti za zastrašivanje, jer su također građani Srbije. Moj stav jeste da svatko glasa prema svojoj savjesti i želji, nadajući se da će na kraju ipak biti izabran netko tko će biti spreman založiti se za potpuno ostvarivanje i naših prava.

S. D.

Spartak Dulić, multimedijalni umjetnik iz Subotice

SLIKU vraćam bazi APSTRAKCIJE

Za dva dana, odnosno 12. ožujka zatvara se izložba *Slike 2008.-2016.* subotičkog multimedijalnog umjetnika **Spartaka Dulića** u prestižnom Studiju *Josip Račić* Moderne galerije u Zagrebu. Time završava i hrvatska *turneja* ove izložbe, koju je prije Zagreba, mogla vidjeti publika u Splitu (Galerija likovnih umjetnosti Split) i Varaždinu (Galerijski centar Varaždin).

Iako postavi nisu bili isti u ovim trima galerijama, okosnicu izložaba činila je ista serija slika velikih formata izvedenih kombiniranom tehnikom na platnu. Kako je zapisao kustos izložbe **Branko Franceschi**, Dulićevo slikarstvo snažnog kolorita jedinstven je spoj tradicije organske apstrakcije i apstraktnog ekspresionizma s estetikom i postupcima poniklim u suvremenom urbanom zidnom slikarstvu. »Njegove velike slike u osnovi predstavljaju svođenje prostornog kolaža na dvije dimenzije, pa ih umjetnik smatra izvedenicom kubističkog rješenja prikaza realnog prostora u dvodimenzionalnom slikarskom mediju«, navodi Franceschi.

Kako ste zadovoljni recepcijom vaših izložaba u Hrvatskoj? U medijskom smislu, o izložbama u Splitu i Varaždinu izvještavala je Hrvatska radio televizija, dali ste kraće intervjuje za Slobodnu Dalmaciju i Jutarnji list...

Za gostovanje izložbe u Hrvatskoj najzaslužniji je njezin kustos Branko Franceschi, ujedno i ravnatelj Galerije likovne umjetnosti u Splitu, u kojoj je izložba prvo gostovala, kao i Galerijski centar Varaždin i Moderna galerija Zagreb. Za sredstva za ovaj projekt aplicirano je na natječaj Ministarstva kulture i Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, ali projekt nije prošao. U svakom slučaju, zadovoljan sam reakcijama i stručne javnosti i kolega kao i medijskom popraćenošću izložaba. Napravljen je i katalog za izložbu, odnosno izložbe, što me također raduje jer u dosadašnjoj karijeri, koja traje od 1998., iako sam samostalno izlagao relativno često, moje izložbe nisu bile praćene takvom vrstom publikacije. Bila mi je potrebna reakcija, neka nova energija. Izložba u Zagrebu bi mogli donijeti i preokret u mojoj karijeri, ali o tome je još rano govoriti.

Nakon ovoga, sve djeluje kao da sam u Hrvatskoj uspio izgraditi karijeru. U Hrvatskoj sam od ranije priznat kao performer; ušao sam u antologiju *Kronotop hrvatskog performansa*. S druge strane, u Srbiji, iako i tu izlažem, stvaram u sjeni ravnatelja i kustosa Galerije *dr. Vinko Perčić*.

Ovim ciklusom slika bavite se već skoro deset godina. Te je slike ranije imala prilike vidjeti i publika na izložbama u

Razgovor **HR**

Srbiji. Kako gledate danas na te radove, je li se vaš odnos prema njima izmijenio?

Slike su nastavak mogega ranijeg umjetničkog rada, u njih sam implementirao iskustva iz performansa, prostornih intervencija i instalacija, ... U Hrvatskoj sam izložio petnaestak slika iz serije – formata 140X100 i 200X100 centimetara. Slike nastaju na podu, ja hodam oko njih, što ima i svoj performativni dio. To također zahtjeva i određene fizičke napore. Zanimljivo je vidjeti kada te slike u nekom novom prostoru počinju živjeti neki novi, drugačiji život. Godinama sam ih radio, puno vremena provodio s njima, te sam već u određenom smislu izgubio osjećaj jesam li na dobar način svladao u njima postavljeni problem.

Kao umjetnik, poznati ste po multimedijalnosti. U kojem pravcu će se kretati vaše daljnje stvaralaštvo?

Mislim da ću se nastaviti baviti slikarstvom. Danas se slikarstvo dosta bazira na figuraciji, nove generacije slikara su odrasle na filmu, a ja sliku vraćam toj nekoj bazi apstrakcije. U biti ja i nisam školovan za klasičnog slikara, ja sam slikar-grafičar koji se već na fakultetu najmanje bavio slikarstvom. Izložba u zagrebačkoj Modernoj galeriji, koja je najvažnija galerija za slikarstvo u Hrvatskoj, mi je dodatni poticaj da se nastavim baviti ovom umjetničkom praksom.

Ravnatelj ste i kustos Galerije dr. Vinko Perčić u Subotici. Što nas očekuje u ovogodišnjem programu galerije?

Trenutačno imamo stalni postav. S obzirom da nam je ovogodišnji proračun za programe, kojega dobivamo od Grada Subotice, 260.000 dinara, ove godine imat ćemo tri izložbe. Imat ćemo retrospektivnu izložbu beogradskog umjetnika **Dragana Ilića** u čijim radovima se spajaju umjetnost, znanost i tehnologija. To je pravac u suvremenoj umjetnosti koji sam promovirao na nekoliko prijašnjih izložaba u Galeriji *dr. Vinko Perčić*.

Dvije ćemo izložbe realizirati u suradnji s amaterskim udruženjima. U pitanju je selekcija radova s dosadašnjih umjetničkih kolonija *Stipana Šabića* i likovnih kolonija u Bačkom Dušanovcu. Radovi *Stipana Šabića* zastupljeni su u našoj zbirci, a kolonija u Dušanovu je zanimljiva jer se realizira u privatnom aranžmanu, i na njoj se mogu raditi i grafike, za koju postoji i tiskarski stroj. Biti ću selektor i kustos obje izložbe.

D. B. P.

Sačuvana je stara škola

Uz glavni put koji vodi kroz Stari Žednik i danas se nalazi stara seoska školska zgrada, podignuta 1924. godine. Godina izgradnje je poznata, jer je davni upis još spremljen na objektu. Za razliku od mnogih, u međuvremenu porušenih školskih građevina iz davnih vremena, ova je ne samo sačuvana, nego i u procesu obnove zahvaljujući sadašnjim vlasnicima. Obnovljeni su krov i prozori, a u planu je i uređenje fasade. U ovoj zgradi se već dugo obavljaju poslovi zemljoradničke zadruge. Fotografija škole iz prošlih vremena prenijeta je iz knjige **Ante Sekulića** *Selo na raskrižju putova*.

Na nekoliko lokacija u selu đaci su pohađali nastavu sve do 1971. godine kada je nastala suvremena školska zgrada koja se koristi i danas. Svečano je otvorena 10. listopada 1971. godine. Ove školske godine ima 143 đaka u 8 odjela.

Zahvaljujući detaljnom opisu subotičkih institucija u publikaciji inženjera **Koste Petrovića**, šefa gradskog građevinskog odjela, izdanoj 1928. godine za »službenu uporabu gradske uprave«, kako je naznačeno na prvim stranicama, i danas raspolažemo podatkom o tadašnjem broju školskih objekata u okolici grada. Bilo ih je 57! Primjerice, po četiri u Donjem Verušiću, Donjem Tavankutu, Gornjem Tavankutu... Popis je poduži. Na teritoriju Žednika navedena su četiri školska objekta.

K. K.

ETIKETIRANJE

Pošteno priznajem da o ovoj temi već odavno želim pisati. Mislim da je sada dobra prilika da o tome počnem s pisanjem nekih svojih zapažanja, jer imam zato i dobar povod koji se zove »proces predizbornih djelovanja«, prije izbora novog predsjednika Srbije. Kada budete uzeli sebi malo vremena da ovo pročitate, već će proći veća polovina »izborne kampanje«. Kada sam bio klinac, prije odlaska na ljetovanje, uvijek sam zapitkiavao roditelje »koliko trebam još spavati do putovanja?«

Pa, poštovani čitatelji, još samo 16 dana trebamo spavati, pa tko želi ima pravo 2. travnja otići do biračkog mjesta i birati po svom nahođenju između desetak predsjedničkih kandidata. U susjednoj Mađarskoj izbor predsjednika odvijao se 13. ožujka i trajao je jedno prijepono. Naime, u ovoj zemlji Parlament bira predsjednika Republike glasovanjem zastupnika. Izbor se odvijao u dva kruga, jer u prvom stari-novi kandidat nije dobio dovoljan broj glasova. Mi južnije, u našoj »široj regiji«, držimo se parole »zašto jednostavno kada možemo komplicirano« (ovo važi i za druge susjedne države, da ih ne nabrajam)? Razni političari, stručnjaci i analitičari često govore o »prljavoj predizbornoj

ćane... Poznavanje imena dio je ritualne pomirbe, opčinjavanja, uništenja, zadobijanje moći nad nekim itd. (podvukao autor) ...Vjerovanje u moć imena nije karakteristično samo za Kineze, stare Egipćane i Židove; ono je karakteristično za primitivni mentalitet. Poznavati ime, izgovarati ga ispravno, znači moći imati moć nad bićem ili nad predmetom.« Dati nečemu ime je i Božji čin i moć. Na početku Biblije piše: »I reče Bog: 'neka bude svjetlost' i bi svjetlost. I vidje Bog da je svjetlost dobra; i rastavi Bog svjetlost od tame. Svjetlost prozove Bog dan, a tamu prozove noć. Tako bude večer, pa jutro – dan prvi.«

O snazi riječi svjedoči i izreka »mnogo puta izgovarana laž, može postati i istina«. Naša stvarnost potvrđuje da mnogi politički akteri vjeruju i u ovakvu moć riječi.

Tehnike etiketiranja

U Knjaževini Srbiji knjaz nije važio za pobornika demokracije. Dapače, bio je izuzetno sklon samovlašću. Priča se anegdota da je, kad je je izdao naređenje da o popularnom oporbenjaku raši-

kampanji« u kojoj prednjači žuti i tamnožuti, da ne kažem crni tisak i pojedine privatne TV postaje. U ovim akcijama već spomenuti akteri najčešće se služe etiketiranjem, ali i navijanjem u stilu: »naš kandidat je najbolji!«.

Kako dati ime nečemu?

U Velikom rečniku stranih reči i izraza, Ivana Klajna i Milana Šipke, dvojako se definira pojam etiketirati: »1. staviti, stavljati etiketu 2. neargumentirano iznijeti, iznositi sud, mišljenje o kome ili čemu«. Ovu definiciju možemo tumačiti i tako što ćemo nekog (neke) nazivati neargumentirano, imenima, nazivima koji nisu potpuno točni. Dati ime nekom čovjeku ili nekoj stvari u stvari je magični čin kojim se simbolično određuje i buduća sudbina čovjeka. *Nomen est omen* (ime je znak) veli stara latinska poslovica. Po tome roditelji biraju ime svom djetetu u želji kakvu sudbinu mu žele u životu, npr. Srećko, da bude sretan; Zdravko, da bude zdrav; Vuk, da bude zaštićen itd. U *Rječniku simbola* (Nakladni zavod Matice hrvatske, 1983. str. 204) piše: »Za stare Egip-

re vijest da je lažov i kada su mu javili da mu (oporbenjaku) narod i dalje vjeruje, rekao: »Proširite da je lopov«. Na koncu, kada ni to nije upalio, naredio je da kažu da je peder, jer se protiv toga nikako ne može braniti. Etiketirati se može grubo ili suptilnije. Primjera radi, jedan »istinoljubac«, pristaša jednog od predsjedničkih kandidata, uzima sebi pravo da o svim protukandidatima govori neargumentirano, dajući im razna imena. Primjerice, »kandidat NATO-a«, »zataškani ubojica«, »lopov, koji nije platio porez«, »uopće, odakle im novca da vodi kampanju« itd. Izgleda da mu je netko, ili su neki podarili »božju moć« da daje imena, i to nekažnjeno. Eventualna tužba za klevetu, dok stigne do suda... Izbori su već davno zaboravljeni, a postoje i ladice u pisanim stolovima. Suptilniji oblik etiketiranja radimo i mi sami. Primjerice, kada želimo nekog bližnjeg uvrijediti često se kaže »isti si lijenčina kao tvoj otac« ili »ista si k... kao tvoja mama« Sjetite se dobrih starih bračnih svađa. »Viši nivo blagog etiketiranja« je kada se poluistine dižu na nivo nacije. Blaža verzija je npr. »Škoti su škrti« pa slijede tvrđi: Hrvati, Srbi, Mađari su: (umjetnite Vašu necenzuriranu, »istinitu« verziju). Zasad ovoliko o ovoj temi.

Ekskurzije U HRVATSKOJ

U susret predstojećim ekskurzijama u Hrvatsku za djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku organizirana su dva roditeljska sastanka u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u ponedjeljak, 13. ožujka.

Maturalna ekskurzija

Među putovanjima za djecu i njihove obitelji u Hrvatsku koje organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i Udruga *Naša djeca* od ove školske godine uvrstit će se i maturalna ekskurzija za učenike osmih razreda, koja će, kako navode iz HNV-a, biti i svake naredne godine.

»Inicijativa za ovu maturalnu ekskurziju se javila prošle godine kada sam sudjelovala na susretu ravnatelja škola na Braču. Tom prigodom su se ravnatelji dogovorili da će našoj djeci omogućiti ekskurziju u Hrvatskoj u trajanju od tjedan dana. Ovaj dar, odnosno pomoć, koju su nam pružile hrvatske škole osmišljen je tako da djeca obidu u nekoliko dana Hrvatsku od sjevera do juga. Mjesta koja će maturanti posjetiti su Zagreb, Nacionalni park Plitvička jezera i Split«, pojašnjava **Jasna Vojnić**.

Vojnić je na roditeljskom sastanku predstavila i plan i program maturalne ekskurzije: Polazak je 18. travnja iz Subotice. Prva dva noćenja će biti u učeničkom domu u Zagrebu. U glavnom gradu Hrvatske maturanti će imati osiguranog stručnog vodiča za turistički obilazak grada i odlazak u kazalište. Sljedeće noćenje će biti u učeničkom domu u mjestu pokraj Nacionalnog parka Plitvička jezera, Korenici. Za obilazak Plitvičkih jezera planiran je cijeli dan. Četvrtog dana putovanja planiran je odlazak u Split, gdje će maturanti također imati osiguranog turističkog vodiča i kulturni sadržaj koji je još u izradi, te spavanje u učeničkom domu. Povratak u Suboticu planiran je 22. travnja u večernjim satima.

Za ovu maturalnu ekskurziju osiguran je jedan autobus, te Vojnić poziva maturante osnovnih škola da se što prije izjasne tko će ići, kako bi znali imali li, i koliko, mjesta i za maturante srednjih škola.

GPS

Osim za maturalnu ekskurziju osnovnoškolaca, Vojnić se sastala i s roditeljima učenika hrvatskih odjela sedmih razreda osnovnih škola i trećih razreda srednjih škola. Ovom prigodom predstavila je program profesionalne orijentacije u Benkovcu koji je prvi put bio realiziran prošle godine, a planiran je također i za kolovoz ove godine.

»Program profesionalne orijentacije smo prvi put osmislili prošle godine zato što smo vidjeli da djeca ne posvećuju do-

Ponuda putovanja za ljetu 2017.

Mjesto	Vrijeme	Uzrast
Cres	25. 6 – 2. 7.	Od 5. do 7. razreda, obitelji
Prvić	29. 7 – 6. 8.	8. razred, srednja škola, obitelji
Benkovac	19. 8. – 28. 8.	7. razred O.Š. i 3. razred S.Š
Novi Vinodolski	21. 8. – 28. 8.	4. razred

voljno vremena promišljanju o svom profesionalnom putu, te da nemaju dovoljno informacija o mogućnostima. Smatramo da je najbolje iskoristiti ljetu prije završnog ispita da djeca počnu razmišljati na tu temu. Također, nakon završenih studija mali broj djece nađe svoje mjesto u zajednici te ovim programom želimo to ispraviti. Želimo im ukazati na to koliko je svatko od njih ponaosob bitan tako što ćemo otkriti njihove talente i da tada zajedno promišljamo koje bi to mjesto bilo. Cilj ove profesionalne orijentacije je iniciranje razmišljanja kod učenika – da vide koje su njihove sposobnosti i interesi, da upoznaju koje su im mogućnosti izbora i u Srbiji i u Hrvatskoj u svezi obrazovanja, da promišljaju na temu osobnog doprinosa zajednici, ali i da upoznaju matičnu domovinu«, govorila je Vojnić o programu koji se službeno zove »GPS – Gdje poći sutra«, a traje deset dana.

J. Dulić Bako

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10 i 29 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl glasnik RS« br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNESEKOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: »TELEKOM SRBIJA AD Beograd« podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »SU STARI ŽEDNIK SU03/SUU03/SU003« zaveden pod brojem IV-08/I-501-94/2017, a koji se planira na katastarskoj parceli 4443 KO Žednik, ulica Radoja Vujoševića bb (45.941662;19.668235).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Iz povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata (XIX.)

BANOVINA HRVATSKA i bački Hrvati (3.)

Srpski kulturni klub najviše je svojih pododbora osnovao u onim dijelovima Jugoslavije u kojima su smatrali da je »bila ugrožena srpska nacionalna misao i srpsko nacionalno biće«

Protiv manifestiranja hrvatske nacionalne svijesti bačkih i baranjskih Bunjevaca i Šokaca, u sklopu očekivanog unutarnjeg preuređenja Kraljevine Jugoslavije i težnja bačkih Hrvata za priključenjem Banovini Hrvatskoj, najviše se istaknuo *Srpski kulturni klub* u Subotici.

Srpski kulturni klub osnovalo je potkraj 1936. u Beogradu 70 osnivača iz srpske intelektualne, političke i gospodarske elite, radi društvenoga, kulturnog i gospodarskog razvoja Srba u Kraljevini Jugoslaviji. Predsjednik je bio **Slobodan Jovanović**.

Nakon uspostave Banovine Hrvatske, djelovao je kao najžešći kritičar unutarnje reforme započete *Sporazumom Cvetković-Maček*, a tijekom 1940. godine postao glavnim nositeljem protusporazumskog pokreta pod parolom »Srbi na okup«. Tako je Slobodan Jovanović izjavio **Ivanu Meštroviću**: »Do potrebe ćemo dignuti srpstvo na noge, pa će biti krvi do koljena!.. Sporazum... potpisao ga je jedan Ciganin... Vidjet ćemo to... Taj i takav sporazum ne obavezuje Srbe« (I. Meštrović, *Uspomene na političke ljude i događaje*). *Srpski kulturni klub* najviše je svo-

jih pododbora osnovao u onim dijelovima Jugoslavije u kojima je »bila ugrožena srpska nacionalna misao i srpsko nacionalno biće«. Do uspostave Banovine Hrvatske, *Srpski kulturni klub* osnovao je u Vojvodini ogranke i pododbore u Somboru, Rastinu, Riđici, Subotici, Bajmoku, Bačkom Sokolcu, Bačkoj Rogatici, Pačiru, Martonošu, Horgošu, Vršcu i Novom Bečeju, a kao glavni cilj postavio im je rad na isticanju srpskog karaktera Vojvodine.

Među bačkim i baranjskim Hrvatima, osim tiskanja dva pamfleta **Aleksandra Martinovića** *Istina o Bunjevcima i Šokcima* te *Hrvatskom pevačkom društvu Kolu*, razvijen je čitav niz političkih aktivnosti, čega su vrhunac bili događaji u ožujku 1940. godine u kojima su otvoreno izricane oružane prijetnje Bunjevcima i Šokcima zbog težnji priključenju Banovini Hrvatskoj, u sklopu preuređenja države.

Odgoda Sabora

Evo što o tome piše **Matija Evetović** u svojoj *Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata*:

»Protiv hrvatstva Bunjevaca i Šokaca podigao se *Srpski klub* u Subotici, koji je osnovan 28. studenoga 1939. god. Ovaj klub je priredio skupštinu svih srpskih kulturnih društava, na kojoj je donesen zaključak, da prosvjeduju protiv namjera Bunjevaca i

Odgođen Sabor

Bunjevački i šokački Hrvati zakazali su za 9. ožujka 1940. god. *Sabor kulturnih društava u Bačkoj i Baranji* a za 10. ožujka 1940. god. veliku manifestacionu skupštinu, da još jedanput javno očituju hrvatsku svijest pa da jednom za svagda prekinu svaku prepirku o ovome pitanju. Ovaj Sabor nije se tada održao.

Šokaca – Hrvata, koji žele, da se ovi krajevi, gdje su oni u većini, priključe Banovini Hrvatskoj. Na ovom sastanku su se čuli žučni napadaji na Bunjevce Hrvate samo zato, što se oni smatraju sastavnim dijelom hrvatskog naroda. U svojim neistinitim razlaganjima Srbi su tako daleko pošli, da su o Subotici, toj metropoli bunjevačkih Hrvata, u svojoj predstavi Kr. vladi tvrdili, da i u prošlosti kao i u sadašnjosti ima čisto srpski karakter. (*Jutarnji list*, 2. prosinca 1939.)

Bunjevački i šokački Hrvati i ovaj su napadaj najodlučnije odbili, koji ih je vrijeđao do dna njihove hrvatske duše. Oni su ponovo javno očitavali svoju hrvatsku svijest na *Razgovoru Subo-*

bačkih i baranjskih Hrvata

Zelimo, da na tom saboru naši prvi predstavnici i mi SAMI kažemo u sebi: što smo i što hoćemo. Zelimo, da mi SAMI utvrdimo naše opće narodne, kulturno-prosvjetne i privredne težnje i zahtjeve i svađimo zaključke za blisku i sretniju budućnost bačkih i baranjskih Hrvata.

Ovaj sabor održaje se u Gradskom kazalištu u pol devet sati na večer
Ulaznice za sabor mogu se dobiti kod naših kulturnih društava te političkih organizacija H. S. S.

Sljedeći dan t. j.
u nedjelju dne 10-og ožujka 1940. godine
a u cilju, da do izražaja dođu široki slojevi bačkih i baranjskih Hrvata zakazuje se

VELIKA MANIFESTACIONA SKUPŠTINA

na trgu pred Gradanskom kasinom u 10 sati prije podne

U tu svrhu sastaju se sva društva i političke organizacije H. S. S. na igralištu »Bačke« u pol 9 sati sa društvenim i hrvatskim narodnim zastavama; odakle se u svečanoj povorci kreće u pol 10 sati na mjesto zborovanja.

Na manifestacionoj skupštini govorit će politički predaci bačkih i baranjskih Hrvata te izaslanik Dr. Mačka Dr. Jurač Krnjević i ministri: Dr. Smoljan, Dr. Šutej, Dr. Torbar,

kojima se u subotu poslije podne u 4 sata na stanici sprema svečan doček

Poslije manifestacione skupštine održaje se u 1 sat popodne **SVEČANI BANKET** Prijave za banket primaju naša kulturna društva i političke organizacije H. S. S.

Hrvati Bačke i Baranje! Znamo vašu hrvatsku narodnu svijest, odlučnost i poštenost. Sigurni smo, da shvaćate historijsku važnost ovih narodnih svečanosti pa zato i ne sumnjamo, da ćete se našem pozivu odazvati u veličanstvenom broju

U Subotici, mjeseca veljače 1940. godine

Za priređivački odbor:

Blaško Rajić v. r. **Josip Vuković Dido v. r.** **Dr. Mihovil Katanec v. r.**

tičke matice 7. siječnja 1940. god., kojem je prisustvovao i ministar dr. **Josip Torbar** kao izaslanik dr. **Vladimira Mačka**. **Blaško Rajić** je energično odbio sve napadaje raznih političkih spekulanta na bunjevačke i šokačke Hrvate i manifestirajući za Zagreb i hrvatstvo tražio je za Bunjevce i Šokce hrvatske škole na koje imamo pravo kao Hrvati. (*Subotičke novine*, br 2/1940)

Bunjevački i šokački Hrvati zakazali su za 9. ožujka 1940. god. *Sabor kulturnih društava u Bačkoj i Baranji* a za 10. ožujka 1940. god. veliku manifestacionu skupštinu, da još jedanput javno očituju hrvatsku svijest pa da jednom za svagda prekinu svaku prepirku o ovome pitanju. To bi bila takva manifestacija, kakve Subotica još nije vidjela. Najavilo je svoje prisustvo preko 50.000 ljudi. Na ovoj svečanosti dr. **Juraj Krnjević**, senator zastupao bi vođu hrvatskoga naroda dr. Vladimira Mačka, a prisustvovali bi i svi hrvatski ministri. Tada bi se izreklo, što smo i što hoćemo, da sami utvrdimo naše opće narodne, kulturno-prosvjetne težnje i zahtjeve i da stvorimo zaključke za našu sretniju i ljepšu budućnost. Ali *Srpski klub* u Subotici ni sada nije mirovao. Svojim postupkom prisvaja neko pravo na Bunjevce i Šokce, na njihovu zemlju, gdje su oni - u većini, na njihove najsvetije osjećaje i na njihove duše, kao da su oni ikakva besvjesna masa bez svoje vlastite volje. Ali je sve bilo uzaludno. Bunjevci i Šokci dosad su jasno i otvoreno pokazali što hoće, što misle što osjećaju, a protiv njihove volje ništa se ne može učiniti, niti im narinuti volju Srba, koji su prema njima u ogromnoj manjini. *Srpski klub* je uspio u svojim smicalicama. Ovaj Sabor nije se održao. Ali odgoda ovoga Sabora u Subotici samo je dokaz više, da su propale sve nade i sva nastojanja velikosrpskih šovoinista, da odcijepi Bunjevce i Šokce od hrvatskog stabla i da ih strpaju u 'Srbe katoličke vere'. (*Hrvatski list*, Osijek, 10. ožujka 1940.)

Četvrto pleme

Posljedica odgode ovoga Sabora bila je ostavka Gradskog poglavarstva i vijeća u Subotici. U obrazloženju je rečeno, da su za apsolutnu nedjeljivost Subotice od Srbije, da su za slogu Bunjevaca i Srba. Kako pak kod mjerodavnih postoji uvjerenje protivno njihovom ideološkom shvaćanju, a ne žele da ometaju pravo mjerodavnih, zato podnose ostavku. (*Novosti*, Zagreb, 19. ožujka 1940.)

Na ovu ostavku osvrnuli su se svi hrvatski listovi. U svezi s ovom ostavkom splitski *Narodni list*, kome je glavni urednik dr.

Grga Anđelinović, donosi lijep članak, u kojem kaže: »U novinama čitamo izjavu svrgnutog odbora gradske općine u Subotici. Ne ulazimo u ovaj spor, kao što ne potežemo ovime pitanje Vojvodine. Hoće li Vojvodina kao cjelina pripasti projektovanoj banovini Srbiji ili će šest srezova od nje otcijepiti i pridružiti Banovini Hrvatskoj, za nas nije od kapitalne važnosti. I u jednom i u drugom slučaju cijela Vojvodina ostaje u Kraljevini Jugoslaviji. Ali ovom prilikom hoćemo da upozorimo na šovenski i vrlo opasan stav nekih srpskih političkih krugova, koji radi sitnih plemenskih ili političko partijskih razloga stvaraju u našem narodu četvrto pleme ili čak četvrti narod bunjevački...« (*Narodni list*, 21. ožujka 1940.)

Slaven Bačić

Sitan vez, ZLATOVEZ

Zahvaljujući suradnji HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora i Šokačke grane iz Osijeka najbolja zlatovezilja Hrvatske prof. Ružica Raković Smiljanić u tajne ove specifične tehnike veza upućuje sudionice radionice zlatoveza u Hrvatskom domu u Somboru

Zlatovez je tehnika veza zlatnim koncem od zlata i bijelog zlata, a najčešće se vez radi preko debljeg papira. Vez zlatom postao je popularan u Slavoniji u XIX. stoljeću i bio je to znak prestiža seoskih obitelji. No, zlatovez je nastao mnogo ranije i na području Dubrovnika pominje se još u XIII. stoljeću. Iako je jedno vrijeme zlatovez bio potisnut u Đakovštini, i u drugim dijelovima Slavonije vrsnih zlatovezilja uvijek je bilo. Poslije okončanja Domovinskog rata Hrvatska zajednica tehničke kulture organizirala je radionice za prosvjetne djelatnice koje će u

Vješti prsti za tanane niti

Desetak žena različite uzrasne dobi okupilo se na prvoj radionici. Kako one s iskustvom u izradi zlatoveza, tako i one koje su zlatovez samo vidjele na izložbama. Svima njima profesorica Ružica strpljivo je objašnjavala. Korak po korak. A prvi korak je odabir podloge na kojoj će vez biti. To je pliš, može biti raznih boja, ali najčešće je crni. Može se zlatovez raditi i na svili, ali se ona mora podložiti, obično flizelinom. Sljedeći korak je odabir motiva koji će se vesti. On se iscrtava na debljoj hartiji ili tanjem kartonu, pažljivo isijeca i lijepi na pliš pričvršćen na ramu. Iskustvo profesorice Ružice kaže da je najbolje ljeplilo *drvofox*. Veze se zlatnim koncima, boje zlata ili bijelog zlata. A tek vez. To je posebna priča i to se nije dalo do kraja objasniti na toj prvoj radionici. Dobile su i polaznice ovog tečaja domaću zadaću, a kada za tjedan dana profesorica ponovno dođe u Sombor brižljivo će pogledati što su njene učenice uradile, gdje su griješile, a vjerojatno će već tada i vidjeti koliko imaju i talenta i smisla za ovaj rad.

»Počela sam pri Hrvatskoj zajednici tehničke kulture kao voditeljica učeničkih zadruga, a 1995. godine su me angažirali da budem voditeljica radionica zlatoveza za cijelu Hrvatsku. Moram reći da sam na početku bila i malo skeptična kakav će biti interes i da će možda za te tečajeve biti zainteresirane samo starije žene. Na sreću, prevarila

svojim školama obučavati učenike hrvatskim vrhunskim vezovima i ostalim vještinama. Za zlatovez je bila zadužena prof. **Ružica Raković-Smiljanić**, koja je vještinu veza zlatom naučila u svom rodnom selu Levanjskoj Varoši, brojnim seminarima, od seoskih zlatovezilja i etnologinja. Važi danas za najbolju zlatovezilju u Hrvatskoj. Narednih mjesec dana ona će svoje znanje nesebično podijeliti sa ženama u Somboru koje su voljne i vješte da nauče barem djelić onoga što zna profesorica Ružica.

sam se, jer se u rad ovih radionica uključilo mnogo mladih žena, pa i muškaraca. Poslije se naša akcija omasovljavala i za 20 godina jedna velika skupina žena je obučena u zlatovezu. I što je važno, oni koji su se obučili za zlatovez širili su dalje svoje znanje i to preporučujem i vama. Ako ste dobri u tome, svoje znanje prenosite i drugima, širite našu baštinu», kazala je Ružica Raković-Smiljanić.

Iako se zlatovez obično vezuje za nošnju, on se danas ugrađuje u suvremenu odjeću; mogu se raditi broševi, slike i drugi ukrasni predmeti.

Potpota

Prvoj radionici prisustvovao je i predsjednik *Šokačke grane* iz Osijeka dr. **Marko Josipović**, koji je istaknuo značaj suradnje *Šokačke grane*, ne samo sa HKUD-om *Vladimir Nazor* već i drugim hrvatskim udrugama s ove strane granice.

»Radionica zlatoveza samo je nastavak suradnje ove dvije udruge koje su i potpisnice povelje o trajnoj suradnji. Želja nam je da znanje naših zlatovezilja prenesemo i na članove *Nazora*. Suradujemo s brojnim udrugama kao što su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, UG-om *Urbani Šokci*, Udrugom Hrvata u Mađarskoj i na neki način naša misije jest i povezivanje s hrvatskim udrugama izvan Hrvatske. Dakako, suradujemo mi i s udrugama iz Hrvatske, ali ova suradnja ima poseban značaj. Zato, koliko možemo, svojim entuzijazmom pomažemo rad hrvatskih udruga u okruženju, jer želimo raditi na poboljšanju odnosa i među različitim nacionalnim zajednicama u regiji«, kazao je Josipović.

Na kraju radionica zlatoveza bit će u Hrvatskom domu priređena zajednička izložba na kojoj će radove predstaviti polaznice tečaja, ali i zlatovezilje *Šokačke grane*.

Z.Vasiljević

Potpota HKUD-u *Vladimir Nazor* iz Hrvatske

USPJEŠNI na natječajima

Hrvatsko kulturno umjetničko društvo *Vladimir Nazor* iz Sombora tijekom 2016. godine sudjelovalo je na nekoliko natječaja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Na natječaju za financiranje posebnih potreba podržan je projekt obnavljanja prostorija društva. Dobivenih 20.000 kuna utrošeno je za obnovu i proširenje sanitarnog čvora. Na natječaju za financijsku potporu hrvatskoj nacionalnoj manjini u inozemstvu Državni ured je odobrio sedam projekata HKUD-a *Vladimir Nazor*. Ukupno je dobiveno 24.000 kuna za redovite manifestacije i financiranje lista *Miloljub*.

Nazor je sudjelovao i na natječajima Ministarstva kulture, pokrajinskih tajništava, Grada Sombora, HNV-a i ZKVH-a, ali je najznačajnija financijska potpora stigla iz Hrvatske preko natječaja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Z.V.

Tjedan u Bačkoj

Jedan ministarski POSJET

Zapucao ovih dana do Sombora ministar kulture **Vladan Vukosavljević**. S obzirom na to da je predizborna kampanja u tijeku, naravno u dvostrukoj ulozi – onoj ministarskoj i u ulozi visokog dužnosnika SNS-a. Prvo je kao ministar s čelnicima Sombora razgovarao o kulturnim sadržajima i ponudi ovog grada, obišao najznačajnije ustanove kulture, a onda se, u drugom dijelu posjeta, sastao i s članovima SNS-a u Somboru. O ovom drugom neću, ali hoću o onom prvom razlogu (valjda je to bio prvi) ministrovog posjeta Somboru, a to je kulturna ponuda i ustanove kulture u Somboru. Pohvalili su se domaćini kako za šest gradskih ustanova kulture izdvajaju više od osam posto gradskog proračuna. »Postoje problemi koji se tiču financiranja, koji se tiču investicijskih potreba. Očekujemo da će Somboru biti dana zaslužena pažnja kao vrlo jakoj kulturnoj sredini, sa značajnim izdvajanjem lokalne samouprave za kulturu, što je jako dobar i poticajan primjer za druge lokalne samouprave«, kazao je Vukosavljević. Pohvalili su se domaćini da ne sjede skrštenih ruku već kucaju na sva vrata gdje se može, pa su tako na natječaj Ministarstva gradovi u fokusu prijavili i projekt *Europsko lice Srbije – Sombor porodica naroda*, koji obuhvaća revitalizaciju nekoliko značajnih kulturnih zdanja, kao što su Graškovićeva palača, Gradska kuća, Muzej Batinske bitke. Ne znam je li ministar tijekom boravka u Somboru imao prilike obići ova tri zdanja, ali ako jest imao je što i vidjeti. Gradska kuća, napose njen atrij, daleko su od izgleda kakav bi trebao imati jedan tako povijesno i arhitektonski značajan objekt u gradu. Na dušu je to onima koji su grad vodili i o njemu brinuli posljednjih četvrt stoljeća. Koji su dozvolili, prije svega, da se nekada čuveni atrij, popločan bračkim mramorom, s fontanom, atrij gdje su se nekada priređivale priredbe i koncerti pretvori bukvalno u skladište. Graškovićevu palaču grad Sombor dobio je, rekla bih, ničim izazvan, jer je tu palaču gradu baš uoči privatizacije poklonilo Trgovinsko poduzeće *Prehrana*. Sudilo se oko nje, ali je na koncu, što je i potvrđeno sudskom presudom, pripala gradu. Ruku na srce, radilo se na njoj proteklih godina, ali to ni izbliza nije dovoljno da u punom sjaju zasija palača koja je nekada bila centar kolonizacije Podunavskih Švaba u Bačku. A za Muzej Batinske bitke samo treba otići na drugu stranu Dunava i vidjeti kako se jedan takav kompleks čuva i o njemu brine.

Z.V.

Prekogranični projekt područja Srijema (Drina – Sava regije)

OPĆINA NIJEMCI, primjer dobre prakse

Okrugli stol na temu »Jačanje turističkog prometa u lokalnim sredinama« u okviru projekta *Osmomartovska daroteka 2017.* kao i prvi susret sudionika *Umrežavanja dionika na području Lokalne akcijske grupe prekograničnog područja Srijema (Drina – Sava regije)* održani su u Gradskoj kući u Srijemskoj Mitrovici 7. ožujka.

Obe aktivnosti dio su jednog većeg projekta pod nazivom *Potpora regionalnoj suradnji i izbalansiranoj teritorijalnom razvoju zemalja zapadnog Balkana u procesu približavanja europskim integracijama* podržanog od Stalne radne grupe za regionalni razvoj (SWG). Nositelj tog projekta je LAG (Lokalna akcijska grupa) *Bosutski niz* iz Nijemaca, a partner na projektu je LAG *Srem* i Ruralni centar *Sova* iz Srijemske Mitrovice. Vrijednost projekta je 1.587.000 eura, udio donatora iznosi 1.400.000 eura, a aktivnosti koje su predviđene u okviru njega, usmjerene su k međusobnim posjetima sudionika koje će rezultirati umrežavanjem dionika i organiziranjem B2B sastanaka zainteresiranih poljoprivrednih gospodarstava s područja regije Drina – Sava.

Zajedno do sredstava iz europskih fondova

Sastanak u Srijemskoj Mitrovici je prvi u nizu predviđenih i usmjerenih na umrežavanje sudionika iz Srbije i Hrvatske:

»Ovdje je riječ o turističkom i poljoprivrednom sektoru gdje se nastojimo umrežiti i samim tim raširiti svoje mogućnosti rada. LAG *Bosutski niz* postoji dugi niz godina i riječ je o dugom periodu rada kako bismo uspjeli povući što veći iznos sredstava iz europskih fondova. Trenutno smo dostigli vrhunac u ovom periodu, jer smo

privukli sredstva u iznosu od 9 milijuna eura koje ćemo podijeliti unutar LAG-a. Suradnja sa Srijemom je jako dobra i ovo je dobar početak koji će nam otvoriti put ka fondovima EU. Sa Srbijom i BiH naša županija ima veliki broj prekograničnih projekata i na polju civilne zaštite ali i drugih i očekujemo da ćemo zajednički proći i na dodatnim natječajima«, istakla je u ime LAG-a *Bosutski niz* **Petra Draganić**.

Osim okruglog stola istog dana održana je manifestacija *Osmomartovska daroteka 2017.*, koja je bila izložbeno-prodajnog karaktera i u okviru koje su svoje proizvode izložili kako sudionici iz Srijema u Srbiji, tako i iz Srijema u Hrvatskoj:

»Mi organiziramo *Osmomartovsku daroteku* koja je već postala tradicija u našem gradu, a u okviru koje smo organizirali i još neke dodatne aktivnosti. Ova manifestacija je podržana i od lokalne grupe za regionalni i ruralni razvoj u jugoistočnoj Europi i cijeli projekt na koji smo mi konkurirali je u okviru jednog šireg projekta koji je potpora regionalnoj suradnji. Ovo je ujedno prilika da nam naši prijatelji iz Nijemaca kažu svoja iskustva iz oblasti turizma«, rekao je **Marko Nikšić** u ime organizatora Cluster *Sveti Dimitrije* iz Srijemske Mitrovice.

Primjer dobre prakse

Općina Nijemci je do sada za razvoj turizma iz europskih fondova uspjela privući preko 6 milijuna eura. Ova pogranična mala općina za kratko vrijeme postala je jedna od omiljenih turističkih destinacija. Na skupu u Srijemskoj Mitrovici predstavljena je kao jedan od primjera dobre prakse: »Mi smo ovdje došli predstaviti

Tjedan u Srijemu

STANJE na terenu

Ono što je svakako vijest koja je odjeknula u mnogim medijima tijekom proteklog tjedna jest posjet ministra prosvete, nauke i tehnološkog razvoja **Mladena Šarčevića** obrazovnim ustanovama u Srijemu. U razgovorima s predstavnicima lokalnih samouprava i aktivima direktora srijemskih škola, kao gorući problemi iznešeni su problemi kapaciteta vrtića, obrazovanja migranata, a bilo je razgovora i o prioritetima reforme obrazovanja, kao i o važnosti digitalizacije škola. Tijekom posjeta Rumi ministar je najavio da će najmanje 17 dualnih obrazovnih profila biti uvedeno do kraja 2017. godine. No, ono što je obradovalo Srijemce, posebice Šidane, jest vijest, da će uskoro jedna od najstarijih osnovnih škola u šidskoj općini, Osnovna škola *Sremski front*, uskoro biti potpuno renovirana. Vrijednost planiranih radova, koji će otpočeti već u svibnju, iznosi oko 75 milijuna dinara, osiguranih od Vlade Srbije, a obnova će se odvijati posredstvom Ureda za upravljanje javnim ulaganjima. Ovim sredstvima bit će urađena potpuna adaptacija škole, počevši od fasade, sanitarnih čvorova, elektro i vodovodnih instalacija. Ova vijest obradovala je nas roditelje čija su djeca do prije nekoliko godina pohađala nastavu u ovoj obrazovnoj ustanovi. Neodgovarajući uvjeti, problemi posebno s kanalizacijom i odvodnjom, često su bili tema skupštinskih zasjedanja na kojima su direktori ove škole godinama tražili pomoć. Nažalost, zbog nedovoljnih sredstava općinskog proračuna za te namjene, problem do sada nije bio riješen. Posebno raduje činjenica što će novo ruho dobiti škola koja u velikoj mjeri ulaže u njegovanje višejezičnosti kroz izborne predmete slovački, rusinski i hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U područnom odjelu ove škole u Sotu učenici od prvog do četvrtog razreda pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Nije bilo prigode za pitanje ministru hoće li se i seoskim školama, u selima šidske općine ali i u drugim mjestima, posvetiti podjednaka pažnja. A da je potrebno – potrebno je, i to u velikoj mjeri, napose u područnom odjelu pomenute škole u Sotu, gdje se djeca još uvijek griju uz peč na drva, a fiskulturna dvorana danas više liči na neki voćnjak, s obzirom na to da kroz krov izbija raslinje raznog drveća. Ne tako loša, ali gotovo slična je situacija i u drugim selima. I pored toga što nastavu pohađa daleko manji broj đaka nego što je to slučaj u gradovima, bilo bi lijepo kada bi ministri ponekad posjetili i neke od tih škola i uvjerali se u pravo stanje na terenu i u seoskim sredinama.

S. Darabašić

kako se razvio turizam u jednoj maloj općini u Hrvatskoj. Željeli smo biti zajednička poveznica s ljudima koji će se sutra baviti turizmom. Za to kratko vrijeme uspjeli smo privući veliki iznos sredstava iz europskih fondova, a sve zahvaljujući ljudima koji su na vrijeme počeli pisati projekte EU za koje smo na vrijeme aplicirali. Zbog svih naših referenci uspjeli smo odraditi nekoliko projekata. Jedan od prvih bio je E.R.S.P.A. kojim smo položili dobar ispit. Dobili smo izletnički brod s partnerima iz Italije. Drugi projekt smo ostvarili s partnerima iz BiH, a treći je bio Centar za promatranje ptica gdje smo išli direktno bez partnera i uspjeli privući 1.222.000 eura. Taj projekt ćemo prezentirati u Srijemskoj Mitrovici. Naš cilj je da ovdje razmijenimo iskustva, dogovorimo se kako obogatiti naše turističke destinacije, povezati obiteljska gospodarstva, jer upravo oni čine dionike koji će se baviti turizmom i da shvate, da jedno drugom nisu konkurencija nego su potpuno u tom lancu bavljenja turizmom», rekao je direktor Turističke zajednice općine Nijemci **Martin Lužanović**.

Ovaj projekt podržan je i od Turističke organizacije Grada Srijemska Mitrovica:

»Ako bismo ovako djelovali i ubuduće, rezultati ne bi izostali. U svakom slučaju bi se pokazao porast turista i u našem gradu, a na nama je da zajedno uradimo sve kako bismo im pokazali našu široku i bogatu turističku ponudu«, istakla je ravnateljica Turističke organizacije **Svetlana Sabo**.

S. Darabašić

Hrvatski jezik u Petrovaradinu

MALI, ali važan broj

Već nekoliko tjedana u župnoj dvorani Uzvišenja svetoga Križa u Petrovaradinu odvija se nastava hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Nastavu pohađaju djeca čiji su roditelji iskazali interes da njihova djeca izučavaju ovaj predmet. Jedanput tjedno, ponedjeljkom, profesor **Dario Španović** dolazi iz Srijemske Mitrovice u Petrovaradin kako bi djecu iz Petrovaradina učio o važnim segmentima povijesti njihove matične države i kulture hrvatskog naroda. Iako je za sada prijavljen skroman broj djece koja pohađaju nastavu, u Petrovaradinu se nadaju da će u budućnosti njihov broj biti veći, ukoliko, kako kažu, prosvjeta bude osigurala potrebne uvjete.

»U Petrovaradinu je postojala inicijativa za uvođenjem ovog predmeta od ranije. Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća su posjetili našu školu i eto nastava je krenula, ali za sada samo u župnim prostorijama. Za sada je to prilično skroman broj djece, ali čujem da se sprema još nekoliko njih priključiti se. Treba dodati tome da još uvijek postoji nespremnost Petrovaradinaca, pripadnika hrvatske zajednice, iz nacionalno miješanih brakova osobito, ali i nekoga straha koji još uvijek postoji, kao i neosjećanje potrebe da djeca trebaju učiti nešto iz svoje vlastite povijesti, jezika i kulture. *Jelačić* je kao udruga uvijek bila tu samo jedna baza koja je svoje članstvo informiralo, posebice one koji imaju djecu i unučad koji bi mogli pohađati taj predmet. Nadam se da će se broj djece povećati i svakako pozdravljam početak izučavanja ovog predmeta i u Petrovaradinu«, rekao je predsjednik Hrvatskog kulturnog društva *Jelačić* **Petar Pifat**.

S. D.

Redoviti radni susret predstavnika hrvatskih udruga kulture održan u Petrovaradinu

POVEZIVANJE – uvjet za kvalitetniji rad

U subotu, 11. ožujka, u prostorijama Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu, u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, održan je prvi ovogodišnji redoviti radni sastanak predstavnika hrvatskih udruga kulture u Vojvodini. U okviru predviđenog programa susreta utvrđen je kalendar stalnih manifestacija u 2017. godini, kao i datumi održavanja zajedničkih manifestacija *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*, a prisutnima je izložen i nacrt *Strategije razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji*.

Prema riječima organizatora, dosadašnja iskustva ovakvih radnih sastanaka svjedoče o dobrim plodovima i rezultatima rada, što daje nadu za još kvalitetnijom i boljom suradnjom i u narednom razdoblju.

Nužnost zajedničkih projekata

Od ukupno 40 hrvatskih udruga, na radnom sastanku bili su prisutni predstavnici tridesetak udruga, među kojima i predstavnici novosnovanih udruga iz Niša, Beograda i Zrenjanina. U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata sudionicima se obratila **Katarina Čeliković**, izražavajući tom prigodom zadovoljstvo i želju da se ovakvi sastanci češće održavaju. Kao jedan od zajedničkih problema svih udruga istaknut je problem sve manjeg broja članova.

»Upravo iz tog razloga pokušali smo osmisлити ove godine program koji bi radio na okupljanju djece Hrvata gdje žive u sredinama s drugim narodima. Ove godine aplicirali smo na natječaj upravo s programom koji nosi naziv *Etno kamp za hrvatsku djecu i djecu drugih naroda s kojima žive*. Nadamo se da ćemo na

taj način uspjeti okupiti djecu i da će ta multikulturalna scena biti jače aktivnija. Smatramo da će se djeci na taj način razviti duh zajedništva, ali i više samopouzdanja i više osjećaja pripadnosti hrvatskoj zajednici«, istaknula je Katarina Čeliković.

Kao drugi problem, koji je prisutan u gotovo svim udrugama, istaknuto je pomanjkanje kapaciteta unutar samih udruga.

»Prijedlog udrugama je da se što više međusobno povezuju na zajedničkim projektima. Neka vrsta asocijacije udruga kako bi mogli zajednički nastupiti, primjerice u folkloru, glazbi, likovnoj umjetnosti i u književnosti. Ovaj prijedlog je još prije nekoliko godina dan udrugama, ali očigledno je da kadrovski one nisu sposobne iznijeti ovakvu vrstu asocijacije. S tim u vezi, upravo smo danas nastojali dogovoriti zajedničke manifestacije poput *Srijemci Srijemu* ili *Šokci i baština*, na kojima želimo apelirati udrugama da se međusobno udruže. Jer tako one postaju jače i kvalitetnije, a te manifestacije također razvijaju samopouzdanje među njima i daju bolje plodove. Ja se nadam da će ovaj redoviti susret među nama svima razvijati pozitivnost, jednu vrstu suradničkog odnosa, bolju komunikaciju i vjerujem da ćemo se poslije ovog sastanka još češće susretati. Cilj nam je da se i u strukovnom smislu, pojedini segmenti udruga međusobno susreću.«

Strategija razvoja kulture

Predstavicima udruga predstavljen je i nacrt *Strategije razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji* za razdoblje od 2017. do 2021. godine, o čemu je govorio član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu **Zlatko Načev**.

Kao glavni problemi istaknuti su smanjenje broja članova i kapaciteta udruga ali i nedovoljno novca za realizaciju projekata * Od ukupno 40 hrvatskih udruga, na sastanku su bili prisutni predstavnici tridesetak udruga, među kojima i predstavnici novosnovanih udruga iz Niša, Beograda i Zrenjanina

nešto što je zajedničko svim Hrvatima i zato smatram da ta manifestacija zaslužuje imati poseban status», kazao je Karan.

Utvrđeni datumi

»želja nam je da u interaktivnoj raspravi dođemo do što kvalitetnijih prijedloga. Mi smo danas predstavili ono što je radni tim uradio, a svakako očekujemo upute od predstavnika udruga i drugih koji djeluju u okviru na e zajednice, kako bismo dobili što kvalitetniji tekst Strategije. Općenito, ona predstavlja temeljni radni dokument HNV-a koji će nas kao tijelo manjinske samouprave hrvatske zajednice u Srbiji usmjeriti u kom smjeru treba trasirati područje kulture u razdoblju od 2017. do 2021. godine. U okviru *Strategije* obra ena su sva područja kulture od tradicijske kulture, preko glazbene i likovne, kulturne baštine i međusektorske suradnje koja je slabo razvijena ali iznimno važna za prezentiranje i opstojnost na e zajednice«, istaknuo je Zlatko Načev.

Prijedlog da se manifestacija posvećena ikavici koju organizira HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stani ica uvrsti u Strategiju kao manifestacija od od republičkog značaja iznio je predsjednik te udruge **Ivan Karan**.

»Još prije nekoliko godina sam predlagao da manjinska zajednica kao što je naša treba imati progla enu manifestaciju od republičkog značaja. Na  prijedlog, kao pozitivan doprinos u izradi *Strategije*, je da u nju u e manifestacija koju organizira naša udruga *Ikavica – govor dalmatinskih, hercegovačkih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata*, a koja je posvećena nečemu što je zajedničko svim hrvatskim subetni kim skupinama, a to je maternji govor ikavica, te dobije poseban status u okviru ove strategije. Na ovoj manifestaciji sudjeluju najbolji izvođači, pjevači, recitatori iz hrvatske zajednice iz Srbije, kao i izvođači iz Hercegovine i Dalmacije. Ideja nam je da napravimo

U dogovoru s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga utvrđen je i kalendar manifestacija Hrvata u Vojvodini u 2017. godini. Između ostalih, dogovoren je datum i tradicionalnih većih manifestacija. Manifestacija *Šokci i baština* bit će održana 25. lipnja, a datum 16. rujan dogovoren je za održavanje manifestacije *Srijemci Srijemu*, koja će ove godine biti održana u Golubincima. »Iskreno se nadam da ćemo se i u organiziranju ove manifestacije pokazati kao dobri domaćini. Datum manifestacije smo pokušali spojiti s našom tradicionalnom manifestacijom *Večeri i noći Ilije  arkovi a  abara*, tako da će cijeli taj vikend biti u znaku kulture«, istaknuo je predsjednik HKPD-a **Tomislav Vlatko  a i **.

»Ovi sastanci su važni kako bismo čuli važne informacije, kako bismo se vidjeli i razmijenili iskustva. Suštinski problemi, nažalost, ostaju isti. Besparica je, ali nekako ćemo na i načina da sve manifestacije organiziramo. Mi smo se kao udruga uspjeli ugraditi na pravi način uz lokalnu samoupravu koja nas podržava u našim aktivnostima. Sva ostala sredstva koja dobijemo dodatno nam pomažu u našem radu«.

Dobre strane ovakvih radnih sastanaka iznijeli su i ostali sudionici, kao i domaćini.

»Ovakvi susreti uvijek su prilika da mi, predstavnici udruga, budemo dobro informirani, upućeni i educirani od strane ZKVH-a i HNV-a, o onome što oni kao krovne institucije vide u našoj samoorganiziranosti. Ipak, smatram da smo mi preambiciozni u organizaciji, što mislim da je možda i pogrešno. Na i ljudski i kadrovski potencijali su ovdje veoma mali i sama organizacija uvijek spadne na nekoliko ljudi. I pored toga, mi smo uspjeli pokazati i našima ali i onim Hrvatima u inozemstvu da smo udruga koja ima ideje i koja uspije organizirati sve aktivnosti usprkos skromnim sredstvima«, kazao je predsjednik HKD-a **Jelačić Petar Pifat**.

Prvi puta na radnom sastanku bili su prisutni predstavnici novosnovane hrvatske udruge iz Zrenjanina.

»Mi smo prvi puta ovdje kako bismo se povezivali s ostalim udrugama koje daleko du e rade. Njihova iskustva su nam izuzetno važna i siguran sam da ćemo razmjenom iskustava i pravljenjem planova za budućnost uspjeti unaprijediti naš rad«, rekao je predsjednik udruge iz Zrenjanina **Goran Kaurić**.

S. Darabašić

Preminula pučka pjesnikinja Kata Ivanković (1925. – 2017.)

SUBOTICA – Pučka pjesnikinja iz zajednice vojvođanskih Hrvata **Kata Ivanković** preminula je u nedjelju, 12. ožujka, u Subotici. Rođena je 1925. u Tavankutu. Jedna je od najstarijih pjesnikinja. Nje govala je pisanje *kraljičkih pisama*. Pjesme su joj objavljivane u kalendaru *Subotička Danica*, *Bačkom klasju*, katoličkom mjesečniku *Zvonik* te u glasilu Vicepostulature sluga Božjega o. Gerarda Tome Stantića *Otac Gerard*. Za 70. rođendan

njezina djeca tiskaju joj prvu zbirku pjesama *Ruku mira pružam svima* (Subotica, 1995.). Pjesme su joj čitane u marijanskom sve tištu Bunarić i na mnogim prigodnim svečanostima u subotičkim crkvama. Sudjelovala je (osobno ili posljednjih godina samo pjesmama) na svim pokrajinskim susretima hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva*, a u istoimenim zbirkama nalaze se i njezine pjesme. Sahranjena je u utorak, 14. ožujka, na Bajskom groblju u Subotici.

Nagrada za životno djelo Ottóu Tolnaju

NOVI SAD – Godišnju nagradu Društva književnika Vojvodine za životno djelo dobio je **Ottó Tolnai**, za knjigu godine **Selimir Radulović** (*Sjenka osmog eona*), a za prijevod godine **Relja Dražić**.

Žiri je odlučio da nagradu za životno djelo dodijeli Tolnaju, uz ocjenu da je riječ o najplodnijem i najsvestranijem stvaratelju u književnosti vojvođanskih Mađara, koji se okušao u svim formama – od pjesme do eseja, od eksperimentalnog romana do drame.

Nagrada za prijevod godine pripala je Dražiću za prijevode s njemačkog jezika dvaju romana **Ödöna von Horvátha** – *Omladina bez boga* i *Dijete našeg doba*.

Nagrade će biti uručene u prvoj polovici travnja na izvanrednoj izbornoj skupštini DKV-a.

Kranjčević na folklornom susretu u Beogradu

BEOGRAD – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega sudjelovat će sutra (subota, 18. ožujka) na Međunarodnom susretu folklornih prijatelja u Beogradu. Predstaviti će se folklorne skupine iz Bugarske, Grčke i Srbije. Program će biti priređen u Dječjem kulturnom centru od 18 sati.

Z. V.

Kolokvij posvećen fra Emeriku Paviću

SUBOTICA – XLVI. znanstveni kolokvij ZKVH-a na temu *Fra Emerik Pavić (1716. – 1789.)* bit će održan u idući petak, 24. ožujka, s početkom u 18,15 sati (nakon sv. mise u 17,30 sati)

u kapeli Crne Gospe franjevačke crkve u Subotici. Kolokvij se organizira u povodu 300. obljetnice rođenja fra **Emerika Pavića**, svestranog književnog i znanstvenog stvaratelja, središnje osobe budimskog kulturnog kruga XVIII. stoljeća, a u okviru obilježavanja 300. godišnjice rezidencije franjevaca u Subotici. Nakon pročitana predavanja o Pavićevu životu i djelovanju, što ga je napisao **Franjo Emanuel Hoško**, bit će predstavljene dvije digitalizirane Pavićeve knjige na narodnom jeziku iz fundusa knjižnice Franjevačkog samostana u Subotici, postavljene na internetskoj stranici ZKVH-a. O važnosti digitalizacije knjiške baštine govorit će doc. dr. sc. **Tihomir Živić**, a o aktivnostima ZKVH-a na tome planu **Tomislav Žigmanov**, moderator večeri.

Ovim znanstvenim kolokvijem ujedno se najavljuje program obilježavanja 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici (1717. – 2017.).

Šokci i baština u lipnju

MONOŠTOR – U Monoštoru je održan sastanak šokačkih udruga koje sudjeluju na manifestaciji *Šokci i baština*. Kako je dogovoreno, domaćin ovogodišnje zajedničke manifestacije bit će UG *Urbani Šokci* iz Sombora i program će biti priređen u Somboru, 25. lipnja. Kraj proljeća i početak ljeta bit će ubuduće termin za ovu manifestaciju. Kako je dogovoreno na zajedničkom sastanku više neće biti zadane teme za pripremu programa već će se svaka udruga predstaviti programom po svom slobodnom izboru. Zajednički susret bio je prilika i da se govori o problemima udruga, a jedan od njih je smanjenje broja članstva. Zbog toga je dogovoreno da se udruge međusobno pomažu, kao i da jedni drugima gostuju na glavnim manifestacijama.

Z. V.

Izložba Graysona Perryja u MSUV

NOVI SAD – Britanski savjet, organizator prošlogodišnje izložbe **Damiena Hirsta** u Novom Sadu i još nekoliko gradova u regiji, najavio je izložbu dobitnika nagrade Turner **Graysona Perryja** u Muzeju suvremene umjetnosti Vojvodine (MSUV), koja se sastoji od šest tapiserija velikih dimenzija koje istražuju britansku fascinaciju stilom i klasnim razlikama.

Izložba *Taština malih razlika* bit će otvorena od 7. travnja do 20. svibnja u MSUV, a Novi Sad je, kao Europska prijestolnica kulture 2021. godine, izabran kao prvi od pet gradova zapadnog Balkana u kojima će ta postavka gostovati do kraja godine.

Upis u tamburaški odjel Jelačića

PETROVARADIN – HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina započinje provoditi novu strategiju razvoja svog tamburaškog odjela kojim će ravnati prof. **Branislav Tubić**. Tim povodom Društvo poziva svu zainteresiranu djecu i mlade s teritorija općine Petrovaradin i Novi Sad da dođu u ured Društva i upišu se u školu tambure ili tamburaški orkestar čiji će se rad odvijati u prostorijama Društva (ulica Koste Nađa 21; Petrovaradin). Za prijavu je potrebno javiti se na telefon 064/315-02-35.

HKUPD *Stanislav Preprek* na novosadskom Salonu knjiga**KNJIŽEVNI KLUB** – okosnica literarne produkcije

Pretposljednji dana *Salona knjiga* u Novom Sadu, koji je trajao od 6. do 12. ožujka, svoj nastup imalo je HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada. Oni su predstavili knjige iz njihove dosadašnje naklade s naglaskom na zbirku pjesama *Preprekovo proljeće 2016.* i knjigu pjesama *Refleksija nutrine* članice njihova Književnoga kluba **Ljerke Radović**. Kazivajući poeziju, ovom su se prilikom predstavili i neki od pjesnika, članova spomenutog Književnoga kluba.

Društvo tradicionalno svake godine izdaje zbirku pjesama *Preprekovo proljeće* u kojoj svoje pjesme objavljuju članovi njihova Književnoga kluba. Kako njihov voditelj **Miroslav Cakić** kaže, iz literarne sekcije izrasli su u klub i sada daju ozbiljan doprinos književnom životu hrvatske zajednice u Srbiji.

Jedna od urednica knjige je dr. **Dragana Todosreskov**, koja je, među ostalim, zadužena za odabir pjesama.

»Osim pjesnika koji su članovi udruge, u knjizi su zastupljene i pjesme autora s područja Hrvatske. Ovog puta odlučili smo se za poeziju koja nam dolazi iz Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, odnosno od tri hrvatska pjesnika«, istaknula je Todosreskov.

Jedan od recezenata ove zbirke je i vlč. **Marko Kljajić**, koji piše pjesme i objavljuje ih u ovoj zbirci od 2011. godine. Kao dugogodišnji suradnik na ovim izdanjima, prepoznaje rad Književnoga kluba kao vrlo vrijednog dijela hrvatskog književnog opusa.

»Meni su pjesme u ovim zbirkama vrlo prepoznatljive. Razlikuje se jedino doživljaj, impresija različitih životnih situacija koje im se u međuvremenu dogode, samim tim i teme, ali i izvori inspiracije. Sve autore osobno poznajem, volim se s njima družiti,

ali i dati svoj doprinos ovoj zbirci pjesama«, kazao je vlč. Kljajić.

Društvo je predstavilo i novu knjigu svoje članice **Ljerke Radović** *Refleksija nutrine* objavljene unutar edicije *Preprekovi pjesnici*. Autorica kaže da je knjiga podijeljena u četiri poglavlja, te govori o ljubavi, tuzi, bogookrepljujućim i zavičajnim temama. Ističe kako je za nju ljubav osnova životnoga smisla koji se dakako ogleda u njezinim pjesmama.

HKUPD *Stanislav Preprek* bilo je jedini predstavnik književnoga života Hrvata u Vojvodini na ovogodišnjem *Salonu knjiga*. Iako je to ranijih godina bio slučaj, izostala je promocija izdanja profesionalnih nakladnika iz te zajednice kao što su NIU *Hrvatska riječ* ili Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Upitali smo predstavnike pokrajinskog tajništva zaduženog za pitanje nacionalnih zajednica zbog čega nema drugih hrvatskih nakladnika, međutim, odgovor je izostao uz napomenu da će situacija vjerojatno biti bolja na ovogodišnjem *Sajmu knjiga* u Beogradu.

D. Marković

Godišnja skupština HKD-a Šid

USPJEŠNA GODINA
iza nas

U prostorijama HKD-a Šid proteklog tjedna održana je redovita godišnja skupština. Na skupštini je usvojen financijski plan za prošlu godinu, izvještaj o aktivnostima sekcija Društva u 2016. godini, kao i financijski plan i predviđene aktivnosti za tekuću godinu. Vodstvo udruge ocijenilo je prošlu godinu kao veoma uspješnu.

»Čestitao bih vrijednim članovima koji su kroz rad sedam sekcija, koliko radi u našoj udruzi, pridonijeli da budemo prepoznatljiviji javnosti i da dobijemo niz lijepih priznanja i pohvala

kako od čelnih ljudi na razini općine, tako i od viših institucija. Smatram da smo za kratko vrijeme svog postojanja u ovih sedam godina uspjeli ostvariti mnogo, a to mogu zahvaliti angažiranju ljudi kao i našeg vlč. **Nikice Bošnjakovića**, koji nam izdašno pomaže u svakoj prilici. Mi nažalost nemamo svoj prostor i djelujemo u župnim prostorijama u kojima naši članovi vježbaju«, istaknuo je predsjednik Udruge **Josip Pavlović**.

Kako ističe, zahvaljujući sredstvima dobijenim od općinske vlasti, pokrajinskog Tajništva, HNV-a, zatim od Primorsko-goranske županije, općine Tovarnik, kao i sredstvima prikupljenim prodajom slika i članarine Udruga je uspjela osigurati sredstva za kompletan završetak i natkrivanje bine u župnom dvorištu.

Unapređenje rada sekcija bit će jedan od prioriteta, a kvalitetnijem radu tamburaškog odjela pridonijet će, kako je istaknuto, dolazak eminentnog stručnjaka, dirigenta **Josipa Jurce** iz Rume, koji će jednom tjedno raditi s članovima tamburaške sekcije.

S. D.

Monografija *Naših prvih deset festivala*, tiskana u povodu desetljeća održavanja Festivala hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*, predstavljena je u Subotici u nedjelju, 12. ožujka, u velikoj vijećnici Gradske kuće. Uz prisjećanja na početke i podsjećanja na ciljeve *HosanaFesta*, pokoju pjesmu te video zapise u pozadini, bila je ovo i omanja retrospektiva dosadašnje festivalske deкаде.

O monografiji je govorila ravnateljica izdavačkog poduzeća *Publikum* iz Sombora **Katarina Vizi**. Ona je, među ostalim, rekla da je monografija *HosanaFesta* izdavački pothvat s vrlo smionim vizualnim pristupom. Minuciozni prikaz ključnih podataka o vremenu, mjestu, nositelju Festivala, stručnom povjerenstvu za odabir najbolje skladbe i teksta, detaljno navedenim nagrađenim i svim ostalim sudionicima, krasi ovu publikaciju kao retrospektivu dosad realiziranog projekta Festivala hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*.

Glazba kao sredstvo

Članica Organizacijskog odbora od samog početka **Nevena Mlinko** istaknula je da glazba na ovom festivalu nije cilj nego sredstvo. Napomenuvši da je do sada *HosanaFest* iznjedrio 150 pjesama, Mlinko je istaknula da je cilj Festivala kreativnost, snaga i slobodno vrijeme usmjeriti proslavi Boga.

U Subotici predstavljena monografija o HosanaFestu

Desetljeće FESTIVALA koji

»Glazba *HosanaFesta* je sredstvo za podizanje kvalitete života. Drugi temelj Festivala je zajedništvo koje se ostvarivalo u činjenici da su na festivalima nastupali mladi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Austrije, Njemačke. Također, mnoštvo skupina i pojedinaca koji su prijavili pjesme na natječaj, očitovali su zajedništvo kroz angažman stvaranja pjesme. Iz zajedništva proizlazi i humanitarna dimenzija Festivala koji je krenuo u susret onima u potrebi, te pružao potporu bivšim ovisnicima u terapijskoj za-

jednici *Hosana*. Na koncu, *HosanaFest* je naša prilika da se povežemo u međusobnom zajedništvu i u zajedništvu s Bogom, te svoju kreativnost uobličimo i predstavimo Bogu i ljudima«, zaključila je Nevena Mlinko.

O radu Organizacijskog odbora govorili su članica Odbora i tajnica *HosanaFesta* **Sanela Molnar**, te fotograf i sudionik u tehničkim pripremama **Vedran Jegić**. On je naglasio da organizatori veliku pomoć dobivaju i od ljudi koji nisu članovi Organizacijskog odbora, od volontera, koji također žele uspjeh Festivala.

HosanaFest-u

oji povezuje

Ostvariti talente

Prisutnima se obratio i predsjednik Organizacijskog odbora i osnivač *HosanaFesta* velečasni dr. **Marinko Stantić**.

»Razmišljajući 2005. godine s prijateljima **Jasnom**, tada **Bašić** i **Marjanom Vojnićem** u Somboru o načinima kako mladima najbolje približiti evanđelje, sinula je ideja da je spoj glazbe i mladih najbolje rješenje«, kazao je Stantić. »Zaključak je bio zajednički: treba mladima omogućiti pjesme s melodijama koje oni vole, a da tekst bude pobožan, nadahnjujući, s drugačijim porukama nego što nude svjetovne pjesme. Stoga je *HosanaFest* ponuda

mladima i ostalim ljubiteljima glazbe da svoje talente ugrade u ono što vole, te da imaju gdje to prezentirati. Zato sam odmah u startu pozvao ljude koji će me podržati u ideji da radimo ili kvalitetno ili nikako! Za eksperimentiranja se nema vremena, a ako ne pružimo mladima platformu gdje ostvariti svoje sposobnosti, crkve će nam se sve više pretvarati u gerontološke centre. Krivo je misliti da je *HosanaFest* nastao s idejom da stvara liturgijske pjesme. Naša je želja mladima i glazbenicima pružiti mogućnost da ostvare svoje talente. Želja nam je, također, da se Boga i Crkvu ne doživljava kao *Klub za prohujale*. Željeli bismo da *HosanaFest* bude priča koja se nastavlja«.

Program večeri vodio je član Organizacijskog odbora *HosanaFesta* **Dario Marton**. Osim njega, aktualni članovi toga odbora su i Nevena Mlinko, Sanela Molnar, **Kristian Molnar**, Vedran Jegić, **Nataša Stipančević**, **Tatjana Lendvai**, **Aleksandar Laloja**, **Kristina Križan**, **Dalibor Križan**, **Luka Ivanković**, **Nevena Gabrić**, **Kristina Ivković** i predsjednik, vlč. Marinko Stantić.

Tiskanje monografije pomogli su Zagrebačka županija i Grad Subotica, za tehničko oblikovanje je zaslužan **Srđan Varo** iz Sombora, a tiskala ju je *Rotografika* iz Subotice.

Natječaj za ovogodišnji *HosanaFest* 2017. je raspisan i otvoren je do kraja ožujka. Više informacija o natječaju možete pronaći na internetskoj stranici www.hosanafest.suboticka-biskupija.info.

N.S.

PJESME

Tijekom večeri izvedeno je i nekoliko pjesama s *HosanaFesta*-a. Pjesmu *Komad neba* i *Ljubim Te do kraja beskraja* izvela je **Marija Kovač**, pjesmu *U sjeni križa* **Lidija Ivković**, a *Nebesko trnje* **Lidija** i **Slobodan Ivković**. Na kraju programa **Ana Ivanković Radak** otpjevala je pjesmu *Oče naš*.

Ante Antić, član klape *Kampanel* iz Hrvatske

JEDINSTVENI ZVUK na klapskoj sceni

Program na ovogodišnjem *Velikom prelu* u Subotici upotpunila je klapa *Kampanel*. Klapa je nastala 1996. godine idejom tadašnjih primoštenskih studenata u Zagrebu **Jerice Gracina** i **Mate Gačine**.

Ne bojeći se miješanja glazbenih pravaca, stilova i naizgled nespojivih kategorija, *Kampanel* je na hrvatskoj glazbenoj sceni zazvonio bitno drugačije, te su uslijedili brojni nastupi kao i priznanja kritike i publike. Među drugim vrijednim nagradama, klapa je dobitnik nagrade *Porin* u kategoriji najbolje izvedbe klapske pjesme. Klapa je dosad izdala 5 nosača zvuka, od toga su dva studijska albuma, dva koncerta uživo, a peti je album božićnih pjesama.

Što znači naziv klape – kampanel?

Kampanel je zvonik crkve i označava najveću točku i središte, odnosno centar nekog mjesta.

Čime se bave članovi klape, gdje žive – u Zagrebu ili Primoštenu, imaju li neko glazbeno obrazovanje?

Nekolicina studenata iz Primoštena 1996. godine dolaskom na studij u Zagreb osnovala je klapu *Kampanel*, koja, evo, do današnjih dana djeluje u Zagrebu. Klapa preko zime većinu aktivnosti obavlja u Zagrebu, dok je ljetno vezano za more i Dalmaciju, a današnji članovi su locirani od Korčule do Zadra. U klapi imamo dva profesora glazbe, tri pravnika, profesora likovne kulture, inženjera prometa, diplomiranog geodetu i agronoma.

Ima li članova iz prvobitne studentske postave?

Od osmorice iz stalne postave, s devetim pridruženim članom, iz prvobitne postave nas je ostalo četvorica.

Tko piše aranžmane za pjesme s kojima klapa nastupa?

Za aranžmane na svim dosadašnjim albumima posebnu zahvalu moramo dati našem bivšem članu **Slavenu Bolanči**, koji

je tekstove i glazbu od raznih autora prilagođavao aranžman-ski i najzaslužniji je što *Kampanel* ima poseban i prepoznatljiv zvuk.

Kakva je klapska scena u Hrvatskoj, kako se razvija klapska pjesma, kako naći mjeru između potrebe za novim zvukom i potrebe da se sačuva stara, jednostavna klapska pjesma?

Prije desetak godina stvorio se klapski »bum« na hrvatskoj glazbenoj sceni, s nizom koncerata diljem cijele zemlje. U početku su to bili koncerti s izvornim napjevima raznih klapa, da bi vremenom bile etablirane klape koje su počele stvarati autorske pjesme u modernom pop aranžmanu. Moderan zvuk klape dobio je dodatnu popularizaciju, pa se popularnost proširila i izvan granica Hrvatske.

Čime se *Kampanel* rukovodi u tom smislu?

Mi na svojim koncertima nastojimo izvoditi kako popularne tako i izvorne pjesme, i na taj način nastojimo sačuvati stečenu baštinu od zaborava.

Nastupate s instrumentima i bez njih, ima li razlike u pripremi za jedno ili drugo?

Izvorna pjesma je bez instrumenata u acapella izvedbi, gdje su u fokusu samo glasovi podijeljeni većinom u četiri dionice, po vokalima prvi tenor, drugi tenor, bariton i bas. U modernoj glazbi uz sve vokale sviramo i instrumente, gitare, mandolinu, bas gitaru i perkusijski dio – konge. Naravno da je potpuno drugačija priprema između acapelle i vokalno instrumentalne glazbe, pa je na osnovu toga svaka proba različito konceptijski složena.

Prvi put ste bili u Subotici, vaši dojmovi?

Da, prvi put smo u Subotici i moram priznati da su dojmovi fantastični. Sve je bilo predobro, od naših domaćina, prekrasne atmosfere na *Prelu*, publike koja je fantastično primila naš koncert, ma nemam riječi... Hvala Subotici na svemu.

Kakvi su daljnji planovi klape?

Planovi su usmjereni prema završetku trećeg studijskog albuma za kojeg se nadamo da bi tijekom 2017. godine trebao ugledati svjetlo dana. Naravno, tu su pripreme za festivale, kao na primjer u Makarskoj, Kaštelima, Šibeniku, na kojem smo sudionici svake godine. Uz sve to stalni koncerti kako u Hrvatskoj, tako i izvan Hrvatske, često nastupamo u Sloveniji, a nadamo se i skorom nastupu ponovo kod vas u Subotici.

Nela Skenderović

Tambura instrumental festival u ponedjeljak i utorak u Subotici

Papandopula u Kutini, Glazbene škole Jan Vlašimsky u Virovitici, Glazbenog odjela O.Š. Dragutina Tadijanovića u Vukovaru, Glazbene škole Alberta Štrige iz Križevaca, Glazbene škole Varaždin, Glazbene škole Novska, Glazbene škole Požega i njihova područnog odjela u Pleternici, te Glazbene škole Zlatka Balokovića u Zagrebu. Vojvođanski sudionici su iz KUD-a Kolo iz Melenaca, ŠOMVO Petar Konjović iz Bečeja, Muzičke škole Petar Konjović u Somboru, ŠOMOV Béla Bartók u Adi i Muzičke škole u Subotici.

Nagrade i povjerenstvo

Natjecanje solista na prim/bisernicama će biti održano u ponedjeljak, 20. ožujka, u čitaonici Gradske knjižnice. Drugog dana natjecanja, u utorak 21. ožujka, natjecat će se učenici na basprimu/braču, a istoga dana će se održati i natjecanje komornih sastava. Oba dana će u 18 sati biti održano finalno natjecanje najboljih kandidata iz svih 5 dobnih kategorija za nagradu Grand prix, te podjela diploma. Tri najbolje ocijenjena kandidata tijekom dana će izvesti po jednu skladbu prema osobnom izboru, a stručno povjerenstvo će izabrati najboljeg, koji osvaja pehar, nagradu Grand prix u kategoriji prim/bisernica, basprim/brač ili komorni sastav na IV. Tambura instrumental festivalu.

Povjerenstvo koje će ocjenjivati glazbenike na primu su dirigent tamburaškog orkestra Hrvatske radio-televizije, maestro **Siniša Leopold**, član Ansambla Zorule i tamburaškog orkestra RTV Novi Sad **Zoran Bugarski** i profesorica **Helena Harviljčak** iz Kule, a na basprimu ravnatelj požeške škole i predsjednik festivala u Požegi **Veljko Valentin Škorvaga**, profesorica **Mira Temunović** i profesor **Vladimir Međeši** iz Kule. Dva člana povjerenstva iz Hrvatske, maestro Leopold i Veljko Valentin Škorvaga su i profesori tambure na zagrebačkoj Akademiji, te je to i početak stvaranja klase tambure na akademskoj razini.

Povjerenstvo koje će ocjenjivati komorne sastave čine Siniša Leopold, Veljko Valentin Škorvaga i Vladimir Međeši. Prema programu prijavljenih sudionika može se zaključiti da ima virtuoznih skladbi domaćih i stranih autora, originalne tamburaške literature, ali i literature za violinu ili flautu koju je lako svirati i na tamburama. Program onih koji se natječu u folklornoj kategoriji obiluje tradicionalnim narodnim, slavonskim i bunjevačkim obradama.

Ulaz na festival se ne naplaćuje, a oni koji se odluče otići čuti i podržati tamburaše, kako najavljuju organizatori, neće zažaliti. Kao i prijašnjih godina, bit će to prilika za dokazivanje mladih tamburaških nada.

N. Skenderović

PRILIKA za DOKAZIVANJE mladih **TAMBURAŠA**

Međunarodno natjecanje tamburaša, IV. *Tambura instrumental festival*, bit će održan u ponedjeljak i utorak, 20. i 21. ožujka, u Subotici, u čitaonici Gradske knjižnice. Organizator ovog tamburaškog nadmetanja je Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama*, a suorganizator Glazbena škola Požega iz Hrvatske.

Kategorije i škole

Natjecanje koje se bijenalno odvija u Požegi i u Subotici podijeljeno je u tri kategorije, natjecanje solista na primu/bisernici, natjecanje solista na basprimu/braču i natjecanje komornih sastava. Također, natjecatelji se mogu nadmetati u kategoriji klasične ili folklorne glazbe, u jednoj od ukupno šest dobnih kategorija. Šesta kategorija, iz koje ove godine nema sudionika, predviđena je za studente tambure na zagrebačkoj glazbenoj akademiji. U konkurenciji za natjecanje na tamburi prim/bisernica prijavljeno je 29 natjecatelja u raznim kategorijama, 26 na basprimu/braču kao i pet komornih sastava koji će se natjecati za nagrade.

Od ukupno 14, predstavnici 9 glazbenih škola su iz Hrvatske, a 5 iz Vojvodine, među kojima je i jedno kulturno-umjetničko društvo. Sudionici sa svojim nastavnicima, profesorima i korepetitorima dolaze iz Glazbene škole Slavonski Brod, O.G.Š. Borisa

Duhovna tribina u Somboru

KRIZMA, sakrament kršćanske zrelosti

U nastavku *Korizmenih duhovnih večeri ponedjeljkom*, koje organizira *Duhovni centar oca Gerarda*, a čija je ovogodišnja tema sakramenti, otac **Petar Janjić** iz Graca govorio je o sakramentu potvrde ili krizmi. On je podsjetio da su sakramenti vidljivi znakovi nevidljivog Božijeg, spasenskog djelovanja.

»Sakrament svete potvrde ili krizme zajedno s krštenjem i euharistijom čini cjelinu sakramenta kršćanske inicijacije. Potvrda jest sakrament kojim osoba potvrđuje svoju vjeru«, kazao je otac Petar.

Potvrda pridonosi rastu i produbljenu krsne milosti.

»Svi imamo potrebu da budemo ojačani darom Božijim kako bismo postali sposobni vjerovati, nadati se i ljubiti iznad naših slabosti. Korizma je potvrda, dar za cijelu zajednicu, a ne samo za krizmanika. Zhvaljujući ovom daru pozvani smo iznova postati svjesni pripadnosti Crkvi, blagu milosti koja se u njoj čuva, odgovornosti sudjelovanja u životu zajednice i njenom poslanju čitavim srcem. Stavljajući na raspolaganje darove Božije kojima je Bog obdario svakoga od nas. Zadatak je cijele kršćanske zajednice pomoći onome tko traži da bude krizman. Važnu ulogu imaju obitelj i župa, kao i onaj tko prihvata ulogu kuma. Od obitelji se traži da se uključi u pripremu krizmanika,

kako u trenutku slavlja sakramenta, tako i kasnije«, kazao je otac Petar. Kao i krštenje potvrda sadrži neizbrisiv duhovni pečat, znak jedinstvenog odnosa s Kristom.

»Tko može primi sakrament potvrde? Krštenje ostaje valjano i bez euharistije i potvrde, ali kršćanska inicijacija bez potvrde ostaje nedovršena. U Katoličkoj crkvi dob rasuđivanja je dob u kojoj se može primiti ovaj sakrament. Potvrda je sakrament kršćanske zrelosti, dakako one duhovne. Zašto onda mladi nakon potvrde napuštaju Crkvu? To se sve češće događa i kod nas. Napuštaju Crkvu umjesto da se nakon ovog sakramenta jače i tješnje vežu uz nju. Mnogi smatraju da su sada obavili sve i da su mirni do vjenčanja, kada ponovno treba zatražiti uslugu Crkve, koju doživljavaju kao nekakav servis usluga. Ali, ako su primili Duha svetoga za očekivati je da nakon ovog sakramenta još dublje i kvalitetnije žive ovu pripadnost Crkvi kroz redovito pohađanje nedjeljne mise. Zašto mnogi napuštaju Crkvu i ne žive sakralnim životom? Nije odgovor lak, jer je uzroka mnogo. Odgovor bi trebalo prvo tražiti u obitelji«, kazao je otac Petar.

Naredna duhovna tribina je 20. ožujka u 19 sati i 30 minuta u Udruzi Nijemaca *Gerhard* u Somboru, a o bolesničkom pomazanju govorit će **Antonio Mario Ćirko**.

Z. V.

Kuća za stare u Maradiku

Direktor Caritasa Srijem vlč. **Jozo Duspara** posjetio je gradilište kuće za stare na kojoj su radovi započeli potkraj prošle godine ali su zbog oštrog zime bili prekinuti. Ovo gradilište je otvoreno prošle godine u travnju kada je u posjet došao direktor Caritasa Bolzano-Bressanone/Bozen-Brixen **Franc Krip** zajedno sa suradnicima.

Vlč. Duspara je pokazao zadovoljstvo izgradnjom i kvalitetom rada kao i zalaganjem župnika **Božidara Lusavca** u angažiranju u ostvarenju ove plemenite ideje. Također, primjetno je da župska zajednica Maradike s radošću očekuje izgradnju kao i nove susjede koji će se nastaniti u dom. Caritas za Srijem kao i donatori očekuju od župljana Maradika da budu dobri susjedi i volonteri u domu za stare. Dom će nositi ime poznate svete dobrotvorke sv. Elizabete.

P. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) obavlja:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »Izgradnja skladišta za zapaljive i opasne tvari«, na katastarskoj parceli 33964/1 KO Donji grad, ulica Batinska bb (46.081330°, 19.639556°), nositelja projekta BAMA DOO Subotica, Matije Korovina 17.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-65-2017.pdf

Korizmeni koncert pasijske baštine

Koncert hrvatskih crkvenih i pučkih bunjevačkih i kajkavskih korizmenih pjesama pod nazivom *Križ nam stoji vu polju* bit će održan u iduću subotu, 25. ožujka, u Franjevačkoj crkvi sv. Mihaela Arkandela u Subotici s početkom u 19 sati. U programu nastupaju: zbor *Sveta Cecilija* subotičke Franjevačke crkve, te KUD *Pojatno* – Pojatno (Zaprešić) i KUD *Kupljenovo* – Kupljenovo (Zaprešić) iz Hrvatske.

Gosti iz Zaprešića pjevat će u nedjelju, 26. ožujka, na svetoj misi u župnoj crkvi Srca Isusova u Tavankutu u 10,30 sati.

Organizatori ovog koncerta su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Udruga *Pasijska baština* iz Zagreba i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

Pasijska baština u Pečuhu

U Pečuhu će za vikend, 18. i 19. ožujka, biti održana V. *Pasijska baština*. U programu će sudjelovati i **Marija Šere-mešić**, predsjednica UG *Urbani Šokci* iz Sombora, koja će govoriti o poeziji i životu **Stipana Bešlina**. Njezino izlaganje upotpunit će članice ženske pjevačke skupine *Kraljice Boderoga* iz Monoštora.

Među ostalim, bit će riječi i o vjerskom životu Hrvata u Mađarskoj, o zatupljenosti vjerskih sadržaja u hrvatskim programima na mađarskoj državnoj televiziji, o šokačkoj narodnoj nošnji kroz Korizmu.

Z. V.

Angažiranost u svijetu

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U svom javnom djelovanju i susretima s ljudima Isus je često kršio propise i norme ustaljenog načina mišljenja i ponašanja. Tako je pravio razliku između bitnog i nebitnog, tj. na prvo mjesto stavljao je čovjeka i njegovo obraćenje, ispred svih ustaljenih normi i pravila, zanemarujući tuđa mišljenja i prigovore.

Susret sa Samarijankom

U susretu sa Samarijankom na zdencu Isus ima na umu isključivo njeno spasenje. Upravo iz tog razloga on krši pravila ispravnog židovskog ponašanja i stupa u razgovor sa ženom, k tome još i Samarijankom. Razgovor započinje o naizgled običnim stvarima, o temi koja se nameće buduću da se susreću na zdencu. Samarijanka je u prvi mah začuđena, jer on, Židov, želi s njom razgovarati i to na javnom mjestu. Već tad je žena vidjela i shvatila da je on drugačiji od drugih ljudi. Ovo njeno shvaćanje potvrđeno je u tome što joj Isus nudi žive vode od koje nikada neće ožednjati. Iako u početku nije razumjela o čemu on to govori, sve joj je jasnije bilo da ne razgovara s običnim čovjekom nego s nekim tko je poznaje bolje od drugih, tko zna kako živi i što nosi na duši. Naposljetku, Isus joj otkriva svoj mesijanski identitet. Nije se tako direktno razotkrio nikakvom velikašu iz svog naroda, nikakvom vjerskom velikodostojniku, nego ženi Samarijanki, onoj koja je upitnog morala, živi već s petim mužem, a ni on joj nije muž. No, ono što Isus u njoj vidi sakriveno je običnom ljudskom oku. Ona je žena koja traga za mirom, za ljubavlju i spasenjem, a on joj to nudi. No, ne dopušta joj da svoju žeđ za spasenjem utaži bez angažmana u svakodnevici, bez onih s kojima živi. Zato je šalje zovnuti k njemu ne samo muža, nego i svoje sugrađana, svima im razglasiti da je susrela Mesiju.

Na primjeru ovog susreta vidimo da se Boga može susresti u svakodnevnim, naizgled običnim stvarima. Ova žena išla je na zdenac zahvatiti vode, što je uradila i nebrojeno puta prije. U sebi je nosila želju za spasenjem, za ljubavlju, za istinskim otkrivanjem Boga, a Bog ju je nagradio susretom baš u toj njenoj teškoj svakodnevici. Nije potrebno čekati neobične događaje, putovati na neka znamenita mjesta, već nositi u sebi želju za

susretom s Bogom, pa ćemo ga lako prepoznati u onome što nas okružuje.

S druge strane, naš poziv nije duhovni bijeg k Bogu, izoliranje i bježanje od svakodnevnog, od svijeta u kojem živimo. Naprotiv, poziv je u taj svijet, među ljude koji su oko nas, donijeti Boga kojega smo susreli. To je učinila Samarijanka i kaže evanđelje: »Mnogi Samarijanci iz onoga grada povjerovala su u njezina zbog riječi žene koja je svjedočila« (Iv 4,39).

Naše djelovanje

Susret s Kristom za vjernike ima obvezujući karakter. Mi nismo samo njegovi nasljedovatelji, nego i njegovi svjedoci. Naša je dužnost i obveza donositi živog Krista među one kojima smo okruženi, podijeliti svoju radost susreta s Bogom. Vjerničko poslanje je angažman u svijetu, a ne bijeg iz svijeta. Istina je da nas svijet često razočara i povrijedi, da je teško, ali taj svijet treba Boga, treba nekog tko će Boga približiti i donijeti, tko će reći da Bog nije dalek i da ga se može susresti. E, to je za datak kršćanina.

Tako nam ova Samarijanka postaje uzor u traženju i čežnji za Bogom, ali i u svjedočenju. Ona je svoje poznanike dovela k Isusu; nije svoje iskustvo čuvala ljubomorno samo za sebe. A njeno svjedočanstvo bilo je uvjerljivo, jer je zaista povjerovala u Isusove riječi.

U ovoj korizmi kao zadatak možemo sebi uzeti da donosimo Krista ljudima koji nas okružuju, a ne da ih se klonimo kako bismo sačuvali duhovni mir. Neka ljudi po našem svjedočanstvu poželeva potražiti i susresti Isusa. Neka ovo vrijeme ne bude vrijeme samo osobnog obraćenja, nego vrijeme u kojem ćemo svojim primjerom potaknuti druge na obraćenje. A vrijeme obraćenja nije neko drugo vrijeme, neko posebno vrijeme, nego naša svakodnevica. Kao što i naše svjedočanstvo vjere ne treba neke druge prostore i vremena, nego se treba događati u svakodnevnim susretima i poslovima. Jer, svoje opredjeljenje za Isusa trebamo živjeti stalno, u svakom trenutku i u svakoj situaciji, ne u nekim specijalnim prilikama. Samo tako smo uistinu Kristovi učenici, ako smo i njegovi svjedoci. On želi preko nas djelovati i privući k sebi ljude, mi mu življenjem vjere u svakodnevici u tome pomažemo.

Mini intervju:

Vladimir Đitko, novinar i pjesnik

PISANJE pjesama, ODMOR za dušu

Pored svog novinarskog posla, kojim se bavi više od dvadeset godina, **Vladimir Đitko** iz Šida već godinama piše pjesme. Neke od njih komponirane su i premijerno su izvedene na festivalu *Ružin vrt*, koji se svake godine održava u Novom Sadu. Jedna od njegovih pjesama *Djedov šešir*, na festivalu je dobila nagradu za najbolji aranžman.

Koliko već dugo pišete pjesme i koliko je taj Vaš dar spojiv s novinarskom profesijom kojom se bavite?

Oduvijek sam volio pisati pjesme. Siguran sam da je u tome presudniji talent i da nema nekih uzročno-posljedičnih veza s novinarstvom. Novinski tekstovi su nešto drugo, ali vjerojatno postoji i tu neka nit, koja povezuje te dvije stvari. Kao redoviti slušatelj pjesama na Festivalu poželio sam napisati neku pjesmu. Nije lako napisati neku pjesmu koju kasnije treba komponirati. Refren mora strogo biti u jednom taktu, kako bi postojala određena dinamika. Ali vremenom sam uspio sve to uskladiti i evo do sada, od 2005. godine do danas, na Festivalu je predstavljeno pet mojih pjesama koje slušatelji i gledatelji redovito mogu slušati i na radijskim i televizijskim emisijama RTV-a.

Gdje pronalazite inspiraciju svojih pjesama i koja je njihova tematika?

Meni inspiracija krene kada napišem naslov pjesme i od samog naslova gradim priču. Tako mi se, recimo, za pjesmu *Djedov šešir* javila vizija nekog djedovog starog šešira koji stoji odbačen u nekom starom ormanu kojeg je unuk pronašao. I praktično od toga se razvija cijela priča. Kroz pjesmu djed govori kroz taj šešir, kako je bilo onda kada je on bio mlad. Ili pjesma o trojici braće koji odlaze svatko na svoju stranu i gdje je majka simbolika ove naše Vojvodine, naše ravnice, u koju se oni uvijek rado vraćaju. Simbolika je važna u svakom tekstu, ali svakako i kompozicija.

Tko Vam pomaže u komponiranju pjesama?

Već nekoliko godina imam jako lijepu suradnju s **Draganom Gluvnja** iz Šida, koja je do sada komponirala najveći broj mojih pjesama. Od mojih pet pjesama, ona je komponirala četiri. U 2017. godini ponovno je ona radila i pjesma je prošla. Svake godine izlazi po jedan CD s Festivala, na kojem je i moja pjesma.

Osim ovih pjesama, pišete i pjesmice za djecu. U planu Vam je da ih uskoro objavite?

Imam ambiciju da uradim jednu slikovnicu u kojoj bi se našle moje pjesmice za djecu. Trenutno sam u dogovoru s direktoricom predškolske ustanove u Šidu **Jasminom Varga**, koja bi uradila ilustracije za nju. Svaka od objavljenih pjesama imala bi svoju ilustraciju, u zavisnosti od tematike, a u planu je da bude i audio zapis.

S. D.

KUŽIŠ?!

Davor Bedić, student fakulteta za biofarming

LJUBAV

prema konjima

Davor **Bedić** ima 20 godina i živi s roditeljima i starijim bratom Davidom na obiteljskom imanju u Verušiću. Studira biofarming u Bačkoj Topoli, a najveća strast su mu konji, koju je, kako kaže, naslijedio od djeda.

Osnovnoškolsku naobrazbu Davor je stekao u školi *Matko Vuković* na hrvatskom jeziku, a kao najbolje iskustvo pohađanja nastave na hrvatskom jeziku ističe putovanja:

»Bilo je puno lijepih trenutaka s prijateljima u osnovnoj školi, a ono čega se svi rado sjećamo su brojna ljetovanja u Hrvatskoj na koja smo išli. Drago mi je što sam imao priliku vidjeti sva ta lijepa mjesta na jadranskoj obali tako mlad.«

Za daljnje obrazovanje, srednju školu, Davor je odabrao Tehničku školu *Ivan Sarić*, smjer tehničar cestovnog prometa, a ljubav prema prirodi i životinjama ipak ga je preusmjerila na drugu stranu prilikom odabira fakulteta. Davor je trenutno student osnovnih akademskih studija Fakulteta za biofarming, sveučilišta Megatrend u Bačkoj Topoli.

Osim studentskih obveza, Davor radi kod kuće na obiteljskom imanju na kojemu ima posla od poljodjelstva do stočarstva. Kao plod sinergije Davorovog života s prirodom i životinjama rodila se velika ljubav prema konjima. Davor kaže kako mu je ljubav prema konjima usadio djed još od malih nogu, jer je puno vremena provodio s njim, a on se bavio konjima. Prisjeća se Davor i da je s djedom još kao mali volio ići na trke i gledati konje. Davor ima svoja dva konja kod kuće o kojima sam vodi računa, hrani ih i trenira.

»Jako volim voziti sulke i odnedavno sam se počeo natjecati na trkama. Nisam puno puta vozio. Imam iza sebe oko pet-šest utrka«, kaže Davor koji od zabilježenih uspjeha ima jedno drugo mjesto i dva četvrta, a za ovogodišnju sezonu se nada još većim rezultatima.

J. D. B.

Mirko Kovač: Grad u zrcalu (Fraktura, 2007., Zagreb)

KOPANJE po povijesti obitelji

Arhivski podaci, stare matične knjige kao da oživljavaju sjećanja pojedinih članova obitelji i potiču nadomještanje vjerodostojnih povijesnih podataka fikcijom, kako to biva u svakoj dobroj priči

Roman **Mirka Kovača** *Grad u zrcalu*, objavljen je u *Frakturi* 2007. godine. U svom tekstu Kovač objedinjuje razne vidove drugosti i njenoga konstituiranja u odnosu na identitet kome oponira. Polazeći od naslova romana, koji pretpostavlja identitet grada koji se »zrcali«, u ogledalu, uočavamo dva prikaza: grad – onakav kakav je u sebi, ono što smatra svojim identitetom i sliku o sebi, predstavljenu kroz odraz u ogledalu. Dovodi se u pitanje istovjetnost slike o sebi i onog što se vidi u ogledalu. »Autopredodžba«, slika o sebi ne mora se nužno uklapati u sliku kakvu pruža realna, opipljiva predstava sebe.

Roman *Grad u zrcalu*, koji je »kopanje« po povijesti jedne obitelji u potrazi za vlastitim identitetom, ujedno je i odstup od tog naslijeđenog obilježja identiteta.

Slijedeći **Poovu** misao o pravim piscima kao onima koji se »gušaju s utvarama«, Kovač otvara obiteljske škrinje, čita i proučava stare obiteljske dokumente, zalazi po arhivima i knjižnicama i svugdje pronalazi nekakav trag. Arhivski podaci, stare matične knjige kao da oživljavaju sjećanja pojedinih članova obitelji i potiču nadomještanje vjerodostojnih povijesnih podataka fikcijom, kako to biva u svakoj dobroj priči. Istražujući svoje korijene, pisac nailazi na podatak da vodi porijeklo od poznate dubrovačke obitelji trovača.

Narator (ne saznajemo je li to pisac ili netko drugi) postmodernističku fragmentarnost provodi i na nivou pripovijedanja i samih priča. Likovi romana imaju epizodne uloge ili su stalno prisutni, ali

nijedna priča se ne izvodi od početka do kraja, a čak i kada čitatelj stekne dojam o cjelovitosti priče, pisac vješto označava neosvijetljena i nejasna mjesta u priči.

Nemogućnost stvaranja cjelovite slike o sebi i svijetu, o sebi u odnosu s drugim, ispoljava se i na početnim stranicama romana, gdje pisac ispovijeda san o svojoj tek izdanoj knjizi koja se osipa i iz koje se ništa ne može pročitati, osim njegovoga imena koje se ponavlja na svakoj stranici.

»Ja sam njega, kao i druge članove obitelji, kao i mnoge sporedne osobe što sam ih tek dotaknuo, uvodio u knjigu samo zato da bih što bolje osjenčao vlastito mjesto, a ne da bih prema njima iskazao neke posebne emocije« (Kovač, 2007: 7).

Otuđeni i odrođeni stric Blago koji je napustio obitelj i prekinuo sve veze s njom, predstavljajući se kao potomak dubrovačke plemićke loze, najizrazitiji je primjer udaljavanja od zajednice iz koje je potekao. Začetak i fokus priče je na mjestu L-u u kome sve počinje i kcentrično se širi ka Trebinju, Dubrovniku, Nikšiću, pa i Italiji i Beogradu.

Mjesto L. prikazano je na početku kao biblijska slika Rajskog vrta, okruženo bogatim gajem, obdareno pitomom klimom i plodnom zemljom. Spominjući mjesto L. kao odmaralište dubrovačke gospode, Blagoje je pokušao izbrisati iz svog sjećanja činjenicu da je živio u varošici nalik na tursku kasabu. Ovdje se javlja najčešći tip drugosti, onaj kojim se imagologija prvenstveno bavi, a to je kreiranje drugosti u opozitnom paru mi-oni, domaće-strano, u ovom slučaju – toliko željen zapadnoeuropski identitet naspram orijentalnog/turskog/balkanskog. Mjesto L., duboko u primorskom zaleđu, podložno orijentalnom utjecaju, istovremeno gradeći i ljubomorno čuvajući veze s Dubrovnikom, s mediteranskim naslijeđem, kroz dugu povijest kreiralo je multietničku i multikonfesionalnu sredinu s povoljnom klimom za bujanje netrpeljivosti raznih vrsta.

Konstruiranje identiteta koji bi bio bliži mediteranskome mogu se pratiti kroz razne situacije. Prijateljstva s Dubrovčanima, osobito nasljednicima plemićkih titula ili potomcima talijanskih bogatih trgovaca, čuvaju se poput dragocjene potvrde pripadnosti europskom kulturnom krugu.

Prateći radnju romana od naratorova djetinjstva, Dubrovnik ima značajnu ulogu u kreiranju identiteta kroz dječju imaginaciju i nejasnu sliku grada stvorenu prema očevoj priči, a zatim i kroz prvi posjet Gradu.

Grad u zrcalu potraga je za identitetima, praćena suvremenim shvaćanjem o njihovoj pluralnosti. Umjetnost naracije i stilaska ujednačenost svakako su dobra preporuka za svakoga željnog dobre priče.

Klara Dulić

Idemo li večeras u kazalište (51)

LIKOVİ naših nekadašnjih LJUBIMACA

Priprema: Milovan Miković

Scenska prilagodba pustolovno putopisnog, svojedobnog hit-roman za mladež **Winnetou** **Karla Maya** premijerno je prikazana 23. siječnja 1953. godine. Predstavu je za ovdašnju scenu dramatisirao **Branko Špoljar**, a režirao ju je **Rudolf Opolski**. Asistent redatelja bio je **Antun Kujavec**, scensku glazbu napisao je **Milan Asić**, a koreograf je bio **Radomir Milošević**, balet-majstor Subotičke opere. Uloge su tumačili: Rudolf Opolski (Old Shatterhand), **Josip Bajić** (Winnetou) i **Dragan Petrović** (Winnetou), **Mihajlo Jančikin** (Inču-Šun, otac Winnetoua), **Giza Katančić** (Nčo-Či, njegova kćerka), **Saša Vojtov** (Klekih-Petra, učitelj plemena), **Geza Kopunović** (Sam Hawkens), **Žarko Velicki** (Tangua, poglavica Kiowa), **Petar Vrtipražki** (Mr. Henry, puškar), **Vaso Zorkić** (Mr. Bancroft, inženjer), **Marko Tasić** (Rattler), **Ljubomir Teodorović** (I. mjernik) i **Nikola Jovanović** (II. mjernik). U izvedbi je sudjelovao Baletni ansambl predvođen **Radomirom Miloševićem** (u predstavi tumači Velikog vrača).

U povodu ove postavke *Winnetoua* redovito gostujući redatelj prof. dr. **Vojmil Rabadan** iz Zagreba, teatarska osoba koja je puno pridonijela uspostavi, održanju i razviću subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, potom Drame na hrvatskom jeziku, odlučio se u prigodnu tekstu razjasniti stanovite pojedinosti postupka **Rudolfa Ertla** i tako još više približiti putopisno djelo Karla Maya uzeto za predložak predstave:

Na tragu uzbudljivih doživljaja

»Veći dio naše mladeži čitao je *Winnetoua*. Kome od nas nije poznata hrabrost i plemenitost glavnih junaka ovog putopisa: Old Shatterhanda i *Winnetoua*. Pa, dok mladež, čitajući ovo djelo, živi u mašti sa svojim junacima, bori se s njima za pravdu, osuđuje zločin, žigoše opaćinu i lovce na zlato, prezire pokvarenjaštvo Tangua, zloglasnog i opakog poglavice plemena Kiowa, dotle mi odrasli, čak i nakon mnogo godina, rado osvježavamo u sjećanju likove naših nekadanjih ljubimaca. Mnogi ljudi se ne stide priznati, i pohvaliti, da su nekada s veseljem čitali retke Karla Maya, pa nam i danas koji puta dođe želja, da čitajući ponovno osvježimo naše uspomene iz djetinjstva. I mi smo se igrali Indijanaca, kitili guščjim perjem, sazivali Ratno vijeće, sjedali oko vatre prekrštenih nogu i prepuštali se igri, sretni i zadovoljni. Mi dakle, koji smo čitali *Winnetoua*, imat ćemo priliku, da vidimo likove naše mašte, naših omiljenih junaka iz ovog putopisa – na sceni našeg kazališta.

Sudionici predstave Winnetou

Događaji nam se redaju kao bajka, koja nas vodi na Divlji Zapad, prostranu savanu i ravnice tajanstvene i divlje prerije ... Old Shatterhand, došao je u Ameriku tražeći posla ... i dobio priliku da stekne nove prijatelje u borbi protiv zločinaca i ostalih neprijatelja. tako se našao i s Wineutouom, mladim poglavicom plemena Apača, svojim kasnijim pobratimom i nerazdruživim prijateljem.

U izvođenju ove predstave učestvovati će naš baletni ansambl na čelu sa šefom baleta Radomirom Miloševićem. Muziku za pjevačke i plesne točke komponira Milan Asić. Želja nam je, da pružajući mladeži i odraslima ovo scensko ostvarenje, postignemo onaj cilj, kojim smo se rukovali: dati omladini uz razonodu i zabavu također i korisnu pouku, kako treba ljubiti svoju domovinu i svoj narod, kako treba braniti svoju slobodu i boriti se protiv prevare, opaćina i podlosti. Nije sreća u zlatu i bogatstvu, nego u poštenom radu, a svijetao i pošten obraz najljepši su ures čovjeka« – zapisao je prof. dr. Vojmil Rabadan. [*Naša pozornica*, 3-4, 1952/53., 24.]

O značaju kružne pozornice

Dva su ključna razloga utjecala na odluku o izgradnji kružne pozornice u zgradi subotičkog teatra, piše scenograf **Andrija De Negri**. Ponajprije da se olakša rad Tehničke službe kazališta koja je zadužena za promjenu dekora (tijekom pauza), a nadalje da se omogući prostor za nove redateljske postupke i scenska rješenja, do sada neizvodiva na ovoj sceni.

Nesto Kopunović NETOJ

Prvi nogometni klub na svejugoslavenskim prostorima NK *Bačka* iz Subotice osnovan je danas već solidno davne 1901. godine, a svoje najglasovitije dane doživljavao je i proživljavao u prvim desetljećima svoga postojanja. Mnogo je dobrih nogometaša nosilo crveno-bijelu majicu s bačkinim grbom, ali zasigurno najveći igrački talent posjedovao je **Nesto Kopunović** od milja poznatiji kao **Netoj**. Iako od mnogih (posve neopravdano) zaboravljen, ova priča je još jedan pokušaj i apel da se njegov sportski doprinos ne zaboravi.

Talent bez premca

Netoj je rođen 1911. godine u Subotici, u dijelu grada znanom kao *Vučidol*, i od najranijeg djetinjstva počeo je naganjati krpe-njaču, jedinu loptu za koju su tadašnja djeca mogli znati. Mali i sitan, svoj tjelesni nedostatak je nadomješćivao izuzetnom brzinom i tehnikom, a njegov talent ubrzo je prepoznat od prvih nogometnih skauta tadašnjeg vremena i 1925. godine je postao član omladinske momčadi *Bačke* u kojoj je proveo sljedećih še-

snaest godina sve do svog igračkog oproštaja 1941. godine. Do 1927. godine igrao je za omladince, a iste godine je postao članom pričuvne momčadi. Za prvu momčad *Bačke* zaigrao je 1929. godine protiv ŽAK-a u Bačkoj Topoli, a na svom debiju zabio je tri gola u uvjerljivoj pobjedi od 6:0. I od tog susreta započinje nevjerovatna nogometna bajka o najvećem talentu koji je stasao na travnjaku pokraj Somborske kapije.

Nogometna kvaliteta

Opće je poznato kako su mnogi *Bačkini* drukeri na utakmice svog voljenog kluba dolazili ponajviše i zbog divljenja prema Netojevom nogometnom talentu. A imali su i zbog čega.

Jer Netoj je gotovo na svakoj utakmici postigao gol ili imao asistenciju svojim suigračima, a nije bila rijetkost da pogodi protivničku mrežu izravnim šutom iz kornera. Zahvaljujući brzini, često je probijao stranu i upućivao precizne centaršuteve na koje je trebalo samo postaviti glavu i postići pogodak. Vrhunska tehnika koju je posjedovao omogućavala mu je sigurnost kod izvođenja slobodnih udaraca i penala, pa dileme nije bilo kada bi ih suci dosuđivali u korist *Bačke*. Također, što je još jedna kvalitetna neobičnost vezana uz ovog vrhunskog nogometaša, unatoč omanjem rastu Netoj je često znao i glavom zabijati golove. Riječju, bio je apsolutno svestran i nogometni sveznadar.

Nažalost, opće političke prilike vremena u kome je živio i igrao, pod izlikom upravo niskog rasta i tjelesne slabosti, onemogućile su ga u nastupu za tadašnju državnu reprezentaciju i mogućnost prikazivanja talenta na velikoj međunarodnoj sceni. Igrali su pojedini *Bačkini* igrači za pojedine reprezentativne selekcije (**Čiča Kujundžić** i dr.), ali Netojev talent je bio nešto posve drugo.

Prerana smrt

Nesto Kopunović Netoj je bio zaposlenik u Gradskoj upravi Subotice u kojoj je glavni arhivar bio **Martin Horvacki**, jedan od osnivača NK *Bačka*, pa nije bilo nikakvih problema kada bi trebao zbog treninga ili utakmice izostati s posla. Njegov nogometni talent bio je za Grad Suboticu mnogo važniji od službeničkog posla. Nažalost, slabije zdravlje od kojeg je Netoj patio uzelo je danak već u 31. godini njegovog života i Nesto Kopunović je otišao u legendu 1942. godine.

Danas, 75 godina kasnije, na svojevrsni mali jubilej godišnjice od njegove prerane smrti, lijepo bi bilo da se na stadionu NK *Bačke* postavi njegova bista ili barem spomen ploča, u spomen na najvećeg *Bačkinog* nogometnog talenta.

Netojev nogomet je to zasigurno zaslužio!

Dražen Prčić

ČITAMO I SKITAMO u OŠ Matko Vuković

Čitanje je aktivnost koja godi svima, samo još uvijek nisu svi svjesni toga. Stoga se u knjižnicama trude ovu činjenicu posvetiti svima kako bi uživali u čitanju... ha...kakav uvod! Sviđa vam se?

A sviđa li vam se čitanje ili pripadate onoj skupini koja još nije otkrila ovo zadovoljstvo? Učenici osnovnih škola u Subotici redovito svakog proljeća, u veljači i ožujku, pojačano čitaju. Za to je zaslužna Gradska knjižnica Subotica koja već devetu godinu organizira kviz pod nazivom *Čitam i skitam*. I upravo u tom ozračju ovih dana održan je veliki broj promocija kviza u većini subo-

tičkih škola. U ponedjeljak, 13., i utorak, 14. ožujka, informatorica Dječjeg odjela Gradske knjižnice Subotica posjetila sve odjele Osnovne škole Matko Vuković. Svim učenicima u nekoliko navrata predstavila je kviz, temu kviza kao i tekstove koje je potrebno pročitati kako bi se nakon toga mogao popu-

niti online upitnik na mrežnoj stranici knjižnice: <http://www.subiblioteka.rs/hr/online-kviz/> koji su potom skupa popunili.

Narednih dana prezentacije kviza bit će održane i u drugim školama. Do tada čitajte tekstove iz narodne književnosti, rješavajte online upitnik ali ne zaboravite najvažnije: obnoviti svoje članstvo u knjižnici i potom odmorite... odnosno zadovoljno uz knjigu (jer poželjet ćete ih još) očekujte izvlačenje nagrada koje će biti 3. travnja u 12 sati.

A nagrade? Nagrade? Uh, doznala sam, kakve su nagrade... Pa, pomenimo barem neke od njih: bicikl, jednodnevni izlet, pake-ti slatkiša, knjige, USB memorije, sokovi, kar-te za kino, ZOO vrt, Dječje kazalište, odjeća, školski pribor i... nek nešto ostane i iznena-đenje. Mislim da vam se i ovo dovoljno do-pada da sudjelujete u kvizu, čitate i skitate... Pa, sretno vam bilo!

Zašto volim čitati?

Da mnogi od vas zaista vole čitati dokazuje i ovaj prekrasni literarni uradak naše čitateljice. Uživajte u njemu.

Zašto volim čitati?

Kada čitam, moje misli odlutaju i ja odlazim u neki drugi svijet.

Mnogi ljudi ne vole čitati, međutim ja nisam jedna od njih. Čitanje je moj bijeg od realnosti. Kada uzmem knjigu i počnem čitati, ozbiljno se uživim u priču. Razmišljam kako se osjeća glavni lik ako mu se što dogodi. Jednom prilikom plakala sam čak tri dana jer je lik iz moje omiljene knjige umro!

Volim čitati jer kroz priče koje pročitam naučim štošta o životu, prijateljstvu, ljubavi... Pisce smatram najmaštovitijim ljudima na svijetu, a i ja sama bih jednom htjela napisati knjigu koja će nekome biti najdraža ili mu promijeniti život.

Također, smatram da jedna dobra knjiga može zamijeniti bilo koju pjesmu ili sliku, a definitivno je bolje potrošiti vrijeme na čitanje umjesto na Facebooku ili Instagramu.

Ako se još uvijek pitate što je tako posebno u knjigama i čitanju, pročitajte neku knjigu. Sve će vam odmah biti jasno.

Lea Vojnić Đanin, 6.4, OŠ Matko Vuković, Subotica

Sljedećeg tjedna međuškolska razina **ČITANJEM DO ZVIJEZDA**

Međuškolska razina projekta za poticanje čitanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* za učenike subotičkih osnovnih škola bit će održana u četvrtak, 23. ožujka 2017., u Gradskoj knjižnici Subotica. U kvizu znanja natjecat će se sedam pobjedničkih ekipa iz osnovnih škola Matko Vuković i Ivan Milutinović iz Subotice, te Matija Gubec iz Tavankute, Vladimir Nazor iz Đurđina i Pionir iz Žednika, a bit će ocijenjeni i prijavljeni plakati iz ovih škola. Najbolji u obje kategorije putovat će u svibnju u Čakovec na državno natjecanje gdje će se susresti s učenicima iz cijele Hrvatske.

Organizatori ovog kviza za poticanje čitanja su Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem.

Okružno natjecanje iz HRVATSKOG JEZIKA u Đurđinu

Danas je u OŠ Vladimir Nazor u Đurđinu veoma važan dan, jer su domaćini Okružnog natjecanja iz hrvatskog jezika. U ovoj prekrasnoj školi okupili su se učenici sedmih i osmih razreda osnovnih škola u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku kako bi pokazali koliko poznaju svoj materinji jezik. Najbolji će steći pravo sudjelovanja na Republičkom natjecanju koje je zakazano za 27. svibanj u OŠ Matija Gubec u Tavankutu.

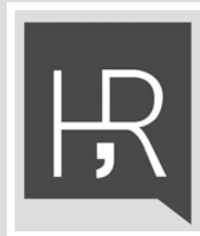

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteri po jutru. Tel.: 064 305 1488	Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-Fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunice. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.	Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepjene. Potrebna ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Prodaje se veći i manji (skoro nekoristišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.	Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nuspustorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.
Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Prodajem lijepu komfornu kuću s etažnim grijanjem na čvrsto gorivo na placu od 2 motike i 5 motika bagremove šume u produžetku placa. Treba pogledati. Može i zamjena za dvosoban stan uz dogovor. Tel.: 064 1759512.	PRODAJEM sitno rađene neurađene vilerove goblene: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.	Hitno trebam majstore za regips kod renoviranja moje dvije kuće na Jadranskom moru u Hrvatskoj – Zadar, s hrvatskom ili mađarskom putovnicom. Tel.: 063 7668808 Nikola – nikola.vujic933@yahoo.com	Prodajem crjepanu kaljavu peć, braon boje 136/82 cm i šivači stroj bagat <i>singericu</i> . Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člana ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.	Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	Tražim kupca za vikendicu u Vrboskoj, otok Hvar, prizemnica pod pločom, 52 m ² , suvlasništvo parcele 500 m ² prilaznog puta 105 m ² . Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridijan12@gmail.com.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	Na Radanovcu prodajem peterosobnu kuću na placu od 2 motike, etažno grijanje, gradski vodovod, telefon, autobusno stajalište udaljeno 500 m. Plus 5 motika bagremove šume. Može zamjena za poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj ili okolici Subotice. Tel.: 064 1759512.	Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.
Prodajem dvije zimske kožne muške jakne broj 56 crne i braon boje. Muški bicikl plave boje, (kao nov). Tel.: 063 551871.	Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.	Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.	Odijelo za prvu pričest, haljine za matuske svečanosti i vjenčаница od čipke iz uvoza na prodaju. Tel.: 060 1554743.	Prodajem razna bunjevačka ruva od paje, sukna, sefiri, rojtoš, peržijan, plišane i druge marame, muške čizme, čakšire i šubaru, kaput s peržijanom i slično. Naprodaj pregače ponjave, astal i stolice, tepisi i slično. Kalajsane kačice za mast i mesnate svinje. Tel.: 024 528682.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.		
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topli voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.		

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 24.3.2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

KUPON BR. 3

Nagradna igra

USKRSNA NAGRADNA IGRA NIU HRVATSKA RIJEČ

Dragi naše čitateljice i čitatelji

Trebate sakupiti četiri nagradna kupona koje ćemo objavljivati u četiri broja *Hrvatske riječi* (3., 10., 17. i 24. ožujka). U petom broju (31. ožujka), objavit ćemo nagradni talon na koji trebate zalijepiti sva četiri kupona (koje trebate izrezati iz navedenih brojeva), te joker kupon koji zamjenjuje jedan od nedostajućih nagradnih kupona.

Nagradni talon s nagradnim kuponima trebate staviti u kuvertu i poslati na adresu naše redakcije:

Hrvatska riječ, Trg Cara Jovana Nenada 15/II 24000 Subotica
ili je donijeti osobno.

Pravo sudjelovanja u nagradnoj igri imaju svi čitatelji *Hrvatske riječi*, izuzev zaposlenika i honorarnih suradnika.

Javno izvlačenje nagrada bit će u vremenu pred Uskrs upriličeno u prostorijama NIU *Hrvatska riječ*, a popis svih dobitnika bit će objavljen u *Hrvatskoj riječi*.

Popis nagrada bit će objavljivani tijekom trajanja nagradne igre iz broja u broj.

Nagrade su osigurane u suradnji s brojnim darodavcima koji svoje sudjelovanje potvrđuju i garantiraju za njih objavom njihovog logoa na stranici Nagradne igre. Darovateljima nagrada se unaprijed zahvaljujemo, a sretni dobitnici će ih preuzimati (uz potvrdu o dobitku izdanu u redakciji *Hrvatske riječi*) u prostoru darovatelja.

**ZAIGRAJTE I VI
NAGRADNU IGROU!**

POGLED S TRIBINA

Fantazija

Susret *Barcelone* i *PSG*-a ostat će zauvijek upamćen po jedinstvenom podvigu jedne od najslavnijih momčadi svih vremena. Momčadi koja je uspjela nadoknaditi nemoguće, 0:4 iz prvog susreta u Parizu, a potom i tri gola minusa u 88. minuti. Osim genijalnog **Neymara**, žive legende **Messija** i lukavog strijelca **Suareza**, kao četvrta violina igrao je i hrvatski reprezentativac **Ivan Rakitić**. Igrao od starta i na svoj način pridonio velikoj pobjedi i stvaranju nogometne povijesti, jer *Barca* je prva momčad unatrag 58 susreta kojoj je uspjelo nadoknaditi nenadoknadiv minus od četiri gola.

No, kada smo već kod broja četiri, vratimo se ipak na hrvatske nogometne terene i potencijalno stvaranje nove povijesti ligaškog natjecanja 1. HNL. Nakon neodlučenog ishoda jadranskog derbija na Poljudu, u kome je *Hajduk* remizirao s *Rijekom*, prednost vodeće i još uvijek neporažene momčadi s Kantride ispred *Dinama* smanjila se na četiri boda. I prvenstvo je dobilo novu dimenziju. Dimenziju fantazije o kojoj cijele zime snivaju navijači najtrofejnijeg hrvatskog nogometnog kluba.

U biti nogometna igra je jedna neponovljiva fantazija kojoj se od njezinog nastanka neprestano dive svi njezini poklonici. Bilo da je u pitanju 1901. godina u Subotici kada je nastala NK *Bačka* ili 1911. godina kada je osnovan *Hajduk*, pa sve do današnjih dana 21. stoljeća.

Ljepota nogometa ogleda se upravo u elementu čudnog, koji ga krase od samih njegovih početaka i koji se gotovo neponovljivo otjelotvorio u srijedu, 8. ožujka, u Barceloni.

Nogometnu fantaziju iz tjedna u tjedan, iz godine u godinu, neprestano stvaraju njeni skladatelji – nogometaši.

Dostižući ono što se u prvi mah čini nedostižno.

Živio nogomet.

D. P.

NOGOMET

Smanjena prednost

Rijeka je odnijela samo bod protiv *Hajduka* (1:1), dok je *Dinamo* uvjerljivom pobjedom protiv *Splita* (4:0) uspio skinuti dva boda manjka iza lidera prvenstva.

Ostali rezultati 24. kola: *Inter* – *Lokomotiva* 0:0, *Cibalia* – *Istra* 1961 0:2, *Slaven* – *Osijek* 1:2.

KOŠARKA

Pobjeda za ostanak

Košarkaši *Zadra* svladali su *Olimpiju* 81:78 i plasmanom na jedanaesto mjesto izborili ostanak u Regionalnoj ABA ligi, pa će

Hrvatska i u sljedećoj sezoni imati tri predstavnika u ovom popularnom natjecanju momčadi iz okruženja. *Cedevita* je pobjedom protiv *FMP*-a 104:98 potvrdila drugo mjesto, dok je *Cibona* porazom od *Krke* 91:95 natjecanje okončala na sedmom mjestu.

RUKOMET

PPD Zagreb u osmini finala

Pobjedom protiv *Celja* 23:21 rukometaši PPD *Zagreba*, uz pobjedu *Vardara* protiv *Kristianstadta* 32:29, izborili su plasman u osminu finala Lige prvaka. Za prolazak među osam najboljih momčadi Starog kontinenta borit će se protiv *Veszpréme* (Mađarska).

Lino Červar novi izbornik

Najtrofejniji hrvatski rukometni stručnjak (kada su u pitanju velika reprezentativna natjecanja) **Lino Červar** napustio je kormilo makedonske reprezentacije i prihvatio se vođenja hrvatske

nacionalne vrste. Nakon osvajanja olimpijskog i svjetskog zlata, predstojeće Europsko prvenstvo kojemu je upravo Hrvatska domaćin, prilika je da s najboljim hrvatskim rukometašima stigne do jedinog neostvarenog trijumfa. Europskog zlata.

ŽELJA mi je izboriti plasman među 25 NAJBOLJIH

Prvi puta u povijesti Subotica će imati predstavnicu na summitu najboljih juniorki

što bolji dojam. Nažalost, nedavno sam pri skoku imala peh i uganula skočni zglob doskočne noge. Morala sam pauzirati do odlaska, a tata mi je radio terapiju. Sad se osjećam bolje, ali ne znam kako će se to odraziti na moju prezentaciju na SP-u. Vidjet ću na prvom treningu», slegnula je ramenima naša sugovornica, nastavljajući razgovor:

»U svakom slučaju, nastup na SP-u će mi biti veliki podstrek za dalje i očekujem da već u rujnu ove godine ponovim dobar rezultat i ponovno se plasiram na naredno Svjetsko prvenstvo 2018. Želje i cilj su mi da se plasiram među najboljih 25 i time izborim pravo na izvođenje oba programa«.

Mediji

Leonin veliki uspjeh nije ostao neprimijećen, pa je protekla dva mjeseca često bila gost brojnih medija u Srbiji.

»Od siječnja sam bila gost na puno medija, skoro sam svakodnevno gostovala negdje, puno novinskih članaka je izašlo o meni, sudjelovala sam i u snimanju glazbenog spota s jednom od najpopularnijih grupa iz Srbije, očekuje se premijera na regionalnom MTV-ju od 20. ožujka. Drago mi je da sam uspjela nametnuti se i promovirati ovaj sport, za koji u Srbiji definitivno postoji interesiranje, ali koji živi potpuno marginalni život u odnosu na druge sportove. Nekad mi je samo teško uskladiti sve obveze: treninge, školu, ples, i medije, ali moj dan je zaista dugačak s obzirom na to da mi počinje gotovo uvijek u pet sati ujutro. Često se sjetim Subotice, i dalje sam članica Klizačkog kluba *Spartak*, i svojih treninga s drugaricama po snijegu, kiši, suncu, magli... Nadam se da će se uskoro pokriti klizalište i time povećati broj trenažnih dana bez atmosferskih utjecaja. Zahvalna sam Gradu koji me podržava u mojoj namjeri da što više napredujem u klizanju, gradonačelniku **Bogdanu Labanu** i **Nemanji Simoviću**, članu Gradskog vijeća; zahvalna sam svim subotičkim medijima, a napose *Hrvatskoj riječi* i sportskom novinaru **Draženu Prčiću** za praćenje svih ovih godina, od mog početka u pionirskoj selekciji pa do ulaska u juniorsku reprezentaciju i odlaska na SP«, istaknula je na koncu razgovora Leona Rogić.

Dražen Prčić

Svjetsko juniorsko prvenstvo u umjetničkom klizanju održava se od 15. do 19. ožujka u Kineskom Taipeiju (nekadašnji Taiwan), a prvi puta u svojoj klizačkoj povijesti Subotica će imati predstavnicu, klizačicu Spartaka **Leonu Rogić**. Natjecanje u Taipei Cityju upriličeno je za sve kategorije umjetničkog klizanja (juniori, juniorki, sportski i plesni parovi), a nešto više kazat će nam sama njegova sudionica koju smo za razgovor zamolili neposredno prije njezinog odlaska na daleki put.

»U kategoriji juniorki je pravo nastupa izborilo oko 50 klizačica iz 40-tak zemalja, a neke klizačke super sile, poput Rusije, Japana i SAD-a, koje su u prethodnim prvenstvima bile plasirane u prvih 10 imaju pravo na 2-3 natjecateljice. Konkurencija je veoma jaka, to su djevojčice od 14 do 18 i pol godina s fantastičnim uvjetima za treninge, a ja sam među najmlađima (14 godina) i po godinama i po klizačkom stažu, a s uvjerljivo najgorim uvjetima za treninge«, nasmijala se Leona, istinska heroína subotičkog umjetničkog klizanja na ledu.

Rezultat za pamćenje

Izborenim plasmanom na summit najboljih svjetskih juniorki mlada subotička klizačica je ostvarila najveći uspjeh svoje dosadašnje karijere.

»Očekivanja su bila da se ove godine plasiram u elitu koja će sudjelovati na Prvenstvu svijeta i to sam uspjela sakupivši dovoljan broj bodova u oba programa uz nacionalni rekord od 118.72 boda. Pripreme su bile iste kao i za svako drugo natjecanje, jer su uvjeti u Srbiji veoma skromni. Pokušala sam zadržati dobru formu i na prethodna dva natjecanja, u Sofiji i Prvenstvu Vojvodine u Novom Sadu, sam uvodila nove elemente. Uspjela sam u kratki program uvesti i trostruki *salhov* s dvostrukom kombinacijom. Cilj mi je bio da se što bolje plasiram i pokušam ostaviti

U NEKOLIKO SLIKA Dan žena u DSHV-u

Iz Ivković šora

PAMET u glavu

piše: Branko Ivković

Ju, čeljadi moja, al se sad zagužvalo, kugod kadgod na velikim Matijskim vašaru, samo što se sad ne divani ni ne dreči o marvi, kuruzima jal ditelni već o svitu. Svi bi najedanput bili vođe, jal bar oni što do vođa side, i da po mogućstvu kradom dovate i oglođaje po koju koščuru. Jedni se vozaže vamo, drugi tamo, treći bi u ovu varoš, četvrti onu... Moj Periša pomalo zlobno primećiva iza badnja u guvnu da sam nabrojo više di kojeg, da nema toliko kandidata. Ja mu velim da se on bolje čuva Roke da ga ne dovati jel mu dugačak lanac, samo se zavuko u slamu, valjda i njemu dosta ovog divana oko izbora. Ja ga i razumim, siroma ker ne zna di bi a i one artije što dile po sanducima za poštu ne zna pročitati, nije svistan politički i šta tu mož. A i, brate, pritirali su već so tim vokšovanjima. Lipo čoviku više niko prišlo u dosadu, puno je lipče bilo kad je to svake četiri godine, sve nikako čoviku milo oko srca, šta misliš, jeto biće izbiranja, lipo se obuč, otić zaokviriti koga oćeš. A sad? Ha, stalno jedni te isti na artijicama, jedni u pet-šest odbora, sve čovik nalte se boji ako otvori konzervu da će iskočiti koji otaleg. Valjda zato i kupujemo one konzerve s pece, to su najviše mađarske jel rumunjske, a tamo valjda nema ovi naši što se stalno takmiče ko će bit pridnjak med svitom. Doduše, šta kast, jeto i kod nas se trevi to da pokogod istupi s divanom da triba birat ovog jel onog, al stranka se od njeg ogradi el što bi kazli okrene mu leđa i gotovo, nikake hibe nema. To je meni kugod kad onaj velik afrički pućak zabode glavu u pisak kad mu se štogod ne sviđa. Dobro je što je to sad tako, kadgod borme nisi ti smio divanit baš svašta, što bi kazli trčat kugod ždribe prid rudu, ne bi se baš lipo provo. Divanio je meni moj dida Mijo, znalo se za taki divan dobit i dvajst pet po turu i bit provikan oprtunistom. Doduše, nije našem salašarskom svitu bilo baš poznato šta to znači bit oportunist, al činilo se zdravo strašno i svi su se tog bojali. Sad tog borme više nema, sad je demokracija pa svit smi kast svakom i o svakom svašta i tako i triba. Jeste da je oskudacija, al je demokracija. Jeto, ja sam niki fajn starovinski čovik pa ne svaćam, meni je pedig više bilo čestiti-je kad je bilo malkoc manje demokracije al da bude manje i oskudacije. Sad ode čovik u dućan, sve mu milo oko srca kad mu one gospojice vele »izvolite, gospodine«, a on jadan jedva ima u džepu za veknu kruva jel jedno pivo. E, to vam ja divanim. Manimo se mi lipo politike, pa se latimo posla da ne prodajemo makar kome i makar pošto naše žito i naše kuruze, već pamet u glavu i prodat brašno jel koncentrat pa nek i naš čovik u toj fabriki zaradi koju krajcaru, a ne ovako da ne zna šta će sa sobom i svojim životom dok se koji ko bogati i planduje više laki novaca. Veli mi Periša da smanjim pripovitku, pa ću ga jeto poslušat. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

BILE kadgod NEDILJE

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva i dan danas najviše volji nedilje. Još o dičji dana uvijek jim se radovo, zno da će zastalom bit cila familija i da će za ručak bit supe žute ko dukat, sa rizančičima tankima ko končići, zamislima u sami jaja. Šta će bit potli supe, bilo mu sve jedno, mesa i nako ni voljijo. Pojijo bi jal kompire, jal drugo što mater napravi nuz meso, al na kraj mu u tanjuru ostane baš komatić mesa što mu uklade, pa ga gleda odvud, pa odnuda, a onda kaže da mu boli trbu, da više ne može jist. Dada i mater to nisu uvažavali, pa moro sidit zastalom dok ne poji i meso, više put bilo zaljano i suzama. Jedino kadgoda, ka se ščimgod zabašuru, stari dada jal majka bi za dram znali pokupit taj komatić iz njegovoga tanjura i pojist. Supa se nastal metala tren pri neg zazvoni podne. Ka zazvoni, svi bi se digli, izmolili očenaš, pa ka stari dada kaže Bože blagosovi, istom bi onda sili, a mater svima uklala. Nediljom se sa ručkom ni žurilo ko poslenim danom. Polako bi jili i svašta se divanili, a na kraj bi mater narizala ukiselo gibanice. Brzo bi zaboravijo na meso i prisnapijo na gibanicu. Najviše voljijo makom. Volji je i danas, samo što mu doktorica zabranila. Po njemu, bolje da mu zabranila meso. Nediljom mater uvijek pekla struku ora-sma i struku makom, to u njevomu selu o davnina bijo najlipši kolač. I dan danas se više put siti i kako njegova pokojna baka gibanicu pekla u velike zemljane peći što jim bila u pridnje sobe, a ložila se iz kujne. Take više nikada i nigdi ni proba, misli se vada danas drugača zoto što se peče na struju, a možda i zoto što više nema ni nakoga brašna ko što bilo iz doroslovačke mline. Potli ručka svi bi malo prilegli, nedilja jim bila baš pravi dan za odmor. Potli bi on i dada išli na fodbal. Bać Iva ni ništa minjo, ni danas, ka je glava kuće, nedilja mu ne bi bila nedilja ni brez supe žute ko dukat, ni brez malo drimanja potli ručka, ni brez fodbala. Jedino što oko astala puno prazni stolaca. On i njegova sidnu ko dvi tuge i samo se divanu o njevi cura. Istom jim jilo zasoli koja suza, pa divan stane. Tako i u nedilju. Taman njegova metnila supu nastal, zazvonilo podne, stali se molit, niko se u po molitve sto derat na vraci na svaj glas. Taksa da se pokida. Bać Iva izašo u gank, prid vratma o kujne dva derana, ko o brda odvalita. A obadva izgledu ko da se danima nisu brijali i umivali. »Mi došli pitat očete na izbiranje i očete dat glas vomu našem što se za sve pita.«, veli naj malo manji. »Dico, mogli ste prvo makar Boga nazvat. A kanda vas vaši nisu naučili da ni lipo u tuđu kuću it u vrime ručka.«, veli Bać Iva i otkuči letvice o stražnjega dvora. Taksa se oma provuko u gank i sto bisno lajat. Nezvani gosti se okrenili, nisu ni čekali da jim bać Iva odvrati nono što su pitali. Obadva za dram bili sone strane vraci. Naj malo veći ga nusput tijo i šljoknit, al ga Taksa oma skobačijo za čakšire. Bać Iva se samo naškobijo ispod brkova, al ručak mu već prisijo. Zarezijo letvice, veli samo nek Taksa ostane u ganku. Malo bi se na miru odmorijo, a potli će i na fodbal.

MISLI

Steven Hawking: Žene imaju problem za svako rješenje

Lao Ce: Kad budete zadovoljni s onim što jeste, bez usporredbe i natjecanja, svi će vas cijeniti.

Kant: Možemo suditi o čovjeku po onome kako se ponaša prema životinjama.

KVIZ

Edo Murtić

Koje godine i gdje se rodio glasoviti hrvatski slikar **Edo Murtić**? Na kojoj akademiji je studirao u Zagrebu?

Koje godine je imao svoju prvu samostalnu izložbu?

Koliko je imao samostalnih i skupnih izložbi?

Što je još osim slika radio u svojoj umjetničkoj karijeri?

Kojih je znamenitih institucija bio dugogodišnji član?

Gdje je živio većim dijelom svog života?

Kada i gdje je umro Edo Murtić?

Rodio se 4. svibnja 1921. godine u Velikoj Pisanici.

Na Akademiji primijenjene umjetnosti.

1935. godine.

150 samostalnih i 300 skupnih.

Kazališnu scenografiju, murale i mozaike.

HAZU-a, Helsinškog odbora.

U Zagrebu i Vrsaru.

Umro je 2. siječnja 2005. godine u Zagrebu.

VICEVI

Ulazi mali Perica u trgovinu i kaže:

- Dajte mi jednu kiselu vodu.

A trgovac će:- Ne kaže se kisela nego mineralna.

Perica: Dobro, dajte mi onda jednu mineralnu vodu, jedne mineralne krastavce i jedno mineralno mlijeko.

Ucjenjuje mali Perica svog djeda.

- Daj mi stotinu eura?

- Zašto?

- Ako mi ne daš kazat ću baki da si na Face stavio status: udovac.

FOTO KUTAK

Prolječno kresanje

**PETAK
17.3.2017.**

06:39 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:08 Imam problem
09:31 Čarolija, serija
10:24 Neobični vlakovi:
Mijanmar,
dokumentarna serija
11:18 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Mjesto koje zovem
dom, serija
13:20 Po otočnom vremenu:
Veliki otok - Havajsko
otočje i Vatreli krug,
dokumentarna serija (R)
13:50 Bonton: Čavrtljanje
13:57 Kod doktora, talk-
show
14:43 Normalan život
15:30 Znanstveni krugovi
15:59 Hanna, slušaj svoje
srce - serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:06 Bonton: Ispravljanje
drugi
18:11 Manjinski mozaik:
Oslikana Rusija
18:30 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:43 Tema dana
20:04 Dodjela glazbene
nagrade Porin 2017.,
prijenos
22:20 Eurojackpot
22:26 Hrvatska za 5
23:30 Dnevnik 3
23:52 Lovci na trolove,
dokumentarna serija
00:37 Otporan na smrt,
američki film (R)
02:26 Sadržan plan, francuski
film (R)
04:07 Čarolija, serija (R)
04:58 Mjesto koje zovem
dom, serija (R)

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica, serija
06:46 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera,
crtana serija
08:56 Moja životinjska
obitelj, serija za djecu

09:02 U središtu Života,
dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Hrana u
brojevima
10:00 Hrvatsko kraljevstvo:
Rex Chroatorum (R)
10:34 Gem, set, meč - serija
11:02 Kućni ljubimci Marca
Morronea,
dokumentarna serija
11:26 Don Matteo, serija
12:27 Zavolite svoj vrt
uz Alana Titchmarsha,
dokumentarna serija
13:15 Na adrenalinskom
rubu: , kratki
dokumentarni film (R)
13:35 Ljubav dolazi polako,
američki film
15:05 Kako urediti dom za
prodaju, dokumentarna
serija (R)
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Veličanstvena
priroda: Skriveni
dragulji - brazilska
zemlja dijamanta,
dokumentarna serija
17:34 Dobro namjere, serija
18:21 Sve će biti dobro
19:06 Ljubav u zaleđu, serija
20:02 Umorstva u
Midsomeru, serija
21:40 #nemoj nikome reći
22:12 Porotnica, američki
film (R)
00:05 Ljubav dolazi polako,
američki film
01:30 Noćni glazbeni program

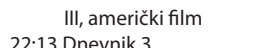

06:00 RTL Danas, (R)
06:50 Sve u šest, magazin (R)
07:20 Lego Ninjago, (R)
07:50 TV prodaja
08:05 Lovci na nekretnine
09:20 Pet na pet - nove
epizode, kviz
10:30 Šef na tajnom zadatku
11:30 Lovci na nekretnine
12:30 Lovci na nekretnine
13:25 Kućice iz snova,
lifestyle emisija
13:55 Da pukneš!, zabavna
emisija (R)
14:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet, kviz
20:00 Sigurna kuća, igrani
film, akcijski triler
22:30 Čovjek bez lica, igrani
film, akcijski triler
01:20 Sotona, igrani film,
horor
02:45 RTL Danas, (R)

03.35 Kraj programa

**SUBOTA
18.3.2017.**

05:50 Klasika mundi - A.
Dvorak: Slavenski
plesovi - Simfonijski
orkestar HRT-a pod
ravnanjem Jurija
Simonova
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Usamljenik, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
10:35 Uvijek otvoreni,
humoristična serija
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:40 Ratovanje u moderno
doba: Plovlia,
dokumentarna serija
15:40 Gradionica vrtova:
Maja, dokumentarna
serija
16:10 Zdrav život
17:00 Vijesti u 17
17:20 Fotografija u Hrvatskoj
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Povratak u budućnost
III, američki film
22:13 Dnevnik 3
22:40 Razneseni, američki
film
00:45 Usamljenik, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
02:10 Nijemi svjedok, serija
03:00 Nijemi svjedok, serija
03:50 Skica za portret
04:30 Glas domovine
04:55 Tema dana
05:07 Ratovanje u moderno
doba: Plovlia
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica, serija
06:46 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:56 Moja životinjska
obitelj, serija za djecu

09:02 U središtu Života,
dokumentarna serija
09:30 Farscape - Bijeg u
svemir, serija
10:25 Hestonova večera u
svemiru, dok. serija
11:20 Vrtlarica
11:55 Tajna povijest
britanskog vrta: 17.
stoljeće, dok. serija
12:55 Magazin rukometne
LP
13:45 Luka i prijatelji
14:20 Umorstva u
Midsomeru, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Duh babe Ilonke,
igrani film za djecu
18:00 Aspen: Svjetski skijaški
kup (M) - veleslalom,
snimka 1. vožnje
18:30 Aspen: Svjetski
skijaški kup (M) -
veleslalom, prijenos 2.
vožnje
19:15 Aspen: Svjetski skijaški
kup (Ž) - slalom,
snimka 1. vožnje
19:25 Aspen: Svjetski skijaški
kup (Ž) - slalom,
prijenos 2. vožnje
20:07 Premradi za
smrt: Natalie Wood,
dokumentarna serija
21:07 Najekstremnija mjesta
na svijetu: Zračne luke,
dokumentarna serija
22:02 Motel Bates, serija
22:52 Graham Norton i gosti,
talk-show
23:37 Dva i pol muškarca
00:02 Ludnica u Clevelandu
00:22 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:40 Tko će ga znati!
07:35 Legenda o Tarzanu
08:00 Lego Ninjago
08:30 Lego Friends
09:10 Naša mala klinika
10:20 Šaljivi kućni video
11:40 Šef na tajnom zadatku
12:40 Lovci na nekretnine
13:40 Kućice iz snova
14:35 X-Men: Dani buduće
prošlosti, igrani film
16:30 RTL Vijesti
16:40 X-Men: Dani buduće
prošlosti, igrani film
17:15 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet, kviz
20:00 Sigurna kuća, igrani
film, akcijski triler
22:30 Pljačka banke, igrani
film, kriminalistički

00:45 Opstanak, igrani film,
avanturistički (R)
03:10 RTL Danas, (R)
04:10 Kraj programa

**NEDJELJA
19.3.2017.**

07:50 Prijatelj Joey, američki
film - Zlatna kinoteka
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta:
Mostar
10:00 Mostar: Misa, prijenos
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Skica za portret
15:48 Ovo je opera: W.A.
Mozart - Čarobna frula
17:00 Vijesti u 17
17:15 Halo, halo, gledate
Radio Zagreb!
17:20 Village Folk:
Samoposluživanje na
seoskom
gospodarstvu (R)
17:35 Sve zbog jednog
dječaka, serija
18:00 #volimnedjelju
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Put lubenica, hrvatski
film
21:48 Dnevnik 3
22:15 Gospodin Schmidt,
američki film
00:20 Nedjeljom u dva
01:20 Ubojstvo u Walesu
02:55 Prijatelj Joey, američki
film - Zlatna kinoteka
04:40 Skica za portret
04:43 Ovo je opera: W.A.
Mozart - Čarobna frula
05:33 Village Folk:
Samoposluživanje na
seoskom
gospodarstvu (R)
05:48 Tema dana
06:00 Rijeka: More

06:08 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica, serija
06:46 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Najekstremnija mjesta
na svijetu: Zračne luke,
dokumentarna serija
09:20 Detektiv Murdoch
10:10 Detektiv Murdoch

11:00 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje
 11:25 Vrtlarica
 12:00 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
 13:00 Veličanstveni kolači Fione Cairns, dokumentarna serija
 13:55 Lidijina kuhinja: Prženi janjeći kotleti bez po muke, dok. serija
 14:25 (Re)kreativac
 14:55 Idealan u teoriji, američki film
 16:25 Magazin Lige prvaka
 17:00 Aspen: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 1. vožnje
 17:40 Košarka, PH (M): Zabok - Cibona, prijenos (21.kolo)
 19:30 Aspen: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 2. vožnje
 20:07 Pucanj nije brisan, američki film - Filmovi s 5 zvjezdica
 21:55 Sinovi anarhije, serija
 22:50 Detektiv Murdoch
 23:35 Detektiv Murdoch
 00:20 Idealan u teoriji, američki film
 01:45 Noćni glazbeni program

04.20 RTL Danas, (R)
 05.00 Tko će ga znati!
 06.00 Lego Friends
 07.05 Naša mala klinika, (R)
 08.05 Šaljivi kućni video
 09.20 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 10.10 Nikad nije kasno, (R)
 12.10 Moćne patke 2, igrani film, komedija
 14.25 Hulk, film, akcijski
 16.30 RTL Vijesti
 16.45 Hulk, film, akcijski
 17.15 Ludi Guinnessovi rekordi, zabavna emisija
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Brzi i žestoki 6, igrani film, akcijski
 22.45 Nikad nije kasno
 00.40 Pogled u budućnost, igrani film
 02.40 Astro show
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.24 Kraj programa

PONEDJELJAK 20.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:07 Imam problem
 09:29 Čarolija, serija
 10:19 Plodovi zemlje
 11:12 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Mjesto koje zovem dom, serija
 13:21 Po otočnom vremenu: Capri, Ischia i Procida - Napuljski zaljev
 13:53 Bonton: Ispravljanje drugih
 14:00 Kod doktora
 14:45 Društvena mreža - medicina
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce - serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton: Bez muke nema juhe
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Labirint
 20:40 Dva crnca na tjedan, dokumentarni film
 21:32 Šala nije na liniji 310, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:45 Vijesti iz kulture
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Mali noćni razgovori
 00:10 Odvjetnička elita, serija
 01:05 Domovina, serija (R)
 02:00 Boja strasti, telenovela
 02:45 Boja strasti, telenovela
 03:30 Čarolija, serij
 04:20 Imam problem
 04:45 Otvoreno
 05:30 Tema dana
 05:42 Mjesto koje zovem dom, serija

06:03 Riječ i život
 07:00 Juhuhu
 09:02 U središtu Života
 09:30 Školski sat: Jezik
 10:00 Sedam vrhova: K2 i Kanch - uspjesi i tragedije
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Indeks
 11:30 Don Matteo, serija
 12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
 13:20 Vječna snaga ljubavi, američki film
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Tajne dvorca s Ruth, Peterom i Tomom - dokumentarna serija (R)
 17:40 Dobre namjere, serija
 18:25 Sve će biti dobro

19:10 Ljubav u zaleđu, serija
 20:00 Stadion
 21:00 TV Bingo
 21:45 Nijanse plave, serija
 22:35 Mučke, serija
 23:25 Završni udarac, serija
 00:10 FIFA, Sepp Blatter i ja, dokumentarni film
 01:07 Vječna snaga ljubavi, američki film
 02:37 Noćni glazbeni program

06.10 RTL Danas, (R)
 06.50 Sve u šest, magazin (R)
 07.25 Legenda o Tarzanu
 08.05 Lovci na nekretnine
 09.20 Pet na pet, kviz
 10.30 Šef na tajnom zadatku, reality show
 11.35 Lovci na nekretnine
 13.35 Kućice iz snova
 14.00 Brzi i žestoki 6, igrani film, akcijski (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.10 Da pukneš!, zabavna emisija
 21.10 Tri, dva, jedan - kuhaj
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj
 23.25 Kronike zločina, serija
 23.55 Kronike zločina, serija
 00.25 Jerry Springer: Prljavo rublje, dating game show
 00.55 Jerry Springer: Prljavo rublje, dating game show
 01.20 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)
 02.50 Astro show
 03.50 RTL Danas, (R)
 04.40 Kraj programa

UTORAK 21.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:07 Imam problem
 09:29 Čarolija, serija
 10:19 Neobični vlakovi: Južnoafrička Republika, dokumentarna serija
 11:17 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Mjesto koje zovem dom, serija
 13:12 Informativka: Kiropraktika

13:21 Po otočnom vremenu: Lofoti i Island - otoci u Arktičkom oceanu, dokumentarna serija
 13:53 Bonton
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce - serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:45 Tema dana
 20:01 Mia: Putovanje plesačice, dokumentarni film
 21:05 Global
 21:50 Bajkovita Hrvatska:
 22:00 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Neobični vlakovi: Južnoafrička republika, dokumentarna serija
 00:20 Odvjetnička elita
 01:15 Pohlepa, serija
 02:15 Boja strasti, telenovela
 03:00 Boja strasti, telenovela
 03:45 Čarolija, serija
 04:40 Skica za portret
 04:50 Otvoreno
 05:35 Tema dana
 05:47 Mjesto koje zovem dom, serija (R)

05:53 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvijezdama, serija
 07:00 Juhuhu
 09:02 U središtu Života
 09:30 Školski sat: Žumberak i Samoborsko gorje
 10:00 Ciak junior: Mali oglasi
 10:15 Notica: Violina
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 (Re)kreativac
 11:35 Don Matteo, serija
 12:30 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
 13:25 Zapaljena srca, američki film (R)
 14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stadion
 17:40 Dobre namjere, serija
 18:25 Sve će biti dobro
 19:10 Ljubav u zaleđu, serija
 20:00 Supruga astronauta
 20:45 Kauboji, hrvatski film
 22:35 Preljub, serija
 23:35 Mučke, serija
 00:25 Završni udarac, serija
 01:10 Zapaljena srca, američki film (R)
 02:35 Noćni glazbeni program

06.00 RTL Danas, (R)
 06.50 Sve u šest, magazin (R)
 07.20 Lego Ninjago, (R)
 08.05 Lovci na nekretnine
 09.20 Pet na pet, kviz (R)
 10.30 Šef na tajnom zadatku, reality show
 11.30 Lovci na nekretnine
 13.25 Kućice iz snov
 13.55 Da pukneš!, (R)
 14.50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.10 Da pukneš!
 21.10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Tri, dva, jedan -
 23.25 Kronike zločina, serija
 23.55 Kronike zločina, serija
 00.25 Jerry Springer: Prljavo rublje, dating game show
 01.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 02.50 Astro show
 03.50 RTL Danas, (R)
 04.40 Kraj programa

SRIJEDA 22.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:32 Čarolija, serija
 10:17 Neobični vlakovi: Brazil, dok. serija
 11:17 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek, serija
 13:12 Informativka: Domovi za starije
 13:21 Po otočnom vremenu: Kanarski otoci - španjolski vulkanski arhipelag, dokumentarna serija
 13:53 Bonton
 14:00 Kod doktora
 14:45 Društvena mreža
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce - serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Potrošački kod
 20:37 Pola ure kulture
 21:10 Iza zavjese, politički talk show
 21:50 Bajkovita Hrvatska:
 22:00 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Neobični vlakovi: Brazil, dok. serija
 00:20 Odvjetnička elita

01:15 Pohlepa, serija
02:15 Boja strasti, telenovela
03:00 Boja strasti, telenovela
03:45 Čarolija, serija
04:40 Skica za portret
04:50 Tema dana
05:02 Otvoreno
05:47 Voli me zauvijek, serija

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 U vrtu pod
zvijezdama, serija
07:00 Juhuhu
09:02 U središtu Života,
dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Maratonci
i sprinteri
10:00 Ton i ton: Ritam
bubnja i sjaj metala
10:15 Navrh jezika: Govor i
ogovor
10:30 Gem, set, meč - serija
11:05 Luka i prijatelji
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Zavolite svoj vrt
uz Alana Titchmarsha
13:30 Ružno pače, film
14:55 Dizajn interijera u
rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Veličanstvena priroda:
Veliko otapanje - Sibir
17:35 Dobre namjere, serija
18:15 Sve će biti dobro
19:00 Ljubav u zaleđu, serija
19:45 Glazbeni spotovi
20:00 Apokalipsa: Prvi
svjetski rat - Pakao
21:00 Pravilo šutnje, film
23:00 Pripravnik, serija
00:00 Mučke, serija
00:50 Završni udarac, serija
01:35 Ružno pače, film

06.00 RTL Danas, (R)
06.50 Sve u šest, magazin (R)
07.20 Lego Ninjago, (R)
07.50 TV prodaja
08.05 Lovci na nekretnine
09.20 Pet na pet, kviz (R)
10.30 Šef na tajnom zadatku
11.30 Lovci na nekretnine
13.25 Kućice iz snova
13.55 Da pukneš!, (R)
14.50 Tri, dva, jedan - kuhaj
16.30 RTL Vijesti
17.00 Najbolji ninja ratnici
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Pet na pet, kviz
20.10 Da pukneš!
21.10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
- nova sezona,
kulinarski show
22.15 RTL Direkt
22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj
23.25 Kronike zločina, serija
23.55 Kronike zločina, serija
00.25 Jerry Springer: Prljavo
rublje, dating game show
01.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

ČETVRTAK 23.3.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska

09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:27 Čarolija, serija
10:17 Neobični vlakovi:
Filipini, dokumentarna
serija
11:12 Veja, emisija pučke i
predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek, serija
13:15 Po otočnom vremenu:
Mallorca i Menorca
- sredozemne
španjolske sestre
13:51 Kod doktora
14:35 Jezik za svakoga
14:45 Društvena mreža
15:35 Prometej
16:00 Hanna, slušaj svoje
srce - serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:00 Šifra, kviz
20:55 Antiputopis,
dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1
na 1, talk show
00:10 Odvjetnička elita
01:05 Pohlepa, serija
02:05 Boja strasti, telenovela
02:50 Boja strasti, telenovela
03:35 Čarolija, serija
04:30 Skica za portret
04:45 Otvoreno
05:30 Tema dana
05:42 Voli me zauvijek, serija

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 U vrtu pod
zvijezdama, serija za
djecu
07:00 Juhuhu
08:56 Moja životinjska
obitelj, dokumentarna
serija za djecu
09:02 U središtu Života,
dokumentarna serija
za djecu
09:30 Školski sat: Knjiga i
film
10:00 Čarobna ploča
- sedam kontinenata:
Kontinentalna Hrvatska
10:15 EBU dokumentarni
film: Penjač, islandski
dokumentarni film
10:30 Gem, set, meč - serija
za mlade
11:05 Pozitivno
11:35 Ubojstvo, napisala je,
serija
12:25 Zavolite svoj vrt
uz Alana Titchmarsha,
dokumentarna serija
13:30 Osjećajna odvjetnica,
američki film (R)
14:55 Dizajn interijera
u rukama amatera,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Veličanstvena
priroda: Zemlja
vatrenih planina - Java
u Indoneziji,
dokumentarna serija
17:35 Dobre namjere, serija
18:15 Sve će biti dobro,
serija
19:00 Ljubav u zaleđu, serija
19:45 Glazbeni spotovi
20:00 Skrivena carstva:
Gradska prašuma,
dokumentarna serija

21:00 Kum, američki film -
Ciklus Oscarovci
23:55 Mučke, serija
00:45 Završni udarac, serija
01:30 Osjećajna odvjetnica,
američki film (R)
02:50 Noćni glazbeni program

06.00 RTL Danas, (R)
06.50 Sve u šest, magazin (R)
07.20 Lego Ninjago, (R)
08.05 Lovci na nekretnine
09.20 Pet na pet, kviz (R)
10.15 TV prodaja
10.30 Šef na tajnom zadatku,
reality show
11.30 Gem, set, meč - serija
za mlade
12.30 Lovci na nekretnine
13.25 Kućice iz snova
13.55 Da pukneš!, (R)
14.50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
16.30 RTL Vijesti
17.00 Najbolji ninja ratnici
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Pet na pet, kviz
20.10 Da pukneš!, zabavna
emisija
21.10 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj
23.25 Kronike zločina, serija
23.55 Kronike zločina, serija
00.25 Jerry Springer: Prljavo
rublje, dating game show
00.55 Jerry Springer: Prljavo
rublje, dating game show
01.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!
- nova sezona,
kulinarski show (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija. Pomoću nove multimedijске usluge HRTI u stvarnome se vremenu u cijelome svijetu može gledati i cjelokupni četvrti program HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima izvan Hrvatske.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA

024/ 551 045

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

IV. TAMBURA INSTRUMENTAL FESTIVAL

MEĐUNARODNO NATJECANJE TAMBURAŠA

SOLISTA NA INSTRUMENTIMA
PRIM/BISERNICA, BASPRIM/BRAČ
I
KAMERNIH/KOMORNIH SASTAVA

20. - 21. III. 2017.

Градска библиотека Суботица
Szabadkai Városi Könyvtár
Gradska knjižnica Subotica

Organizator:

Suorganizator:

IV. TAMBURA INSTRUMENTAL FESTIVAL
su pomogli:

VELEPOSLANSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE
BEOGRAD

GRAD
SUBOTICA

HRVATSKO
NACIONALNO
VJEĆE

MINISTARSTVO
KULTURE I
SPORTA
HRVATSKA

HRVATSKA
RIJEKA

Cro Media